

ПОЛИТИКИНИ

10. 2. 1984. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLV • 25 ДИН

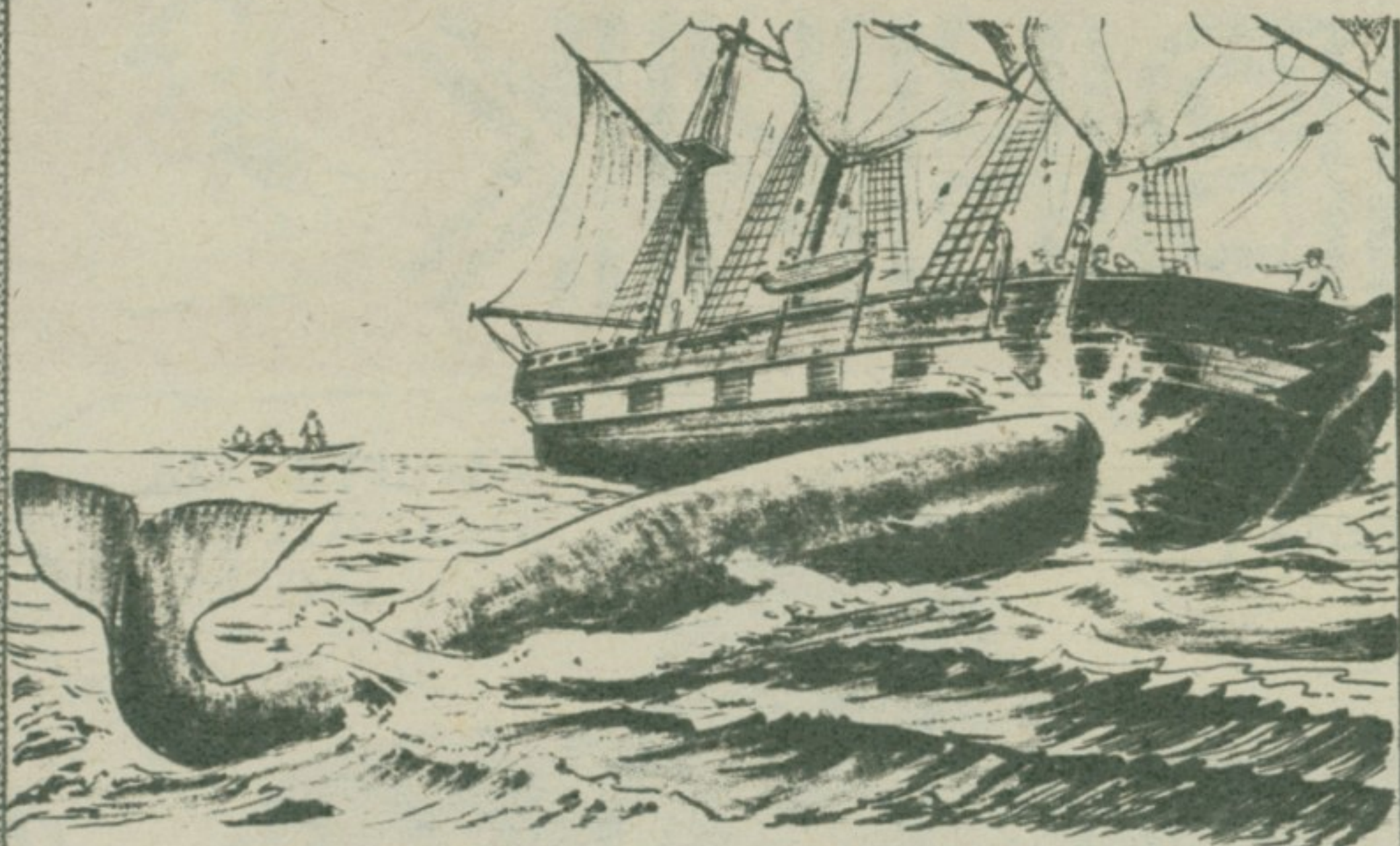
БРОЈ
1676

ЗАБАВАНИК

Фирма

Веровали или не!

ЕСЕКС

АМЕРИЧКИ КИТОЛОВАЦ ЈЕ ПРВИ БРОД ТЕ ВРСТЕ КОГА ЈЕ ПОТОПИО СОПСТВЕНИ ГИЕН. ДОГОДИЛО СЕ ТО 20. НОВЕМБРА 1820. ГОДИНЕ КАДА ЈЕ НА ОВАЈ БРОД ОД 238 ТОНА НАЛЕТЕО КИТ ДУГАЧАК 243 МЕТРА. ПОСАДА ЈЕ У ЧАМЦИМА ДО ОБАЛЕ ПРЕПЛОВИЛА 4500 МИЉА (7200 КМ), А ПРЕЖИВЕЛА ЈЕ САМО ЗАКВАЉУЈУКИ КАНИБАЛИЗМУ.

СКУЛПТУРУ

МАЈКЕ СА ДЕТЕТОМ У НАРУЧИЈУ ИСКЛЕСАЛА ЈЕ ПРИРОДА, А НАЛАЗИ СЕ КРАЈ ОШН ГРОУВА У ЊУ ЏЕРСИЈУ (САД).

НАЈМАЊИ ТЕЛЕФОН-СКИ ИМЕНИК НА СВЕТУ

ИМА 32 СТРАНЕ. ДИМЕНЗИЈЕ СУ МУ 5,5 X 3,16 ЦМ, ТЕЖАК ЈЕ МАЊЕ ОД 30 ГРАМА, А У ЊЕМУ ЈЕ НАБРОЈАНО СВЕГА 500 ПРЕТПЛАТНИКА ИЗ ОКОЛИНЕ НЕВАДА СИТИЈА У КАЛИФОРНИЈИ (САД).

БЕРОЛ

МАЛО СРЕДЊЕ-ВЕКОВНО СЕЛО НА СЕВЕРУ ФРАНЦУСКЕ СМЕШТЕНО ЈЕ НА ВРХУ ЈЕДНЕ ЛИТИЦЕ, А ВЕЛИКО ЈЕ КАО ТРИ ОСРЕДЊЕ ЗГРАДЕ.

Браници за аутомобиле

С ПОЧЕТКА ОВОГ ВЕКА ПРОДАВАЛИ СУ СЕ ПОСЕБНО И МОГЛИ СУ ДА СЕ УГРАДЕ НА СВЕ ВРСТЕ КОЛА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

● ● ● поларни медведи заузели су и неколико дана држали у „опсади“ канадски град Черчил у заливу Хадсон. Ова најезда медведа уследила је због тога што на свом путу, који ове животиње редовно прелазе у време зимске сеобе, нису наишли на довољно хране. Грађани Черчила живели су у незапамћеном страху, а најтеже је било онима који су се затекли на улицама. Неки су

тано остали затворени у својим аутомобилима, други у телефонским говорницама, а забележен је чак и један смртни случај.

● ● ● виноградарски пуж омиљена је посланица у многим земљама Европе. Мађарска извози своје пужеве у Француску, Швајцарску и Западну Немачку. Само током прошле године Мађарска је извезла 1200 тона ових пужева.

● ● ● Пекинг се пре три хиљаде година звао Ђи и није се налазио ту где је данас већ седамдесет километара на југозапад. До овог открића недавно је дошла група кинеских археолога.

● ● ● амерички физиолог Лаигман израдио је специјални респирометар помоћу кога може да се мери размена гасова при дисању – жирафе. Респирометар подсећа на ваљкасту маску и ставља се жирафи преко уста и носа.

● ● ● срећа је заиста била наклоњена Џеку Доверу, тридесетогодишњем раднику из Хансбурга у Пенсилванији (САД), оцу троје деце. Наиме, Џеки је сазнао да је на лотоу добио милион и девет стотина хиљада долара непосредно пошто је добио отказ. „Ово је најлепши новогодишњи поклон у мом животу“, изјавио је срећни добитник.

● ● ● Хесус Фернандес из Севиље (Шпанија), пензионер, последњи пут када је преспавао ноћ имао је 29 година а

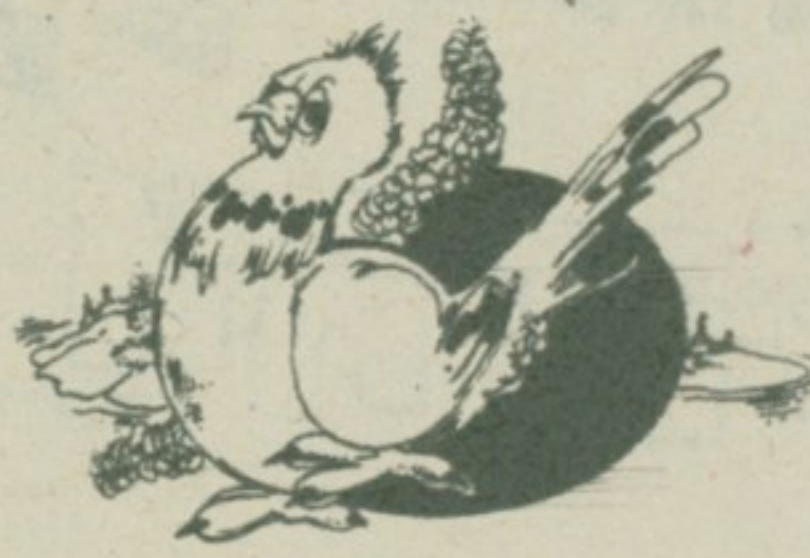

сада му је педесет девет и за све ово време није успео да трене чак ниједан сат. Хесус се до сада обратио за помоћ многим лекарима специјалистима, али ниједан није успео да прекине то његово тридесетогодишње бдење. Када дође време за спавање, Хесус одлази у постељу, ставља слушалице на уши и уз радио-програм дочекује јутро.

● ● ● седамдесетогодишња старица Едит Мерил која никада у животу није управљала авионом, успела је да спусти на један мали аеродром у Аризони туристички авион чији је пилот изненада добио срчани напад и изгубио свест. Када је видела шта се догодило, стара дама је одмах села на пилотско место и слушајући упутства која су јој стизала са контролног торња извела је савршено мекано спуштање, готово као неки искусни пилот.

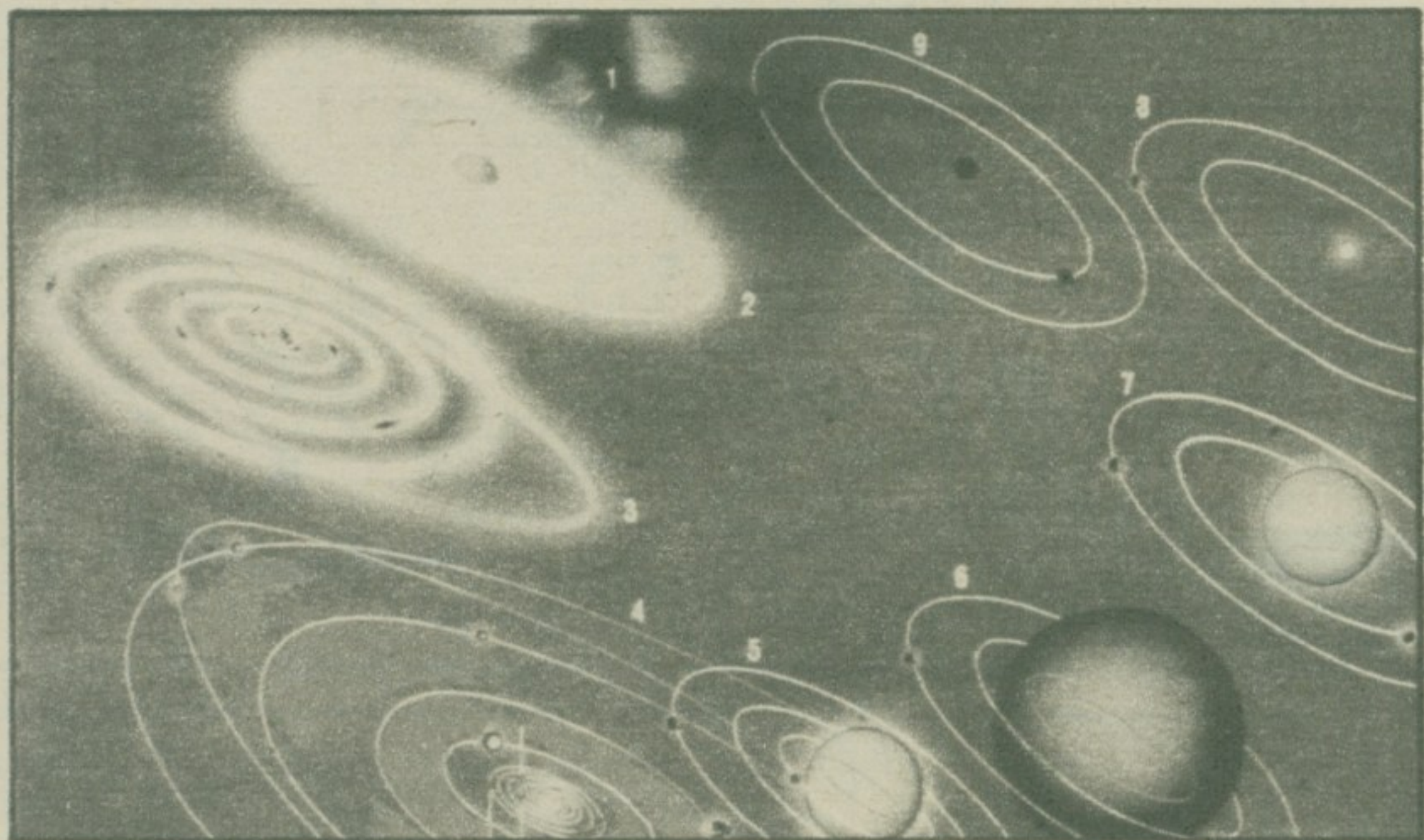
● ● ● на шумовитом острву Свети Никола испред Будве гнезде се дивљи голубови (columba livia) и расте нарочита врста љиљана (lilium buhuense).

WALT
Disney

ПАЈА ПАТАК

Рођење и смрт Сунца: праоблак састављен од водоника и космичке прашине скупља се у куглу (1). Притисак и температура у његовом центру снажно расту, долази до атомске фузије која ослобађа енергију и Сунце постаје сјајна звезда (2). Од преостале прашине која кружи око централне звезде (3) формирају се планете (4). Још неке четири милијарде година наше Сунце ће непромењено сијати, а онда ће почети да се надира (5). За осам милијарди година достићи ће своје максимално ширење као „црвени џин“ (6). Оно ће прогутати планете Меркур и Венеру и уништити живот на Земљи. Коначно ће се Сунце поново скупити (7), сабити се у „белог патуљка“ (8), који ће се полако хладити и завршити као „црни патуљак“ (9).

КАКО НАСТАЈУ И НЕСТАЈУ СУНЦА И ПЛАНЕТЕ? ЗА ДОПРИНОС РАЗЈАШЊАВАЊУ ТОГ ПИТАЊА, НЕДАВНО СУ ДВОЈИЦА ФИЗИЧАРА ДОБИЛА НОБЕЛОВУ НАГРАДУ.

Наш Млечни пут образује неких 100 милијарди звезда, док, према неким проценама астронома, космос садржи више од 100 милијарди Млечних путева. Тајанствено и збуњујуће мноштво већих или мањих, мање или више сјајних, црвенкастих, плавичастих и беличастих сунаца. Кроз огромне телескопе појављују се – наравно, не сва – као мајушне светлеће тачке. Научници, у ствари, детаљније могу да истражују само једну од тих многих звезда – наше Сунце које је од Земље удаљено „свега“ 150 милиона километара. Међутим, оваква посматрања обично су ограничена на његову површину. Оно шта се крије у утроби огромне светлеће лопте – чија је маса већа више од 300.000 пута од Земљине – ускраћено је људском оку и разуму.

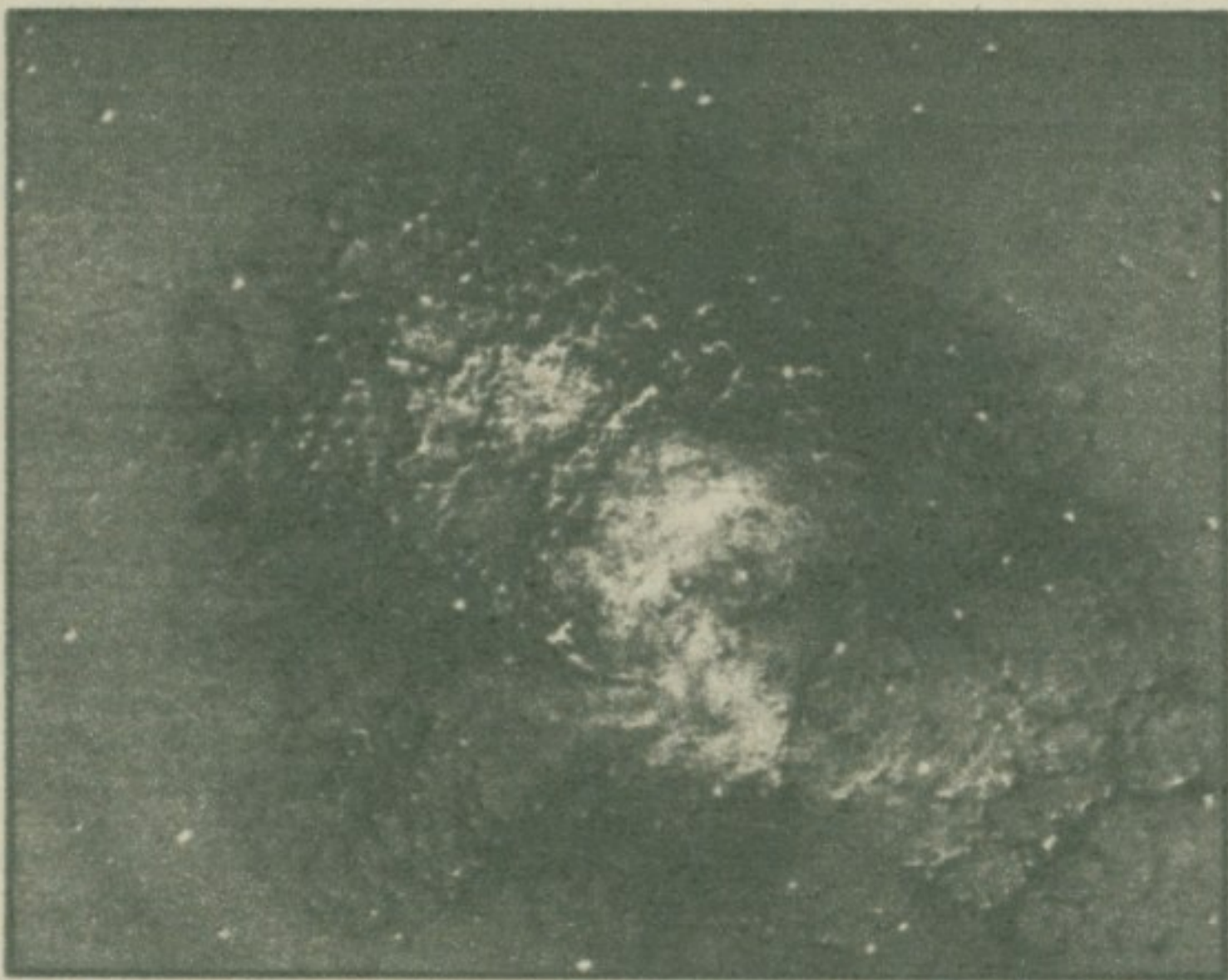
Упркос свему томе да-

нас сасвим тачно знамо како раде извори енергије у Сунчевом језгру, како се звезде рађају, развијају и умиру. За сва ова сазнања, између осталог, можемо да захвалимо и раду двојице великана модерне науке, који су 1983. године добили Нобелову награду за физику: 73-годишњем Индијцу Субрахманијану Чандрасекару, професору Чикашког универзитета и 72-годишњем Американцу Вилијему Фаулеру, са Калифорнијског института за технологију.

Будућност наше звезде

Историја нашег Сунчевог система почиње, от-

прилике, пре неких пет милијарди година. Један огроман облак водоника, хелијума и космичке прашине полако, а онда све брже обликовао је под утицајем сопствене силе теже куглу. При томе је притисак у центру облака све више растао, облак се све више загревао и коначно се у језгру кугле упалила нуклеарна ватра. При температури од преко 10 милиона степени атомска језгра водоника прелазила су у најближи тежи елемент – хелијум. Приликом фузије ослобађала се огромна количина енергије – рођено је наше Сунце. Живот на Земљи може да захвали своје постојање искључиво том процесу фу-

Експлодирало сунце (супернова у сазвезђу Бик) снимљено два пута у размаку од 14 година: фотографије експлозивних облака су унопиране једна преко друге, чиме је добијен пластичан утисак покрета комадића облака. Људи су овај догађај посматрали 1054. године – а облаци се још увек разилазе брзином од 1.100 километара у секунди.

НИ СУНЦЕ НИЈЕ ВЕЧНО

зије који траје и дан-данас.

Ипак, Сунце није прогутало сву прашину из прастарих облака. Она се налази и у комадићима згрудваним у планете и месеце који сви заједно круже око централне звезде. Наравно, и њихов основни састав био је водоник. Али, повећана топлота оближњег Сунца одувала је брзо у космос тај лагани елемент са унутрашњих планета. Преостала је, дакле, само тежа материја.

На једној од тих планета почео је ускоро да се шири живот и у следећих неколико милијарди година

коначно довео до настанка интелигентних бића која сада управо покушавају да проникну у неке тајне Сунца.

Како ће се ствари даље развијати? Отприлике још неких осам милијарди година – тако бар произлази из научне формуле Чандрасекара – наше Сунце ће имати горива. Међутим, још много пре тога отпочеће један драматичан процес. Док ће у врелом Сунчевом језгру све више по-
нестајати водоника, запалиће се спољни слојеви богати водоником и Сунчев омотач ће се све више

ОНО ШТО НАС ЗБУЊУЈЕ

КАКО

НЕЋЕТЕ ПОСТАТИ МНОГО ПАМЕТНИЈИ КАД ОВО ПРОЧИТАТЕ, АЛИ ЋЕТЕ ЗАДОВОЉИТИ РАДОЗНАЛОСТ, ЗАБАВИТИ СЕ И, ИПАК, БИТИ БОГАТИЈИ ЗА ЈЕДНО МАЛО САЗНАЊЕ.

● Како мађионичар „претестерише“ асистенткињу? – На позорници то изгледа језиво: постављен је повелики сто, на њега се пред гледаоцима положи велики дрвени сандук у који уђе жена и кроз два

отвора на оба дужа краја сандука провуче ноге и главу. Мађионичар онда стави поклопац на сандук, дохвати тестеру и пресече сандук на два дела, па их и раздвоји на столу. На једној страни остаје део сандука с главом, а на другој онај с ногама. Онда поново споји делове сандука, подигне поклопац и жена (цела) искочи напоље.

Јасно је свакоме да жена у сандуку није била пресечена напола и да је реч о варки, а она је чак веома једноставна. Пре свега, у тој тачки учествују две жене. Једна се налази у столу. Кад се сандук стави на сто, кроз преклопљен отвор на површини стола и дупло дно сандука, она се увуче у сандук, истури ноге кроз одређен отвор и згрчи се тако да она друга жена, што улази у сандук наочиглед публике, има довољно места да савије ноге и протури главу с

Добитници Нобелове награде за физику 1983. године: Американац Вилијам Фаулер (лево) и Индијац Субрахаманијан Чандрасекар.

надувавати. Кроз пет милијарди година Сунце ће бити пет пута веће него данас?! Његова површина ће онда да светли црвено уместо бело. Појачана зрачења топлоте довешће до испаравања мора и океана на Земљи.

Од „џина“ до „патуљка“

Сав живот на Земљи ће изумрети и биће мртав милионима година. Наше будуће генерације – у случају да се пре тога саме не униште – мораће да потраже спас у бекству на удаљене планете или чак у друге сунчеве системе.

Максимум ширења Сунце треба да достигне за неких осам милијарди година. Надувано у „црвеног џина“, Сунце ће тада бити 100 пута веће него данас и светлети 2.000 пута јаче. Најближе планете, Меркур и Венеру, једноставно ће прогутати – то јест, оне ће испарити. Сасушена и, по свему судећи, лишена ваздушног омотача, сва у црвеном жару, Земља ће тетурати дуж ивице црвене џиновске кугле.

Конечно, у унутрашњости Сунца ће бити утрошен сав водоник. Притисак и температура ће толико порасти да ће и хелијум постати гориво и претварати се у угљеник и кисеоник.

Тиме ће све залихе горива на Сунцу бити исцрпене.

У року од 100 милиона година – за астрономске појмове кратак временски размак – Сунце ће се скупити у згуснуту лопту, не много већу од Земље. При скупљању ће се тако снажно загрејати да ће температура на његовој површини достићи читавих 100.000 степени и светлеће јарко бело. Материја у том „белом патуљку“ биће тако компактна да би њен кубни центиметар на Земљи тежио скоро 1.000 килограма. Током још многих милијарди година звездани старац ће се хранити сопственом унутрашњом топлотом, док коначно од њега не постане тамни Сунчев леш – „црни патуљак“.

Ипак, сва сунца у космосу не завршавају као патуљасте звезде. Још 1931. када је имао само 21 годину, Чандрасекар је – пловећи из Индије за Енглеску паробродом – израчунао да „бели патуљци“ не могу да буду произвољно велики. Наиме, смеју да садрже само 1,4 пута масе нашег Сунца. У противном претвориће се – под утицајем сопствене силе теже – у још мање и компактније „неутронске звезде“. Тада је Индијац овом својом теоријом наишао на велики отпор колега. Али, време је показало да је он био у праву и данас је „Чан-

драсекарова гранична маса“ једино прихватљива за сваког студента астрономије.

Почетак и крај Земље

У васиони постоје и звезде које имају вишеструку масу нашег Сунца. Шта се догађа са њима? Овим питањем се бавио и још увек бави Вилијем Фаулер. Као атомског физичара њега су нарочито занимали они процеси који у унутрашњости звезде доводе до преласка простог елемента водоника у све теже атоме. Амерички научник је уложио деценије стрпљивог рада у проучавање различитих процеса који се одвијају на далеким звездама. Захваљујући доста и њему, они су данас тако добро познати да развој звезда данас може, корак по корак, да се симулира и у компјутеру.

Звезда велике масе, како се показало, сагори водоник много брже од нашег Сунца, што је последица вишег притиска и више температуре у њеном језгру. Затим почиње фузија насталог хелијума – као и у нашем Сунцу – и он прелази у угљеник и кисеоник. Али, тиме процес не престаје. За време последњег степена фузије звезда је, ипак, постала нестабилна и распада се приликом ве-

лике експлозије. За време те фазе у њеном омотачу влада велики вишак енергије: образују се сви тешки метали који још недостају – све до урана.

Природа потврђује ове компјутерске прорачуне. Последње звездане експлозије у нашој галаксији примећене су 1054, 1572. и 1604. године. Данима су сјале као нове звезде са неба, светлије од саме Венере. Када је пре 15.000 година експлодирала једна масивна „супернова“ релативно близу нашег Сунчевог система, месецима је небо било светло као у време пуног месеца.

У ватреној олуји таквих експлозија супернова у космосу су као космичка прашина летели тешки елементи. У међузвезданом простору су се мешали са облацима водоника и тако на крају поново формирали сунца и планете.

За 10 милијарди година, колико постоји наш планетски систем, овај процес морао је да се одигра више пута. И наша Земља је настала као резултат једне такве експлозије супернове. Дакле, свако од нас састоји се од материје давно настале у ватри сунца које је експлодирало. У истој сунчевој ватри једнога дана поново ће се и угасити Земљин живот.

М. Ш.

ТАКО?

друге стране сандука. С обе стране око места где мађионичар тестером сече сандук, спуште се две плоче, тако да се, кад се раздвоји сандук, не виде две згрчене жене. Пошто опет споји два дела сандука, једна жена се врати у

сто, а друга „жива и здрава“ излази из сандука.

● **На који се начин производи „инстант-кафа“?** – То су она зрнца, или прах, који се у води за час растопе и претворе се у такозвану „нескафу“ (иако је то назив само једне врсте тог концентрата). Дакле, у фабрици се филтрирају огромне количине кафе, одједном око 1000 килограма. Поступа се као кад се у ресторану прави експрес кафа: кроз млевену кафу пропушта се воде-

на пара, која се кондензује пролазећи кроз њу, покупи растворљиве делове и као напатак исцури у шољицу. Кад се од тоне кафе добије тај филтрат, односно концентрат, он цури кроз цеви до уређаја где се суши под температуром од 200°C. Вода испарава и концентрат се претвара у прах. Ако од праха треба начинити грумуљице, он се овлажи и поново осуши.

Постоји још један метод: концентрат се дубоко замрзне и изручи у вакуум-коморе. Због ниског притиска, у њима вода испари и опет остану зрнца концентрата кафе – која се лако растварају у води.

● **Како аутомати распознају да је у њих убачен прави метални новчић, а не тантуз?** – У аутоматима за цигарете, чоколаде, марке, кафу, сендвиче и слично, постоје посебни уређаји који мере пречник новчића, тежину, али и магнетске особине које су карактеристичне за сваку смешу метала. По свему томе аутомат разликује прави новчић од тантуза, па испоручи, или не испоручи робу.

● **Како се производе и како делују пилуле са продуженим дејством?** – Кад човек попије аспирин, он се одмах раствори у желуцу и кроз црева стиже у крв да би почео да делује. Али, постоје и лекови који треба да делују 24 часа и то равномерно и у једнаким дозама. Поступак за производњу таквих лекова-пилула веома је једноставан, само је требало сетити се. Веома велики број малих кугли од шећера и скроба убади се у велики добош, дода се лек у праху, па се добош заврти. Приликом мешања, за одређено време на сваку куглицу залепи се одређена количина лека у праху. На исти начин се на куглице с леком наноси танак слој воска, преко њега опет лек, па восак и тако неколико пута. У желуцу се прво отопи површински слој воска и лек испод њега, затим друга два слоја и тако редом, како је предвиђено.

● **Како настаје црвена линија на белој пасти за зубе?** – При крају тубе, оном предњем према отвору, уграђен је с унутрашње стране мали ши-

љак. Између њега и предњег дела смештена је црвена боја. Кад се притисне задњи део тубе, бела паста покуља кроз отвор, али онај шиљак урезује у пасти мали канал у који онда улегне црвена боја.

● **Зашто термос боца одржава температуру течности која је у њу уливена?** – Термос боца је тако начињена да ограничава сва три начина преношења топлоте између ње и спољне средине: спровођењем, струјањем и зрачењем. Боца споља има омотач од пластике, лима или сличне материје, а сама је изливена од двоструког стакла, тако да је између њена два зида ваздух. Стакло је употребљено јер је лош проводник топлоте, а ваздух између стакла боце добар је изолатор. Да би се спречило и зрачење топлоте, стакло боце је пресвучено танким слојем сребра.

Прву термос боцу начинио је 1892. године Енглец Џејмс Дивор ради својих опита о топлоти. Најпре је његов проналазак послужио науци, а затим је ушао у најширу употребу у читавом свету.

Троугао Барање који припада нашој земљи чине граница са Мађарском, Драва и Дунав. На југу тог троугла, у његовом самом врху, простира се Копачевски рит, рај за животиње, али и за – ловце: у Риту и околини живи преко три стотине врста птица и разне дивљачи.

Један човек већ пуне две деценије, без обзира на годишње доба, упорно долази у овај природни резерват јединствен по животињском и биљном свету не само у Југославији, него и у Европи. Његове мете су јелени, дивље свиње, орлови, лисице, фазани, јежеви, па чак и инсекти. Међутим, он није наоружан пушком, већ топом, специјалним топом који – не убија.

Филмски Езоп

Петар Лаловић, филмски сценариста, режисер и сниматељ филмова о животињама први пут је дошао у Барање 1964. као апсолвент историје уметности и дипломирани камерман факултета драмских уметности да за Ловно-шумско газдинство „Јелен“ снима серију од петнаест документарних филмова о јеленима. Тада је, како сам каже, заувек заволео своје лепе, непредвидљиве и непоновљиве „глумце“ којима управља сам живот а не закони драматургије и режисер. И од тада се непрекидно враћа у ту оазу.

Тако је снимио неколико краткометражних документарних филмова којима се прочуо широм света: „Филмски Езоп“, како су га назвали Шпанци, добио је код нас и у свету више награда него што је снимио филмова! Чувени су његови филмови ове врсте: Хрчак, Укус меда, Човек и шума, Мрави, Маскирани разбојник, Балегари. „Последња оаза“ је његов најновији филм и први наш дугометражни документарни филм о животињама. За кратко време филм је само у Београду постао рекордер по броју гледалаца, а ускоро ће се наћи и у другим дворанама широм Југославије. Колика је била гужва да би Београђани видели овај филм, забележио је, на свој начин, и новинар Јован Хаџи-Костић у хумористичкој цртици под насловом „Два живота“:

„У недељу је испред београдског биоскопа „Авала“ избила грдна туча због карата за филм „Последња оаза“. Ко је био јачи ушао је у дворану, и имао прилике да се дива како животиње у том филму живе паметно, питомо и организовано.“

А шта каже аутор филма Петар Лаловић? Како је

снимање изгледало иза камере, односно, шта гледаоци нису и неће видети?

Тито за Барање

Сценарио за „Последњу оазу“ Лаловић је написао пре осам година и већ је био ушао у тајне животињског света. Дуго је посматрао природу, а затим проучавао стручну литературу о животињама. Уосталом, тако је настајао сваки његов филм. – Пре сваког филма – каже Петар – читам стручне књиге као да се спремам за најтежи испит из зоологије, екологије, ентомологије...

Дуго је желео да сними филм као што је „Последња оаза“, ношен, како каже, жалом за светом који нестаје. Јер, мало је познато да данас на Земљи живи само један одсто животиња од укупног броја који је некад настањивао нашу планету! Осталих 99 одсто заувек је – изумрло. А у Барањи, односно у Копачевском рит, данас живи мноштво животиња које су све ређе у другим крајевима. То је њихова последња оаза...

– Али, ово подручје, једно од ретких у Европи које још живи потпуно природним животом готово без утицаја људи, остало је такво захваљујући умногме једном изузетном човеку који је љубав према природи носио дубоко у себи, штитио је, бранио, неговао – говори Лаловић.

– То је друг Тито. Он је често долазио овде, уживао у чарима оазе, не дозвољавајући чак ни да се уклони стабло клонуло од старости или грома. Желео је да се све сачува

КАД РЕЖИСЕР СПАСАВА ГЛУМИЦУ

КАД САМ ВЕЋ
ПРУЖИО РУКУ ДА ЈЕ
ИЗВУЧЕМ ИЗ ВОДЕ,
ОКЛИЗНУО САМ СЕ И
ПАО У ЖИВО БЛАТО
ДО ГРЛА!

На Драви:
Петар Лаловић
и његов
чувени „топ“

онако како је то створила природа, и у томе је успео. Према томе, и он је и те како заслужан за „Последњу оазу“.

До врата у живом блату

Да би се снимио петнаестоминутни краткометражни документарни филм о хрчку или мравима потребна је цела сезона. Међутим, то је веома кратко у односу према „Последњој оазу“ коју је Лаловић снимио пуне четири године, у сва четири годишња доба, под разним климатским и временским условима. За филм је утрошено 23 хиљаде метара филмске траке, снимала су га, наизменично, само три човека. Поре-

ђења ради филм „Та дивна створења“ неколико година снимало је осам екипа са по осам људи!

– Једна од главних „глумица“ у овом филму је бела чапља. Снимали смо скривени, камуфлирани се, све без и најмањег шума. Јер, ако нас животиње осете видом или њухом, од филма нема ништа. Зато је било забрањено бријати се, нисмо смели ни да пушимо, нисмо се прали сапуном, нисмо гласно разговарали нити користили било какво хемијско средство против комараца. Живели смо у „тешкој илегалности“: понекад је требало неколико дана мукотрпног чекања по плъску или на температури ниско испод нуле да бисмо снимили

сцену од само неколико секунди. Али, вратимо се чапљи, мојој љубимици, која је у филм „ускочила“ сасвим непредвиђено, ван сценарија...

Све чапље из оазе одлетеле су на југ. Она је остала јер јој је крило било сломљено. Али, није била напуштена: уз њу се задржао и њен мужјак. Љубав је победила исконски нагон за селидбом. Да чудо буде веће, женка је, иако рањена, преживела, а он је, на жалост, угинуо. Мрзла се сама на леду и студени и сваког часа могла је да постане плен гладној лисици или орлу мишару.

У пролеће су се вратила јата осталих чапљи, њених

Бела чапља сломљеног крила – једна од главних „глумица“ у „Последњој оазу“.

саплеменика, који су одмах почели да је туку. Снимали смо телеобјективом те сцене из чамца и угледали како су друге чапље нашу „глумицу“ сатерале у трску у коју се она беспомоћно заплела. Глава јој је била под водом и сваког часа могла је да се удави.

Завеслали смо јаче, иако смо нас тројица носили укупно преко сто килограма разне опреме за снимање. Морали смо да је спасемо, по сваку цену. Ја сам изишао из чамца и ступио на једно од пловећих острва на којима чапље граде гнезда. И кад сам већ био надомак наше птице и сагнуо се да је дохватим и извучем из воде, оклизнуо сам се и пао у – живо блато! Одмах сам утонуо до врата. Да сам био сам – био бих готов. Овако, друг из екипе ми је пружио спасоносно весло. Само су ми сва документа пропала. Чапља је спасена и отпремљена у осјечки зоолошки врт, где је и завршила свој необични живот као права филмска звезда: на њеном кавезу писало је да је то главна глумица у „Последњој оази“.

Проверавање – опасно по живот

Био је фебруар и дивљи прасићи су први млади становници оазе после зиме. Данима смо пратили једну крмачу са младима који неодољиво подсећају на покретне пругасте лубенице. Али, ретко која мајка тако срдито и опасно брани своје потомство као дивља свиња.

Дакле, тачно смо знали где свиња има брлог и где се крије са младима. Желели смо да је снимимо, па смо даноноћно чували скривени на око педесет метара од легла. Међутим, ње одједном – нема.

Чекамо дан, два, три. Узалуд. Осетила нас је и склонила на безбедније место, мислили смо. Назад сам пошао да се уверим да ли је заиста нема. Кренуо сам да погледам њено гнездо. Да, гнездо, јер до тада нисам знао да и дивље свиње праве гнезда. Зашао сам у густиш, наравно голорук – јер ја никад у животу нисам убио животињу – и ништа не слутећи стао на гомилу грања и сувог лишћа, осврћући се око себе.

Одједном се тачно испод мојих стопала зачуло бесно роктање: стао сам на леђа свињи која је истог трену искочила испод грања. Ни данас не знам ко је био више уплашен – она или ја. У таквој ситуацији човек има шансу само неколико спасоносних, одлучујућих секунди док животиња и сама не схвати шта се збива. Ако се

она пре среди него човек – тешко њему!

Знајући ово, дао сам се у бесомучан бег. Дивља свиња за мном, у стопу. Последњом снагом готово сам устрчао на чеку. Она је остала неко време, љутито роктала испод мене, а затим се изгубила заједно са својим пругастим „лубеницама“.

Крваве кошуље

Човек који снима овакве филмове мора да буде у изврсној физичкој кондицији. И не само то: да би урадио оно што је наумио, неопходно је да буде стрпљив, упоран, да воли

свој посао и – животиње.

Свој чувени филм „Балегари“, ове необичне бубе појављују се и у „Последњој оази“, Петар је снимио – лежећи! И ту и у осталим филмовима њега, код животиња одушевљавају мудрост, снага, лукавство, нежност.

– Некад нећу заборавити тугу кошуће којој се изгубило лане и угинуло. Данима је нежна мајка покушавала да га подигне и покрене. Нисмо више могли да гледамо њене очи, па смо уклонили мртво младунче. Али, и то је саставни део живота у последњој оази, и не само њој.

Сасвим другачија је прича о лисици и јежу.

Тета-лија је дуго покушавала да улови јежа. Међутим, јеж к'о јеж – чим му она приђе, склупча се и њену њушку дочекају оштре бодље. Али, када пада киша или кад се јеж полије водом, одмах се „отвори“ и тад је лак плен грабљивицама. Ко зна ко је лији шапнуо ту мудрост чудесан инстинкт или нека врста размишљања, и она се снашла: склупчану, на кострешену лопту једноставно је – попишвила! Јадни јеж...

Живели смо аскетски тих неколико година. Неке

колеге нису издржали па су напуштали снимање. Сећам се: кад сам сатима снимао корморане, готово без покрета, нисам смео да се почешем од убода комараца. Кад сам после свега, ознојен и уморан, скинуо кошуљу, на леђима је била потпуно црвена од – крви.

Убудуће? Наравно, опет и са животињама. Уз овај филм, чији је продуцент београдски „Центар-филм“ и Телевизија, снимио сам и телевизијску серију у четири наставка чије је емитовање планирано за крај ове године.

Иван Лончар

Балегар или котрљан – Сизиф међу инсектима.

Тета-лија која је надмудрила и јежа.

ОТКРИЋЕ КАЛИФОРНИЈСКИХ БИОЛОГА

ДОК ВОЛИ

НЕ ДИШЕ

**ПОСЛЕ КРВАВЕ БОРБЕ ЗА
ВЛАСТ И ПРАВО НА ЉУБАВ,
МОРСКИ СЛОН СЕ ПРЕДАЈЕ
ХАРЕМУ, ПРЕСТАЈЕ ДА ЈЕДЕ
— И ДИШЕ!**

Највећи део живота проводи у дубоком сну или дремајући у шкротом растињу на песковитим обалама. Да га случајно нагазите, доживели бисте изненађење које се памти читавог живота: иако дуг преко шест метара и тежак неколико стотина килограма, морски слон у таквој прилици скаче као видра и застрашујуће се извија читавом својом дужином. Разјарен и одмах спреман да најжешће брани своју територију која обично и није тако мала. У сваком случају, за становнике калифорнијских обала морски слонов пред-стављају незгодног суседа коме морају да се склањају с пута јер су га америчке власти ставиле под заштиту. „Златне обале“ полако постају „слоновске“.

Рупе на глави

Морски слонов који живе на америчким обалама Пацифика очигледно више нису реткост, има их око сто тридесет хиљада и њихов број се сваких пет година удвостручује. Томе није само допринела државна одлука из 1972, кад су ови морски сисари стављени под заштиту већ и изузетно велика плодност женки које у зимским месецима мисле само на то како

мужјак који успе да савлада највећи број својих супарника.

Ритуал је увек исти: мужјак који жели превласт и поштовање, уздиже се на своје кратке предње шапе са по пет прстију и снажно дува кроз кратку сурлу испуштајући непријатно храпав глас налик на рику. То је јасан знак — он тако изазива своје супарнике. Онај ко прихвата изазов истог часа креће ка изазивачу ричући на исти начин и у истој намери — да остави утисак одлучности и моћи.

Битка почиње кад се обојица усправе и почну претећи да се клате својим незграпним телима трудећи се да један другог угризу за врат или сурлу... А завршава се кад слабији одлучи да се преда зато што је уморан или више није у стању да се бори. Међутим, ако су снаге изједначене, двобој траје веома дуго, све до смрти једног од противника.

Победа значи више од освајања територије. Победник постаје власник харема који му намеће нове и не увек пријатне обавезе.

Пре свега, мора одмах да се одрекне спавања што му веома тешко пада јер је велика ленштина.

Тренутак сурове борбе за превласт. Кад је љут, морски слон ће лако прегазити и сопствено младунче.

да умноже потомство — уз свесрдну помоћ мужјака, од којих сваки има више „жена“. Иако је полигамија у животињском свету веома распрострањена, биолози тврде да су морски слонов у том смислу прави рекордери. То потврђује и књига Барни Бефа из Санта Круза који је управо завршио свој петнаестогодишњи рад на детаљном проучавању ових животиња, обогаћена новим занимљивим појединостима о њиховом животу и навикама.

Морски слонов припадају фамилији фока. Имају велике издужене главе и крупне истурене очи — уши сведене на две рупе у глави а мужјаци веома карактеристичан нос налик на сурлу, дугачак четрдесетак центиметара.

Почетком децембра окупљају се на обали и тада почиње прави правцати турнир чији је победник

Тони Хантли, физиолог из Бефове групе, приметио је да у време највеће активности (борба са супарницима и парење) овај огромни сисар не ставља у уста ни трнчицу хране. Лако подноси глад јер је његов метаболизам изузетно

Због бебе — 300 килограма мање

ефикасан: све за чим има потребе, укључујући и воду, добија из сопственог сала.

Док гладују, морски лавови уопште не мокре, а кад се боре или воде љубав, мужјаци задржавају дах по читавих четрдесет минута, што важи и за женке док на свет доносе младе или их доје!

Иако се рађају тешки само тридесетак килограма, захваљујући хранљивости мајчиног млека младунци за само месец дана упетоструче своју тежину, док мајка, гла-

дујући, истовремено изгуби и до три стотине килограма! Са два месеца младунче је већ одрасло и мора да се брине само о себи, а мајка се спрема за нову бебу.

Бефова екипа је утврдила да је смртност младунаца морског слона веома велика, чак четрдесет посто. То се догађа и зато што младунце одгајају у групи тако да поједине мајке занемаре своје малишане и они умиру од глади и често завршавају и под шалама огромних мужјака који не пазе где газе.

Старије женке штите и чувају своје младунце боље. Оне чине бар 50 посто женског дела колоније и победник турнира рачуна искључиво на њих. „Удаваче“ остају по страни и настављају да воде безбрижан живот. А кад победник крене са својим „почасним кругом“, младе женке похрле на обалу — да утеше губитнике, оне млађе и неискусне и све старије и мање снажне.

Зашто и млади гладују?

Према Бефу, читав живот и понашање морских слона објашњава се природним одабирањем односно борбом за опстанак. Женке се спонтано окупљају у групе бежећи од ловаца и природних непријатеља (навика да се окупљају остала је и данас, иако је читав врста законом заштићена) што је опет довело до појаве полигамије а с тим и борбе за освајање харема. Потреба да се застраши и потуче противник довела је током еволуције до повећања димензија као што се из истог разлога код мужјака развила сурла.

Способност гладовања такође је постала неопходна предност, јер ако не једу мужјаци могу боље да се концентришу и на бојишту буду што ефикаснији, док женке, не мислећи на храну, могу да са посвете својим младунцима.

Ипак, још није разјашњено зашто се младунци који су тек престали да сисају подвргавају периодима гладовања. Неки кажу да се то догађа само док уче да пливају, и то онда кад у мору има мање рибе — до маја. Гладовање не оставља никакав траг јер од почетка маја морски слонов остају у мору и само се тове, тове...

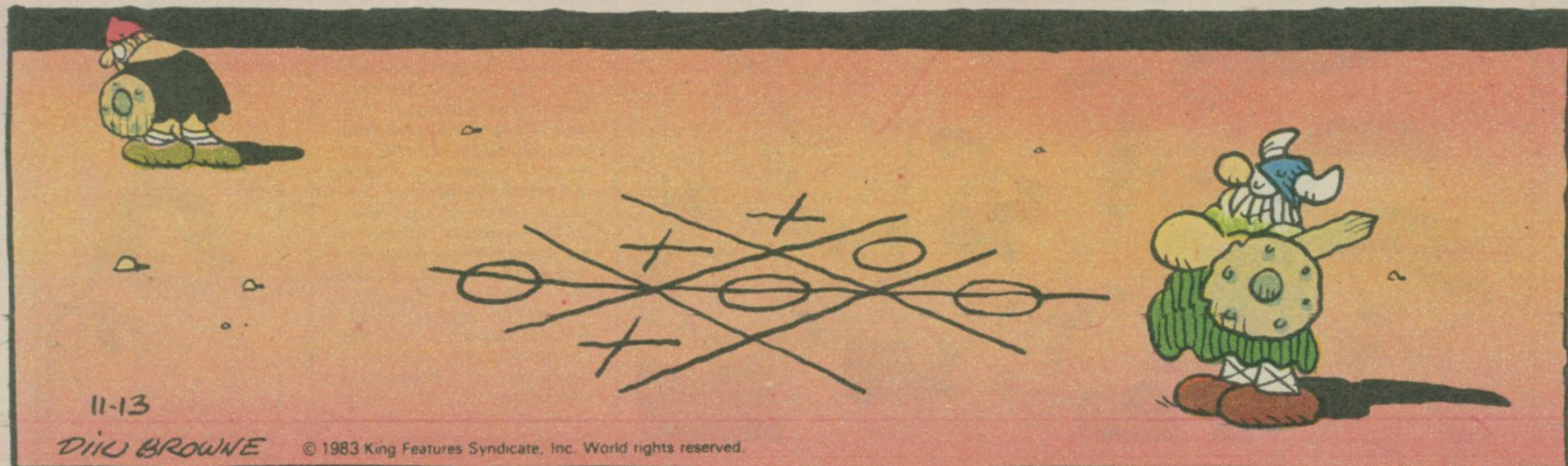
Беф каже да ове животиње користе мање протеина од човека па стога производе и мање штетног азота. Успешно задржавају воду у организму и са својих двеста педесет литара крви уносе велике количине кисеоника што им омогућава да дишу у дужим интервалима. У ствари, израчунато је да морски слонов 60 одсто времена уопште не дишу!

Док су на обали прилично троми и делују незграпно — смета им тежина, не виде и не чују добро — кад се нађу у води, у време кад хране има у изобиљу, ови огромни сисари се потпуно препороче. Уместо да се вуку на шалама и перајима, препуштају се таласима и јурњави за рибама, хоботницама, лигњама и другим ситним морским животињама. За осам до десет месеци достижу ранију тежину и форму и спремни су да се појаве на турниру љубави.

Д. В.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

DIK BROWNE

© 1983 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

КОЛИКО КОШТА ОПАЛО ЛИШЋЕ?

Лишће које је опало с дрвећа прошле јесени стајало је шведску железницу – 80 милиона долара! Како то?

Сензори новог централног компјутера који управља кретањем возова су осетљиви да реагују чак и на лист који се нађе на шинама пред возом у покрету и истог часа дају аутоматски сигнал за за-

ушљавање композиције како би се избегла опасност. А при наглом кочењу експресног воза који се креће брзином од 210 километара на час, предњи точкови локомотиве толико се истроше да морају бити замењени. Специјална комисија која је добила задатак да реши овај проблем није могла да смисли ништа боље него да се убудуће на машине за чишћење снега монтирају четке које ће мести пругу испред возова.

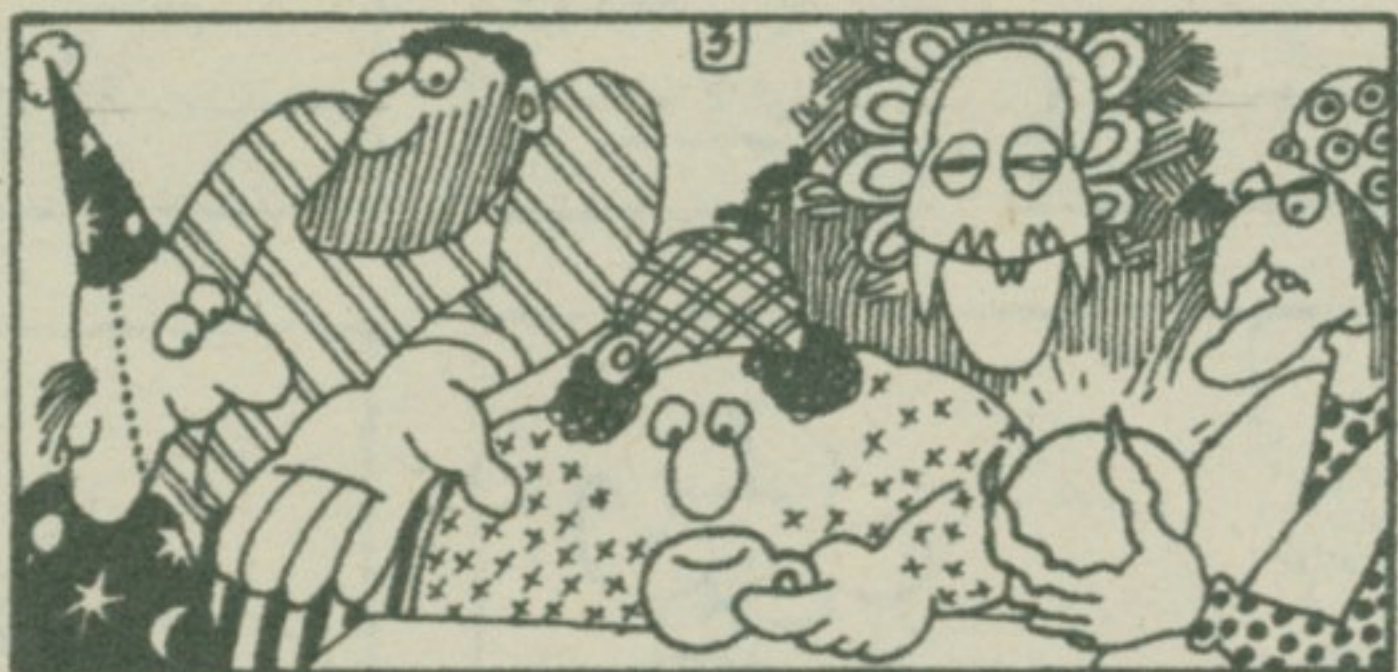
СИМПОЗИЈУМ ВРАЧАРА

У великој сали париске гостонице „Лева обала“ недавно је одржан научни скуп представника свих врста пророка. Нашли су се ту: врачеве, чаробњаци, хироманти и астролози, видовњаци, пророци, чаробњаци, врачаре које гледају у чаробну кристалну куглу, шољицу од кафе, у карте или боб. Укупно седамдесет особа. И шта су радили, интересује вас?

Пуне две недеље они су на симпозијуму читали своје реферате и водили врло живу дискусију, ре-

цимо на тему метаморфозе, телепатије, телекинезе, о летећим тањирима и парапсихологији. председавао је познати маг и чаробњак Џозеф Десјуарт.

Мада професија гатара и пророка није у Француској регулисана законом, они ипак плаћају порез на приход и још неке таксе, а рачуна се да их у овој земљи има око 30 хиљада. Сваке године у Француској људи учине око осам милиона посета разним гатарима, врачарама и видовњацима, и на то потроше готово пет милијарди франака!

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО – КИШОБРАН

Када се извесни Џон Ханвај далеке 1740. године први пут прошетао улицама Лондона држећи у руци кишобран, сви су му се смејали. Тада још нико није могао ни да сања да ће кишобран, за који су Кинези знали већ две хиљаде година, постати неопходан рекви- зит посебно у Великој Британији која има пословично променљиво време.

Кишобран је на Острву потреба али и статусни симбол. Као што може да се нађе за малу цену од око педесетак (старих) хиљада, постоје и „амрели“ који имају малтене стогодишњу гаранцију. Један од познатих произвођача квалитетних уједно и скупцених кишобрана је радња „Смитс“ у Оксфорд улици у Лондону. Основана још 1830. ова приватна мануфактура држи до традиције и сваки део на кишобрану и даље производи ручно.

Тако у њој могу да се нађу све сами уникати са дршком од материјала по жељи – ебонине, сло- нове кости, ружиног дрвета, бамбуса. Није ни чудо што коштају од два (стара) милиона па навише.

У радњи „Смитс“ ниједна поруџбина се не одбија. Тако је, на пример, војвода од Веллингтона желео да му се направи кишобран који је уместо дршке имао копље. Војвода се плашио нападача. А неки богаташ по имену Шебер пожелео је да му кишобран буде направљен од неког јако издржљивог и отпорног материјала. Разлог је био врло једноставан – имао је пуно непријатеља који су га, чим би га негде угледали, гађали свакојаким предметима почевши од покварених јаја до па- радајза и другог воћа и поврћа. Зато је Шебер ангажовао слугу који је сауда ишао са њим и штитио га кишобраном.

Један од власника „Смитса“ Харвеј поносио ће сваком купцу показати

писмо са комплиментима упућеним радњи које су својевремено добили од председника Гледстона. Исто ће тако тужно додати да су данашњи Енгле- зи веома немарни према „његовом величанству кишобрану“. Сваке недеље изгуби се најмање две хиљаде кишобрана у возилима градског саобраћаја. Али, то сигурно нису „амрели“ који носе потпис „Смитс“, њихови кишобрани направљени су да трају. За њих није ништа чудно ако им у радњу уђе стара муштерија и пожали се на неки „квар“ на кишобрану који је купљен пре – четрдесет година!

Кишобран је колико ко- ристан толико и опасан рекви- зит. У Јапану одне- давно постоји специјалан пропис по коме врх кишобрана не сме да буде шпицаст. Овај пропис уведен је од оног тренутка кад је у Тонију дошло до убиства – неки раз- гневљени грађанин убио је таксисту пробавши га врхом кишобрана.

ПУТ ПУТУЈЕ ПИСМО

Неке ништа не може да збуни. Једној девојци из Алме у америчкој држави Арканас у незгодном тренутку усфалила је поштанска марка. Девојка се мало премислила, а онда селотејпом на место за марку залепила два новчића у одговарајућој вредности. Ставар је упалила. У пошти су преко новчића ударили печат, писмо отпремили и на крају уручили примаоцу.

МНОГО ЗАХВАЉУЈЕМ

Телефонска компанија из Беверли Хилс у Калифорнији сваке године шаље својим клијентима бесплатне примерке нових телефонских именика који су између осталог познати и по томе што врпе од словних и осталих грешака. Једном од прет- платника је ова послович- на аљнаваост на крају до- злогрдила, па се по прије- му најновијег именика компанији најлепше за- хвалио овако: „Гспдо, бш см прим вш нан тлф имик. Мнго ам се захваљем. Си- гурим см да ће м мнго пићи да тчно ипишем из- весна стрна прэимена“.

НАЈ... НАЈ...

Тачно 3605 уметника из Финске учествовало је у стварању огромног мозаика који је дугачак пола километра, а заузима површину од 500 квадратних метара! Дело се састоји од различитих мотива који представљају „Ју-наке“ чувене Гинисове књига рекорда, рецимо највећу тарту икад направљену на свету, најјачи музички инструмент, најмању животињу итд. Међутим, и сама рукотворина финских уметника претендује да се уврсти у славну књигу јер је више од два пута већа од слике – рекордера која је направљена у Шведској и заузима „само“ 283 квад- ратна метра.

У ЗАТВОРУ ЗБОГ ДУГА

Када је један холивуд- ски режисер ангажовао ексцентричног сликара Џона Декера да му на- прави портрет, знао је с ким има посла, али ипак није могао да претпостави шта ће добити: добио је себе представљеног као робијаша.

Како се портрет режисеру ни најмање није допао, одбио је да га плати. Декер се неколико недеља надао да ће му се муштерија предомислити, а онда продао слику једној галерији која је платно изложила у излогу према улици тако да су и случајни пролазници лако могли да прочитају назив: „У затвору због дуга“.

ФОТЕЉА ЗА РАЗМИШЉАЊЕ

Читавих петнаест година радио је Јапанац Јоширо Накамацу на конструкцији своје наслоњаче која је недавно на изложби необичних изума у Токију однела прву награду. „Фотеља за размишљање“ доктора Накамацуа — пише токијски лист „Шукан Шинхо“ — има подметач за ноге који се греје инфрацрвеним зрацима. На високом наслоњу постављено је специјално јастуче за главу — оно емитује микроталасе који продиру у мозак. Услужујући оног ко седи у њој, и одозго и одоздо, ова необична столица појачава способност за размишљање захваљујући бољем снабдевању мозга крвљу. Студенти универзитета Цукуба који су је испробали већ после десет минута седења у фотељи много су боље памтили бројеве, сабирали их, множили...”

ЦВЕЋЕ УМЕСТО ЛЕКОВА

У Бакуу, највећој луци на Каспијском језеру, налази се засад једино лечилиште у коме болеснике лече — мирисом цвећа. По рецепту лекара, хиљаде болесника сваког дана одлазе у центар града где се налази зона здравља и цветна ботаничка башта.

У сарадњи с научним сарадницима — ботаничарима Академије наука Азербејџана, лекари су издвојили петнаестак биљака чији мирис благотворно делује на људски организам. У Бакуу се већ двадесет година са успехом спроводи лечење мирисом цвећа неких кардиоваскуларних обољења, повишеног крвног притиска, неурастеније, астме и несанице.

ЈАДИ ЗАЉУБЉЕНОГ ФИЛИПА

Требало је то да буде идилчан одмор за седамдесет петогодишњег Филипа Меренду и његову, ништа мање него педесет година млађу, вереницу Марију Роси. Али, тек што су се укрцали на прекоокеански брод „Еуџенио“ у Бенови, Филипо је схватио да је заборавио пасош. Преклињао је капетана да за који час одложи полазак брода, док он „тркне“ кући по документа (у Болцано, на северу Италије — „свега“ 800 километара удаљен од Бенове), али овај се није дао умилостивити, што се и могло очекивати јер су се на брод већ укрцала 282 члана посаде и 732 путника који су жељно очекивали крстарење Средоземним морем. На броду је остала и Марија Роси која је сва „уцвеле-на“ махала свом веренику.

Само после сто километара пловидбе капетану је јављено да одмах

врати брод у луку у Бенови јер је стигао анониман позив да је на њему подметнута бомба која ће кроз три часа експлодирати. Капетан је истог трена окренуо брод и управио га ка матичној луци. Тамо су стручњаци претражили сваки кутак на броду, али од бомбе ни трага и после закашњења од двадесет четири часа брод је опет запловио.

Међутим, полиција је пошто-пото хтела да открије анонимног позивао-

ца и није јој било потребно много времена да му уђе у траг. Од капетана су сазнали за Филипов мајер и, у ствари, од њега и почели истрагу. Само, кад су два дана касније закуцали на врата његове куће у Болцану, он је већ авионом стигао у Каиро, прву луку у коју је пристао „Еуџенио“ и већ се придружио својој вереници. Када га је полиција обасула унакрсним питањима, Филипо није имао куд и брзо је открио истину: — Био сам љубоморан

на своју вереницу која је без мене наставила крстарење, па сам измислио бомбу да бих добио у времену и придружио јој се још у Каиру.

Филипо сада мора да одговара због лакне узбуне и да плати одштету свима онима који су због тога били непотребно ангажовани, а то су: особље луке у Бенови, градска и лучка полиција, градска и лучка ватрогасна бригада. Али, наоднаду за претрпљен страх траже и 732 путника!

ДР ЗА КРОКОДИЛЕ

Неке докторске дисертације опасне су по живот, нарочито када човек, као Кент Влајет из Сент Огустина на Флориди пише рад на тему: „Парење америчких крокодила“.

Биће да ће Кентов рад о реченом предмету бити више него исцрпан: овај докторски кандидат из зоологије, наиме, свакодневно проводи пар сати у базену са 150 крокодила. — То захтева моја тема. Неопходно је да пливам с њима, видим исто што и они, покушам да осетим оно што они осећају — објашњава Кент.

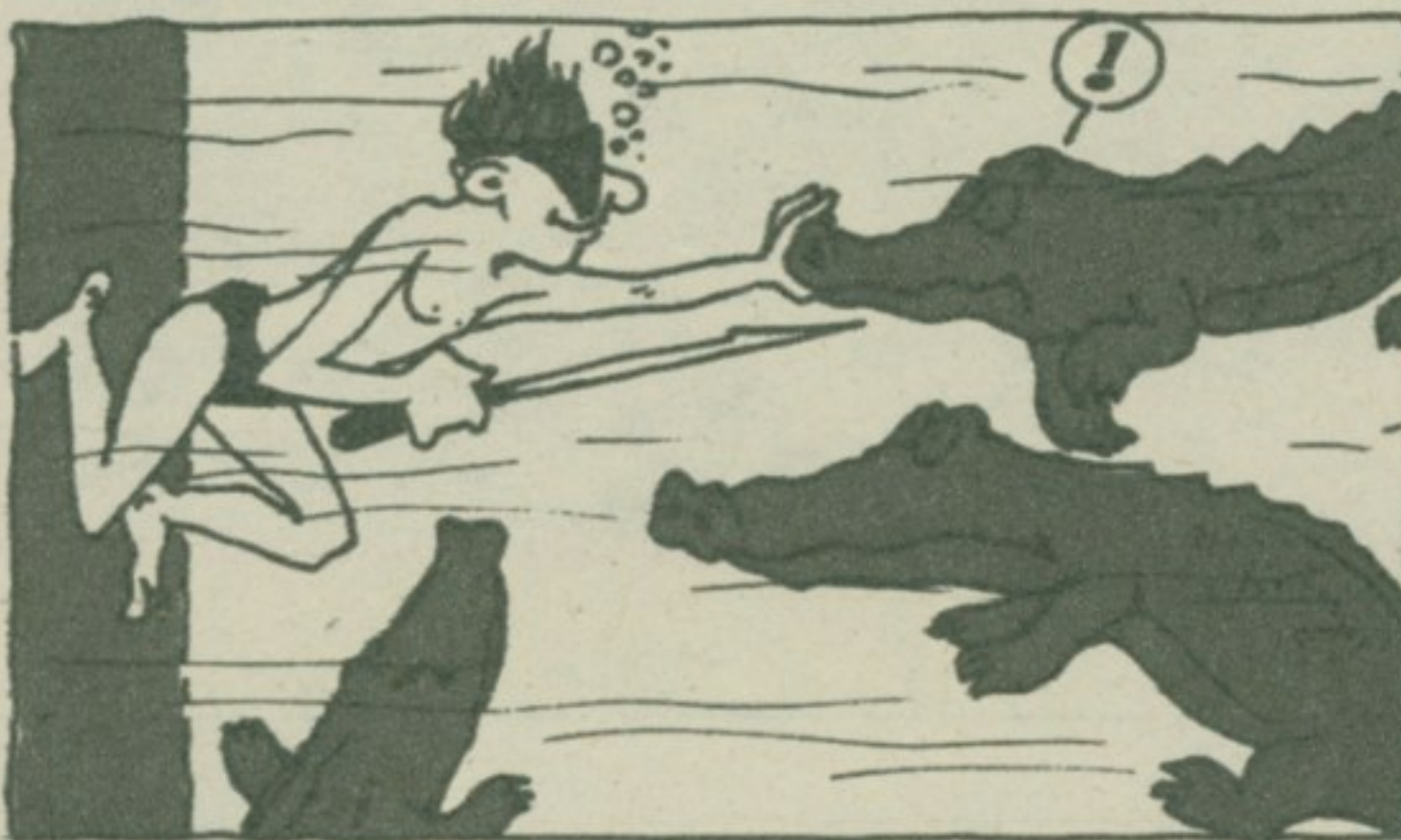
За брчкање у крокодилском базену будући др облачи најобичније купаће гаћице, али се зато у њега не спушта без ду-

гачке мотке којом боцка и одгуркује „њушке“ претерано радозналих крокодила. Кент се чврсто придржава још једног правила: када је у води, не говори.

— Гуркају ме — каже — иако знају да нисам један од њих, сваки час ми је-

дан приђе и мало ме гурне. Морам да признам да ми то не прија, али знам да су страшно радознали и осетљиви на све што је око њих. Једноставно, имају неодрживу потребу да истражују.

А то др за крокодиле мора да разуме.

ПОШТЕЊАЧИНА ХЕРМАН

Херман Сјеберг из Насјеа у Шведској нашао је у телефонској говорници новчаник са шведским крунама у вредности од 2470 динара. Херман је поштен човек. Ставио је новчаник у џеп и однео га у полицијску станицу где је установио да је у међувремену изгубио сопствени. Одмах се досетио да му је највероват-

није испао у говорници док је покушавао да у тесни џеп на панталонама смести нађени новчаник. Како је са собом тог дана носио поприлично пара, око милион и сто нових динара у нашем новцу, Херман је брже-боље одјурio натраг до говорнице. Стигао је прекасно. Неко мање поштен му је у међувремену „покупио“ новчаник.

СВЕЈЕД

Када је полиција закуцала на врата провалника Хенрија Хинклија из Илиноиса, овај је закључао врата и прогутао кључеве. Полиција је провалила у стан и ухапсила га. На путу до станице овај криминалац са чудним стомаком зграбио је једном полицијцу за значку и њу у сласт појео! У затвору је првог дана почео да гризе решетке. Лекари су Хинклија коначно на једвита једе одвели на рендген и на запрепашћење установили да му је стомак сав у метал. На операцији су му нашли три туцета ексера, једну пинцету, неколико оловака, пар кључева и значку!

ПОШТО МЕРИЛИНКА?

Неки својеручни потписи вредни су читаво богатство. Елегантна шкратина прве енглеске Елизабете данас вреди 10 хиљада фунти (фунта — око 190 динара). Педантни потпис садашње краљице Елизабете колекционари процењују на 120 фунти, аутограм принца Чарлса два пута је скупљи од Елизабетиног, а десет пута од потписа Џона Траволте.

Цене на колекционарском тржишту даље стоје овако: потпис ајатолаха Хоменија процењује се на 480 фунти, аутографисана фотографија британског премијера Маргарет Тачер кошта 35 фунти што је права багатела у поређењу са ценом потписане сликице Мерилин Монро која се не може добити за мање од 450 фунти. Мерилин је више него двоструко скупља од Адолфа Хитлера чији се аутограм ових дана купује за 200 фунти. Аутограм Винстона Черчила стаје 50, а Роналда Реага на 100 фунти.

И, ко за то даје толике паре? Па, колекционари. А зашто? Е, па за то већ постоје разна објашњења...

Демонстрације у Европи против ракетног оружја не престају; јасно је да би

РАЗУМА

нуклеарни рат био крај људске цивилизације.

Ракета „першинг 2“ на-стала је из истоименог пројектила али скромнијих техничких могућности са ознаком 1А. Конструисала ју је и производи је на захтев америчке армије индустрија САД. Трошкови програма достижу износ од 2,7 милијарди долара. Процењује се да САД поседују укупно 380 „першинга 2“ и да сваки плаћају око 7 милиона долара!

Према изјави америчких војних стратега, „першинг 2“ је резултат парирања совјетској ракети СС-20 (развијеној из СС-4 и СС-5). Предвиђено је да се у Западној Европи размести 108 „першинга 2“, по 36 у Некарсулму, Ној-Улму и Швебиш-Гминду. Издатке допремања и монтирања сносе Сједињене Америчке Државе. Дугачка око десет метара и седам тона тешка ракета „першинг 2“ спада у групу пројектила земља-земља средњег домета. И таква, прави је патуљак у поређењу са интерконтиненталном ракетом титан. Заједно са рампом за лансирање преноси се тешким камионом. Свих 108 примерака намењених Западној Европи сврстано је у три батаљона.

Ракета има два степена и на врху бојеву главу дугачку четири метра. Лансира се у усправном положају, а активирање се обавља из посебног возила у близини. Пошто на извесној висини сагори чврсто погонско гориво првог степена, он отпада, а бојеву главу на висину од 85 километара износи други степен. Даље бојева глава наставља сама крећући се балистичком путањом брзином 12 пута већом од брзине звука.

Бојеву главу води до циља компјутер уграђен у њој. Он има „записану“ слику пута који треба прећи. Одступи ли се, радар у његовој близини шаље опомену јер непогрешиво читава терен изнад којег бојева глава лети. Компјутер муњевито врши корекцију.

Долет „першинга 2“ је 1800 километара. Бојева глава носи нуклеарно пуњење јачине 10–20 килотона или 400.000 килограма класичног експлозива. Од-

ступање у погађању циља износи до 40 метара!

Крстарећа ракета BGM-109 томахаук

За разлику од СС-20 и „першинга 2“ које су балистичке ракете, што значи да се лансирају у велику висину а затим у балистичком луку стижу до циља, „томахаук“ је тип крстареће ракете, нека врста авиона без пилота. Припада групи пројектила земља-земља и лети брже од звука. Док је „першинг“ недоступан радару због пластичне кошуљице бојеве главе и страховите брзине којом се она креће, „томахаук“ је немогуће регистровати на радарском екрану из сасвим другог разлога – он лети само 50–200 метара изнад земље.

Иако знатно мања од „першинга“, крстарећа ракета је у одређеним околностима у предности. Лакша је, не захтева сложену припрему за испаливање и погоднија је за транспорт. Осим тога, она се креће хоризонтално и вођена уграђеним компјутером врлуна на свом путу заобилазећи све препреке на које наиђе или противравете које јој пођу у сусрет.

Крстарећа ракета је дугачка 6,40 метара и тешка 1787 килограма. Покреће је турбоагрегат на чврсто гориво. На врху носи бојеву главу са нуклеарним пуњењем јачине 10–50 килотона.

Начин лансирања „томахаука“ подсећа на совјетско вишечевно оружје из другог светског рата, познату „каћушу“. Наиме, крстарећа ракета се испалије са четворочевног лансера који вуче шестоосовински камион. Може се испалити и из авиона. Основну формацију чине четири транспортера са шеснаест пројектила и возила из којих се обавља испаливање. Долет крстареће ракете је готово 2500 километара. Трошкови укупног програма досегли су износ од 3,6 милијарди долара (за 565 крстарећих ракета). Сједињене Америчке Државе планирају да поставе у Западној Европи 464 „томахаука“.

Миленко Тодоровић

Рјузо Уено показује главном јунаку како да се изведе ударац тако да изгледа способнији од свог противника – статисте који је професионални мачевалац.

Стари управитељ јужног дела Јапана путујући инкогнито долази у градић у коме локални представник власти злоупотребава положај и малтретира становништво. Док испитује злодела тог лошег човека стари управитељ постаје сумњив његовим жбирима и они, у присуству свог заповедника, покушавају да га ухапсе. Два младића и девојка који стално прате старог управитеља бране старца од нападача и развија се невиђена борба. Самурајски мачеви севају на све стране и тек сада управитељ изненада покаже ознаке врховне власти, борба престаје и зли људи бивају кажњени.

Ово је обавезна завршна сцена мамутске јапанске серије „Мито комон“ (управитељ из Митоа) која траје ево већ четрнаесту годину, приказује се једанпут недељно и досад је имала готово осам стотина наставака. Нећемо сад помињати да је у свакој серији заплет идентичан (само су имена и места друга), да су чак завршне речи главног јунака увек исте истицајте. Само бисмо хтели да читаочеву пажњу обратимо на чињеницу да је у тих неколико стотина серија, у завршној сцени обрачуна злих и добрих, пошто се одједном бори бар петнаест-двадесет људи, било махано и размахивано бар са десетак хиљада мачева и да у тим биткама, бар тако кажу подаци, нико није био повређен.

Режисер акције

– На јапанској телевизији са десет програма, који се врте од раног јутра до после поноћи, самурајских филмова и серија има на претек. Прве почињу већ у време око доручка, а последње испрате на спавање и највеће ноћобдије. И у свим тим серијама стално се неко туче, мачује, бори на све начине и све то изгледа „као право“, а нико од гледалаца не мисли да глумци у приватном

„ВЕШТИ“ ЈУНАЦИ ТЕЛЕВИЗИЈСКИХ САМУРАЈСКИХ СЕРИЈА

КАКО СЕ НЕ ПОСЕЋИ?

ским филмовима режисери регрутују људе из клубова у којима се тренира традиционално самурајско мачевање – кендо – па тако инструкторима остаје да обучавају углавном главне глумце. Али и ту има мука. Главни глумац мора да се обучи тако да изгледа способнији од својих противника – статиста који су професионални мачеваоци, а неки од њих само што се не повреде, иако се за снимање употребљавају мачеви са затупљеним оштрицама. Од познатих јапанских филмских глумаца ретки су они који су као Тоширо Мифуне или Тацуја Накадаи добијали мајсторске називе у неком борилачком спорту.

Пошто су сцене мачевања старије од телевизије (већ стотинама година има их у јапанском традиционалном позоришту), одавно су већ развијене у посебне технике и ударица па

САМО У ЗАВРШНОЈ СЦЕНИ СВАКЕ СЕРИЈЕ

БОРИ СЕ

ДВАДЕСЕТАК ЉУДИ.

СВИ МАШУ

МАЧЕВИМА, А НИКАД

СЕ НИКО НИЈЕ

ПОВРЕДИО.

животу и нису неки мачеваоци и да је то што раде на екрану, ипак, право мало чудо.

Режисери самурајских

Уено режира једну борилачку сцену у мамутској серији „Мито комон“ која је досад имала око осам стотина епизода – траје већ пуних четрнаест година.

филмова одувек су били на муци. Ако је глумац физички одговарао лику, мач је држао као обичну штапину, а ако је вешто размахивао оружјем, лице му никако није било прикладно за улогу у којој га је режисер хтео. Зато су уведени посебни „режисери акција“ који се, кад је нека сцена борбе у питању, питају за сваки покрет, сваки миг, сваки ударац.

Јер кад камере крену све треба да изгледа као да се стварно догађа и ништа не сме да изгледа намештено. Зато се режисер акције труди да на лицу места пре сваке сцене проучи покрете које ће одређени глумац да направи, како ће водити мач из корица, како ће се борити, бости или сећи, и на крају како умрети од тог истог мача.

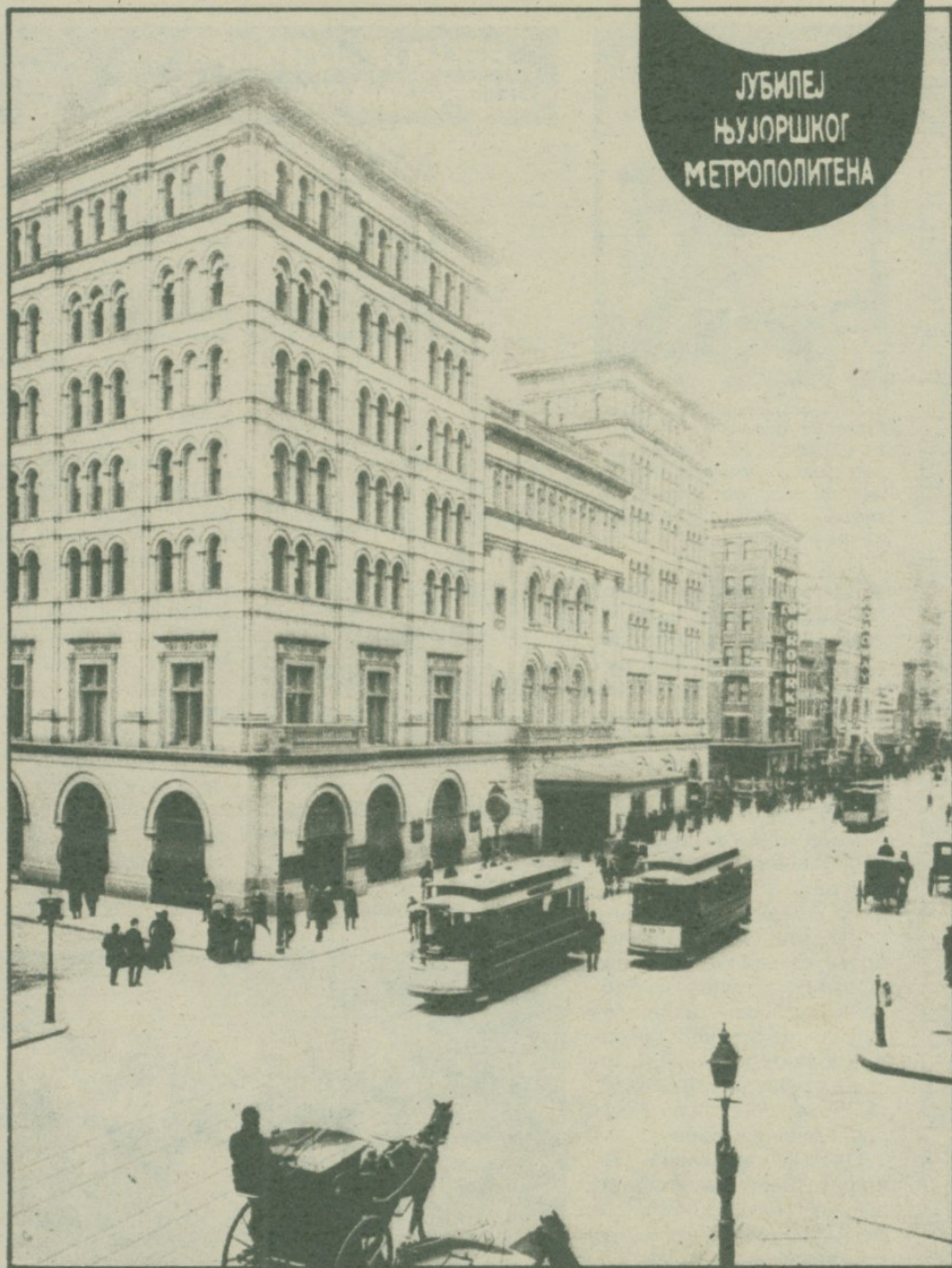
Старије од телевизије

Срећна је околност та што за статисте у самурај-

је мачевање на телевизији и у позоришту постало права наука.

Само компанија „Токи“ која снима серију „Мито комон“ има четири стална инструктора који су непрекидно запослени и немају ни тренутка одмора, а најпознатији међу њима је Рјузо Уено који је „режисер акција“ у јапанским филмовима већ двадесет шест година. Уено увек ради са екипом филма „Мито комон“, али има и много другог посла јер, како каже, према статистикама, у јапанским самурајским филмовима просечно свака два до три минута је нека борба. Док буде тако, а дуго ће, изгледа бити тако јер популарност тих филмова и серија већ деценијама не опада, увек ће бити посла за људе који се баве његовим занимањем.

Драган Миленковић

ЈУБИЛЕЈ ЊУЈОРШКОГ МЕТРОПОЛИТЕНА

Стара зграда Метрополитена у којој су наступали и Шаљалин и Карузо, додуше не с истим успехом у почетку. Претходну је подигао архитекта Ј. Кеди који се навелико хвалишао тиме што је саградио оперу, а да сам претходно никада није био у једној.

**МОГЛО БИ СЕ РЕЋИ ДА
ЈЕ ОСНОВАН ЗБОГ
НЕДОСТАТКА ЛОЖА,
СЕЛИО СЕ ТРИ ПУТА,
ЈЕДНОМ ИЗГОРЕО ДО
ТЕМЕЉА, ОД ПРВЕ
СЕЗОНЕ И ЈОШ
МНОГО ПУТА КАСНИЈЕ
БИО НА РУБУ
БАНКРОТСТВА,
УДОМИО МНОГО
СЛАВНИХ И
МУШИЧАВИХ ЗВЕЗДА
И ИСПЛАТИО ИМ ИСТО
ТОЛИКО
ФАНТАСТИЧНИХ
ХОНОРАРА.**

Прва права оперска кућа с ону страну Атлантика, Метрополитен из Њујорка, напунила је тачно сто година. Јубиларна сезона отворена је 26. септембра прошле године гала, четрнаест хиљада шестсто двадесет и првом представом од оснивања: два концерта у истом дану, девет сати оперских арија у извођењу највећих певачких имена данашњице, само сат паузе.

За то једно вече зарада од продаје карата износила је шест стотина хиљада долара! За задовољство да се изузетном догађају присуствује неки су плаћали и по 300 долара, најевтиније седиште коштало је 35, стајање пет долара.

Један од угледних говорника је на отварању рекао и ово:

— Ко је пре једног века могао и да претпостави да

ће Њујорк једног дана постати ривал Милану?

Четири паузе, шампањац и жагор

И заиста, пре сто година по граду су северно од Педесет и девете улице још пасле овце, али Њујорк ипак није био толика уметничка провинција да не зна шта је опера.

Коме је било до „бел канта“ могао је у Музичку академију, с тим што је ложа било мало, а те малобројне закупили су, и то не за једно вече него заувек, старе и угледне породице. Како су године про-

лазиле, тако је поред старих бивало све више нових богаташа, а ови су хтели исто: сопствене ложе... Пошто проблем, услед недостатка простора, никако није могао да се реши друкчије, седамдесет „скоројевићких“ породица уложило је по 15 хиљада долара и објавило да гради праву правцату оперу у којој ће моћи да се башкаре у личним ложама.

Три године касније петоспратна оперска зграда у Тридесет и деветој улици била је завршена и публика је похрлила у највећи аудиторијум на свету: 3045 седишта, од тога 732 за осниваче и њихове ложе. Премијера „Фауста“, француског композитора Гуноа, била је заказана за петнаест до седам, али је гужва била толика да се завеса дигла са пола сата закашњења. Избор дела није био случајан: „Фауст“ је трајао тачно пет и по сати, а то је опет импресарију Ебију омогућило да упланира равно четири паузе које је публика искористила за живахне друштвене активности као што су посете једне породичне ложе другој и наздрављање француским шампањцем „дом перињон“.

У ствари, ове „слободне активности“ нису се ни те премијерне вечери, као уосталом ни још годинама потом, ограничавале само на паузе. Коначно у својим ложама, Вандербилтови, Рокфелерови, Морганови, Гулдови и остали, славили су своја новоизборена

места у храму уметности праскањем запушача на шампањским боцама, звецкањем чаша и жамо-ром чак и усред арија.

Сутрадан су новине на насловним странама донеле извештаје о великом догађају, а многе су се одмах запитале: две оперске куће у истом граду, да то није мало много? Другим речима, ко ће победити — Академија или Метрополитен? На одговор се није дуго чекало. Две године касније „академци“ су били принуђени да затворе врата услед недостатка публике.

Видећете, прославиће се они...

Главни конкурент је елиминисан, почела су лепа времена, само што нису дуго трајала. Двадесет и седмог августа 1892. у Метрополитену је избио пожар, а када су ватрогасци коначно угушили и последњи пламичак, у прах и пепео отишло је свих пет спратова опере. Штета је износила 300 хиљада долара.

За пожар су криви управа и један радник: управа зато што је због хроничног недостатка простора мало помало елиминисала све сигурносне мере архитеката, па између осталог и азбестну завесу која је могла да укроти пламен, радник јер је несмотрено бацио неугашен пикавац крај конзерве разређивача за боју...

МЕТОВА

Најславнији тенор свих времена Енрико Карузо, уједно је и најбоље плаћени певач у историји Метрополитена

Било како било, Њујорк који је једном имао две оперске куће сада се нашао у опасности да остане без иједне. Опет је новац спасао ствар. Живот је у међувремену постао скупљи, па су Рокфелерови, Морганови и друштво овога пута породичне ложе платили по 30 хиљада долара.

После годину дана таме нови Метрополитен отворен је у јесен 1893. и могао је да се похвали великом новином: електричним осветљењем! Био је то почетак „златне ере“ у којој се оно што се није имало код куће, певачи светског гла-

па је велики уметник на-врат-нанос спаковао кофе-ре и бесан отпутовао. Фјодор је увреду опростио тек десет година касније када је коначно пристао да поново гостује у Метрополитену.

Млади и непознати тенор по имену Карузо освојио је публику Метрополитена од прве представе 1903. године и у овој кући провео тако рећи читаву каријеру – тачније 18 сезона и 607 представа.

Најславнији тенор свих времена уједно је и најбоље плаћени певач у историји Метрополитен опере.

Шта би тек било да Енрико којим случајем није био скроман и да није одбио да сам упише висину хонорара на понуђеном бланко чеку?

Пргави маестро Тосканини

У сезони 1908–1909 Метрополитен се изборио за још једног великана: Артура Тосканинија, по многим највећег диригента света. Велики диригент остаће запамћен и по томе што је био велики тиранин који је утеривао страх у кости дивама, оркестру и

нио: „Госпођо, на позорници нема звезда, њима је место на небу!“. Четрнаестог априла 1915. године пргави маестро одириговао је своју последњу представу и без претходне најаве, незадовољан много чим, напустио Метрополитен да се у њега више никада не врати.

ест хиљаде долара! Ко онда да од следеће сезоне не очекује још већа чуда?

Чуда је и било, али не онаквих каква су се очекивала: увече двадесет осмог октобра нова сезона отворена је премијером „Манон Леско“ у којој јунакиња умире у сиромаштву. Сутрадан ујутру њујоршка

ПРВА АМЕРИЧКА ТОСКА

Већ у другој сезони „Метове“ историје, давне 1834. године, баритон с Малог Лошиња Јосип Кашман одушевљавао је њујоршку публику својим интерпретацијама Вагнерових опера. Наследила га је Милка Трнина која је 1901. отпевала прву арију Тоске коју је амерички континент чуо. Зинка Кунц-Миланов наступала је у овој кући готово без паузе 28 година. Њујоршку публику одушевљавале су и Бисерка Цвејић, Ружа Поспиш-Балдани, Радмила Бакочевић, Милка Стојановић, Љиљана Молнар.

Звезде су, ма шта си-њор Тосканини мислио, ипак постојале, а оне светског гласа наступале су у Метрополитену који се коначно изборио за оно о чему његови творци нису могли ни да сањају: примат у светској опери.

Онда је дошао први светски рат који се на Метрополитен одразио утолико што су са репертоара прогнана сва немачка дела која су поново увршћена тек 1920. године. Двадесет осмог октобра 1929. Метрополитен је отварао нову сезону – најбољу, коју је икада имао, говорило се.

берза доживела је тотални крах, али је Метрополитен ипак преживео депресију, помало и захваљујући радију коме је 1931. и поред противљења љубитеља „чисте“ опере, одобрен први пренос из „храма музике“.

Уосталом, није то био ни први, а ни последњи пут да се Метрополитен нашао на рубу пропасти: тако је било већ после прве сезоне 1883, па онда 1932, па 1953, 1966, 1973... Тотални банкрот најављиван је последњи пут 1974. године када је једна представа кућу у просеку стајала од 75–80 хиљада долара.

Прве сезоне Метрополитена памте се и по томе што италијанска опера уопште није могла да се чује: хит су били немачки композитори, нарочито Вагнеров „Тристан и Изолда“.

БУРНА ПРОШЛОСТ

са, увозило – за фантастичне хонораре. Тако су из Европе дошле звезде као што су Нели Мелба, Ема Ејмс, Лилијан Нордика. Нели и Лилијан су у сезони 1896–97. добијале и по 1600 долара од представе што је било право богатство.

Недостајали су још само тенори, али је ондашњи импресарио Хајнрих Конрид нашао и њих. Видећете, рекао је забринутим финансијерима, ова двојица ће ући у историју. Био је у праву. Радило се о Фјодору Шаљапину и Енрику Карузу.

Додуше, са Шаљапином Метрополитен није имао много среће, бар не од прве. Његова интерпретација Базилија из „Севиљског берберина“ шокирала је 1907. њујоршку публику и критичаре што су ови недвосмислено и показали,

СТОЈ НА ГЛАВИ

У Метрополитену се није увек само певало. Прва зграда њујоршке опере послужила је у више наврата као балска дворана, сала за банкете, једном чак и као простор за вашарске тезге. Вашарски дух није сасвим ишчезао још 1939. када је извесни Ричард Најт за љубав фотографа дубио на глави пред главним улазом.

У сезони 1909–10. Карузо је од једне представе добијао хонорар од две хиљаде ондашњих долара што би данас одговарало суми од 24 хиљаде долара.

публици па је, тако се бар прича, тек у његово време ишчезао уобичајени жагор у партеру.

Једном је маестро некој звезди која му је задавала нарочите главобоље објас-

Цена карата достигла је у претходној сезони 8,25 долара (рекорд који ће бити оборен тек 1954–55), а приход је те 1928–29. био највиши у историји куће: три милијарде сто једана-

Увек су расходи били већи од прихода. Али, из свих тих јавно оглашаваних крахова Метрополитен се на крају увек извлачио.

Селидба

У паузама између финансијских криза, опера је и даље славила своје врхунце у здању у Тридесет и деветој улици. Сезона 1956–57. отворена је премијером која је по многим највећи догађај у историји Метрополитена: Марија Калас и Марио дел Монако у „Норми“...

Године 1966. „Мет“ се преселио у велелепну зграду у срцу Линколновог центра. Ту је прославио и свој стоти рођендан дефилеом највећих певача данашњице – баш као што му и доликује, рекли би Њујорчани.

Мина И.

СВАКО ИМА СВОГА КОСТУ

ПЕРО ВИТЕЗА МИЛОВАНА

Милован Витезовић рођен је 1944. у Витезовићима, код Косјерића. Школовао се у Косјерићу, Титовом Ужичу и Београду, завршио је филологију и драматургију у Београду. Од 1978. уредник је драмско-серијског програма ТВ Београд. Објавио је књиге: „Срце ме је откуцало” (две верзије), „Слободније од слободе”, „Ја и клинци ко песници”, „Бачко доба Шумарица”, „Војници у вођаку”, „Време Светозара Марковића”, „Црвени барјан”, „Бачко доба”, „Лажње на звезде”, „Хамлет студира глуму”, „Антологија савремене српске сатиричне приче”, „Мождане капи”, „Изабрано детињство”, „Робијаш у срцу”, „Мисларица”, „Луди драги камен”, „Наименовања”, „Песме које расту”, „Антологија савремене српске приче о детињству”, „Краљ и његов комеднограф”, „Шешир професора Косте Вујића”.

Театар „Круг 101” игра „Марксе, Марксе, колико је сати”, а Народно позориште из Београда најавило је за следећу сезону драму „Краљ и његов комеднограф”. Аутор је тв-драме „Шешир професора Косте Вујића” и тв-серија „Димитрије Туцовић”, „Приповедање Радоја Домановића” и „Снохватице”, повест о Змају. Ове године почеће и снимање велике тв-серије о Вуку Караџићу за коју је Витезовић написао сценарио, а намеран је да напише и роман.

Прича о овој причи почиње децембра 1969. када су уредници Драмског програма Телевизије Београд позвали Милована Витезовића на интерни конкурс за ТВ-драму. Рекли су му да од ње-

Милован Витезовић

Милован Витезовић, овогодишњи добитник књижевне награде „Политикин забавник”: — Морао сам да пренопам све о том добу да бих причу о професору Кости Вујићу и његовим матурантима учинио вероватном.

**ТЕЛЕВИЗИЈСКА
ДРАМА МИЛОВАНА
ВИТЕЗОВИЋА
„ШЕШИР
ПРОФЕСОРА КОСТЕ
ВУЈИЋА” КОД НАС
ЈЕ ВЕЋ ТРИ ПУТА
ПРИКАЗИВАНА,
МНОГО ПУТА И У
ЕВРОПСКИМ
ЗЕМЉАМА, АЛИ
ПИСЦУ ЈЕ БИЛО
ПОТРЕБНО ПУНИХ
ДЕСЕТ ГОДИНА ДА
ЈЕ ПРЕТОЧИ У
КЊИГУ. О ТОМЕ
КАКО ЈЕ НАСТАЛА
ПРИЧА О
ЧУДЕСНОМ
ПРОФЕСОРУ И
НИШТА МАЊЕ
НЕОБИЧНОМ
РАЗРЕДУ,
ВИТЕЗОВИЋ
ГОВОРИ
СПЕЦИЈАЛНО ЗА
НАШ ЛИСТ**

га очекују нешто где ће он бити свој — комедију, гротеску, фарсу. И он је прихватио пре него што је размислио, а рок за предају драме био је 10. мај 1970. „Пошто нисам знао технику писања драме затражио сам неки узорак. Дали су ми двотомну „Антологију тв-драме”, па један од њих ми је уз пут рекао: „Прочитај ова два тома, па напиши нешто што ће ући у трећи”.

Данима је новопечени драмски писац размишљао о чему да пише, лутао од теме до теме, а време је неумољиво истицало. „Чинило ми се да би много лакше написао „Рат и мир”, да то Толстој није већ урадио, неголи једну телевизијску драму. Тако је стигао и април 1970, а тема за драму никако да се у мени прими”.

Случај је хтео да тих дана у антикварници Српске књижевне задруге пронађе „Споменицу Прве мушке гимназије” штампану 1937. у част њене стогодишњице. Човек који данас у својој библиотеци има око 16 хиљада књига и тада је из антикварнице узео читав товар, али се брзо испоставило да нема довољно новца за све књиге. Двоумио се око „Споменице” коју је, на крају, ипак узео због једног текста који је потписао чувени математичар Михаило Петровић, познатији под својим боемским надимком Мика Алас.

Качкет професора Поповића

Носио је наслов „Најоригиналнији професор деветнаестог века” и на 5-6 страна, од укупно десетак, Мика Алас је писао о свом професору и гимназијском разредном старешини Кости Вујићу. „Читајући овај текст о професору учинило ми се да није реч о професору од пре скоро сто година већ, рецимо, о мом професору из ужичке гимназије Милану Поповићу и то у школској 1962/63. Помислио сам како сви ми имамо своју прву мушку, другу мешовиту, ужичку реалну, земунску класичну или неку другу, али исту гимназију и неког професора који би могао да се зове Коста Вујић. Одлучио сам да о професору Кости Вујићу пишем телевизијску драму.”

Али, једно је одлучити. Витезовић је данима смишљао како да професоров живот и ђачке несташлуке учини драмски уверљивим. Разумљиво, то није било нимало једноставно с обзиром да је те школске 1885/86 Коста Вујић, иначе професор немачког језика, био разредни матурантима од којих су, касније, њих осамнаесторица постали књижевници, професори универзитета, министри. Поменимо само Јована Цвијића, Мику Аласа, Јашу Продановића, Милорада Митровића, Павла Поповића, Љубу Стојановића, Ђорђа Ђорђевића...

Рок за предају рукописа тв-драме био је сасвим близу а Витезовић је успео само да на корице свеске упише наслов „Шешир професора Косте Вујића”. На то га је натерала реченица из текста Мике Аласа: „Препознавали смо га по шеширу који смо виђали из башта како промиче дуж баштенских ограда”. Уз пут је Витезовић написао и уводну песму: „Причи овој нема спора / гимназија откад поста / није било професора / као што је Вујић Коста”.

Потом се присетио како је његов професор из ужичке гимназије Милан Поповић имао обичај да кад уђе у учионицу свој качкет набацује на полицу прозора. Због тога су редари били обавезни да пре његовог часа затварају прозор за случај да професор не буде увек прецизан. Једном је Витезовић отворио прозор и качкет професора Поповића је излетео у двориште. У тв-драми, каже писац, поново сам отворио тај прозор и пролетео је шешир професора Косте Вујића.

Пасуљ и ребарца код „Колараца”

Витезовић памти још један догађај који му је помогао да напише коначну верзију тв-драме. Заједно са песницима Иваном Растегорцем, Миодрагом Мишом Станисављевићем, Драгомиром Брајковићем и Момом Димићем играо је фудбал на пољанчету под Калемегданом према Ратном острву. После утакмице он и Мома Димић сели су у кафану „Коларац” и, како то већ бива кад се песници нађу, започео је разговор о

драми коју је Витезовић за неколико дана морао да преда. Заправо, Витезовић му је „течно усмено прочитао целу драму“ а Димић му помогао да понешто измени.

У једном тренутку у кафани је замиришао пасуљ и Димић је рекао Витезовићу: „Ако ти је професор Коста Вујић такав гурман, зашто не би намиришао пасуљ Код Коларца? Још да има и неку примедбу рецимо, на запришку или ужегла ребра?! Тако је и било. Али још један догађај, не без важности за „Шешир“, одиграо се у истој овој кафани.

Прве мушке гимназије из 1886. играла класа студената Миленка Маричића, посебне улоге имали су Воја Брајовић, Милан Михаиловић, Горан Султановић и Феђа Стојановић.

Милован Витезовић је на време успео да преда рукопис и читаву радњу смести у седам мајских дана 1886.

Истраживања

Фебруара 1972. у режији Владимира Андрића приказан је „Шешир професора Косте Вујића“, а Телевизија Београд је већ следеће неде-

Вујића“, више од десет година после првог емитовања. Витезовић данас каже да је и онда постојала идеја да од драме направи књигу, али да је стално нешто додавао покушавајући да је усаврши. Истраживао је оно време кроз све што се могло наћи: записе из старог Београда, Цвијићева дела, његову аутобиографију, затим биографију Мике Аласа, успоме-не, анегдоте, сећања Павла Поповића, књиге песама Милорада Митровића...

„Био је то покушај да своје знање пренесем у једну причу која не мора бити истини-

– Шта оно ти желиш да студираш? Књижевност молим? – питао је професор Вујић, пробајући први платни шешир.

– Да, господине професоре Вујићу...

... А понекад се ви са мном, је ли?

– Ми вас поштујемо, господине професоре Вујићу. Изузетно Вас поштујемо, ми то у свакој прилици показујемо.

– Не сумњам ја у то, тамаман посла. Видим ја то, молим. И једино желим да то, исто, према теби, као професору, једног дана, на исти на-

оног што је доцније нашао у литератури, даје неке особене карактеристике.

Такав је случај са познанством Бранка Радичевића и Косте Вујића. Први помен о томе Витезовић је нашао у већ поменутом тексту Мике Аласа, али је тек марта 1982. сазнао да су они били баш пријатељи. Како? У „Политикиној“ рубрици „Да ли знате?“ прочитао је податак да је Бранко Радичевић „извесном Кости Вујићу“ послао првих 80 примерака својих песама. Наравно, разумљиво је што је за аутора тога написа у новинама Коста Вујић словио као „извесни“. Тако је познанство Вујића и Радичевића у књизи добило много већу улогу неголи у драми.

Сваки податак у књизи, каже Витезовић, стоји у некој копчи, тако сам се бар трудио. На пример, кад Јован Цвијић објашњава професору Вујићу како је сам учио енглески лепећи силне папире по зидовима собе. Податак је Витезовић нашао у Цвијићевој аутобиографији после емитовања драме... То је исто, говори аутор „Шешира“, као кад правите кућу, увек је проблем извући ову или ону аркаду да буде лепша али и чвршћа, да одоли и времену и људима.

„Трудно сам се да ово буде једна вероватна прича о једном професору који је одиста био необичан, као што је био необичан и разред са ученицима од којих је већина задужила нашу историју, да има призив документарног и да има низ ситних података који су аутентични. Покушао сам да то време, на неки начин, разговара са овим. С друге стране, да ту реченицу учиним савременом, али да има звук архаичног... Никад нисам толико дуго писао једну књигу.“

П.С. Податак за оне који су гледали драму или намеравају да прочитају књигу. У епизоди кад се Коста Вујић суди са каменоресцем који му је направио надгробни споменик и, мимо његове воље, као датум смрти укласао две цифре 18... професор тражи нов споменик: „зар ће мени један каменорезац да одређује век у коме ћу да умрем? Откуда њему такво право? Молим?... Ја сада немам намеру да умрем пре двадесетог века.“

Професор Коста Вујић је био у праву: после емитовања драме, једна новинарка је успела да на Новом гробљу у Београду нађе споменик Кости Вујићу и утврди да је заиста умро у двадесетом веку.

Петар Милатовић

ЈЕДНОГЛАСНО

За овогодишњи, пети по реду, конкурс за књижевну награду „Политикин забавник“ за најбоље дело деце и омладинске литературе за 1983. годину приспело је 38 књига, од тога 30 на српскохрватском, односно хрватско-српском, 5 на словеначком и 3 на македонском језику. Жири у саставу: Владимир Миларић, председник, Нови Сад; Милан Црнковић, Ријека; Насиха Капић, Сарајево; Ново Вуковић, Никшић; Христо Георгијевски, Београд; Нико Графенauer, Љубљана и Недељка Сташић, представник Редакције, био је једногласан у издавању 12 књига у ужи избор.

Једногласном одлуком жирија књижевна награда „Политикин забавник“ за 1983. и 30.000 динара додељена је МИЛОВАНУ ВИТЕЗОВИЋУ за дело „ШЕШИР ПРОФЕСОРА КОСТЕ ВУЈИЋА“. У образложењу жирија, поред осталог, пише: „Дело Милована Витезовића „Шешир професора Косте Вујића“, као књига, у изванредној ликовној опреми Радета Ранчића, јавља се након више од једне деценије публиковања њеног садржаја у ТВ медијуму. Већ сама чињеница да је ово дело успело да издржи веома јаку конкуренцију 1983. говори о томе да је оно издржало тешку пробу времена. Ова је књига настала као резултат једног изванредног проналазак. Она је, наравно, била зачудна и тематски супериорна пре него што је била написана, баш као што је професор Коста Вујић са својим разредом био и остао једна фасцинирајућа појава наше школске и друштвене историје. Милован Витезовић је у овом делу које носи властиту боју жанра с изузетном лакоћом успоставио склад између документарног и поетског градећин с душевношћу и благим сенкама носталгичности али с финим хуморним објасњивањима и разиграном ведрином вечни лик дневног професора чудака који је и типичан и особен, у чијој се слици појављују сви професори...“

ШЕШИР ПРОФЕСОРА КОСТЕ ВУЈИЋА

МИЛОВАН
ВИТЕЗОВИЋ

ВУК КАРАЏИЋ

Наиме, баш у то време у „Коларцу“ се задесио и професор ондашње Академије за позориште, филм, радио и телевизију (зграда се тада налазила у непосредној близини) Миленко Маричић са својим студентима Феђом Стојановићем, Миланом Михаиловићем, Војом Брајовићем, Гораном Султановићем. Маричић је у пролазу поздравио Витезовића и Димића речима: „Писци и овде раде? Молим, ја грешим?“ Узречицу „Молим, ја грешим?“ Маричић је често понављао, исто као и њихов заједнички пријатељ Михаило Ђоковић Тикало, сликар. Већ истог дана сличну узречицу „присвојио је“ и професор Коста Вујић. (Занимљиво је да је у тв-драми матуранте-

ље, због неуобичајено бројних захтева гледалаца, репризирала драму. Недавно је „Шешир“ по трећи пут приказан на нашој телевизији, у међувремену су га видели Швајцарци, Французи, Немци (два пута), Швеђани, Енглези... Велики допринос успеху дао је и Павле Вујисић – професор Вујић. Створио је право ремек-дело у чему му је помогло то што је имао професора кога је глумио цело време свог школовања, онако како то ђаци раде. Улога је зато, у неку руку, била враћање у сопствену прошлост...

Тек прошле године у изложима књижара, у издању „Вука Караџића“, појавила се књига Милована Витезовића „Шешир професора Косте

та али која је у свему вероватна тако да читалац ниједног момента не посумња у њену истинитост. Рецимо, кад будући песник Милорад Митровић прича о поезији то све произилази из његових песама које у то време још није написао.

Запамти то име!

Аутор „Шешира“ је са ове своје дистанце усмеравао и водио ликовне правећи неке ситне лепе досетке. На пример, кад професор Вујић одлази код шеширџије да проба шешире и са собом води ученика Павла Поповића, касније познатог књижевног историчара и критичара, да купљену робу однесе у професоров стан. Витезовићева прича тече овако:

чин, и осећа и покаже овај оделеран – професор је показао на четворогодишњег де-чака који је, из све снаге, трчао по шеширџији: – Како се ти зовеш, благо мени?

– Јован – одговорио је мали несмирник.

– Упамти добро, Поповићу – Јован – рекао је професор Павлу, а потом се, са очитим задовољством, обратио шеширџији: – Господине Скерлићу, могу Вам рећи да сам веома задовољан шеширима. Веома, молим.

Умрећу кад ја хоћу

Витезовић у овој књизи која „садржи све што садржи драма, али драма не садржи све оно што садржи књига“ професору Вујићу, на основу

★ РАТ ЗВЕЗДА

ТРЕБИ ЗАКОН

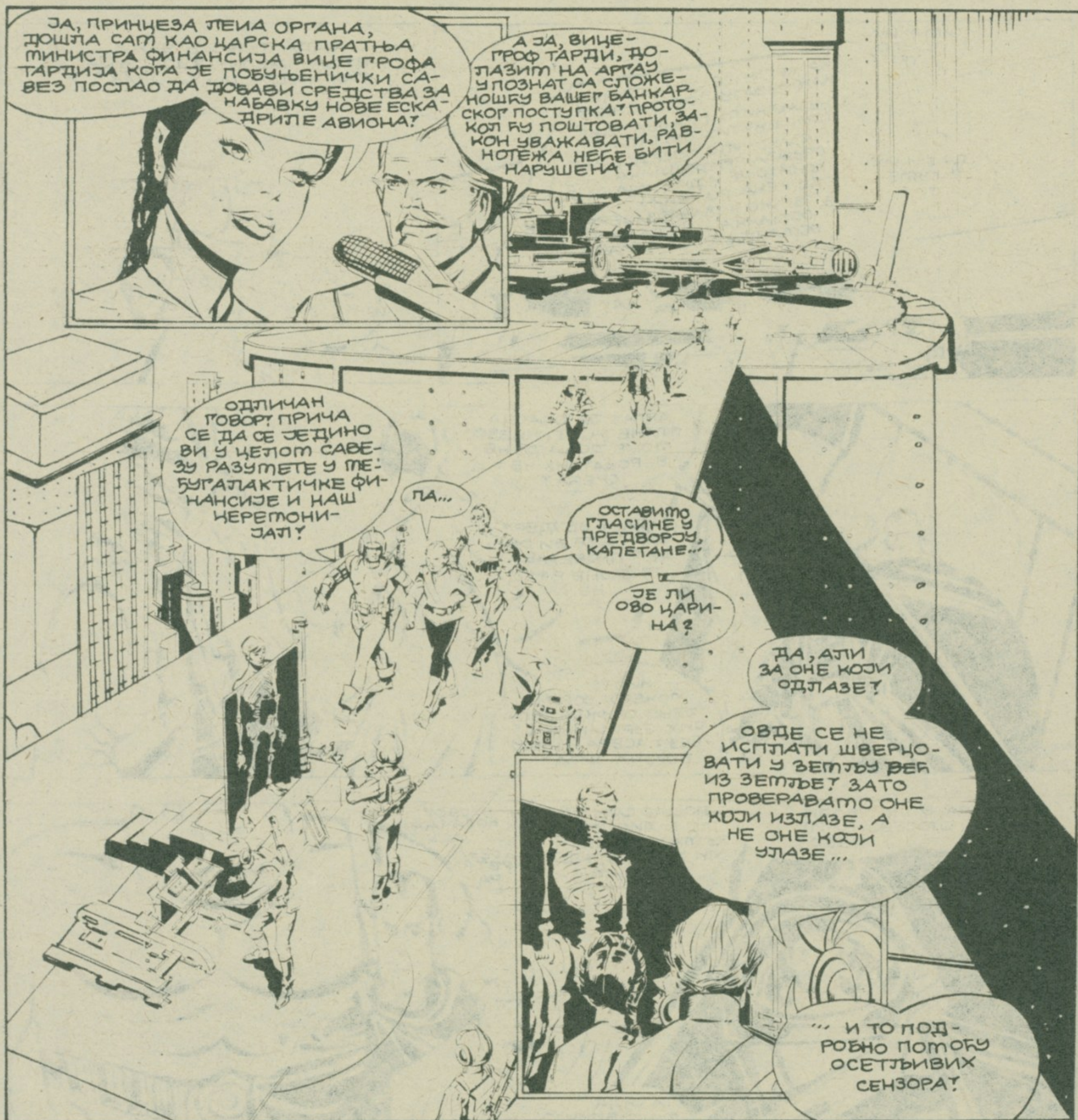
АРГАУ ЈЕ ТРЕБА ПЛАНЕТА СИСТЕМА ЗАР. ЗБОГ СТАБИЛНОСТИ СВОЈЕ ВАЛУТЕ, ТЕХНИЧКЕ НАДМОЋИ ОРУЖАНИХ СНАГА И СТРОГИХ ЗАКОНА, ОРУЖА И ДРАГОЦЕНИХ МЕТАЛА ПОСТАЛА ЈЕ НАЈВЕЋИ БАНКАРСКИ ЦЕНТАР ГАЛАКСИЈЕ...

ВАША ВИСОСТИ, ПРИНЦЕЗО ТЕИА ОРГАНА И ВИЦЕПРОФЕ ТАРДИТ БАНКА И УЛАГАЧИ АРГАУА ПОЗДРАВЉАЈУ ВАС У ИМЕ СВЕТЕ РАВНОТЕЖЕ?

ИАКО НАМ ЈЕ ПОЗНАТА СВРХА ВАШЕ МИСИЈЕ, НАША ПРАВИЛА НАЈАЖУ ПРОВЕРУ ПЛАСА И САОПШТАВАЊЕ НАМЕРЕ? ТО ЈЕ ОБИЧНА ФОРМАТНОСТ...

МОЛИМ ВАС, ГОВОРИТЕ ЈАСНО У МИКРОФОН...

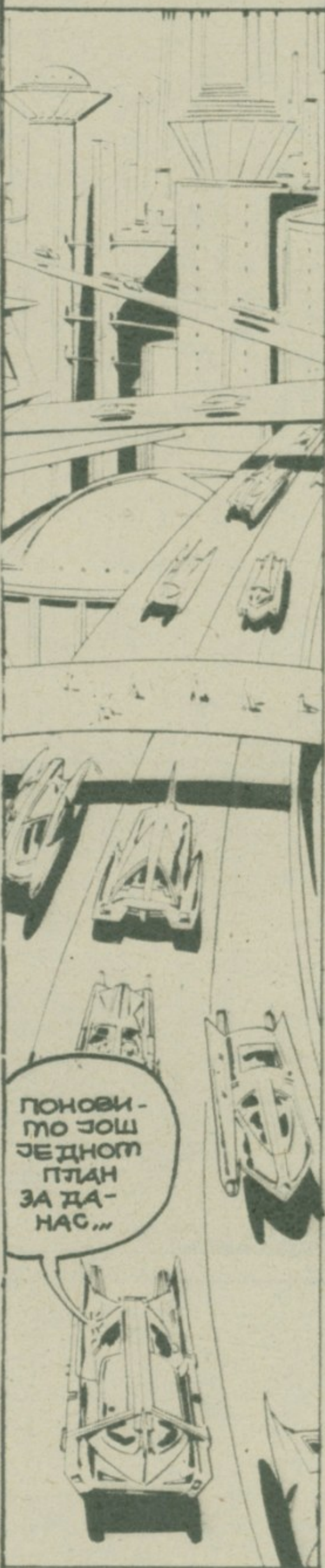
TM: © LUCASFILM LTD. 1981 (LFL)

РАНО СЛЕДЕЋЕГ
ЈУТРА...

ПОНОВИ-
МО ЈОШ
ЈЕДНОМ
ПЛАН
ЗА ДА-
НАС...

УЈУТРО, ПРИЈЕМ У
ВАШТИ ЛЕПТИРОВА?
У ПОДНЕ, СМОТРА ДО-
МАЊЕ СТРАЖЕ...

... ПО ПОДНЕ
ЦЕРЕМОНИЈАЛ-
НО ПРЕДСТАВЉА
ЊЕ ЈЕМАЦА...

АТИ, МОГАО БИ
НАМ ПОКВАРИТИ
ДАН?

ИЗГЛЕДА ДА НАС ЈЕ
ПРИМЕТИО НОСАЧ
РИГЕЛИЗАНАЦ...

ЗНАШ ЛИ ДА НЕ-
КО ТАКО ТЕЖАК И
ГУСТ НЕ БИ СМЕО
СТАЗАТИ НА ИВИЦИ
МОСТА?

СУПЊАМ
ДА ВИ СЕ
ПОВРЕДИО
ПРИ ПАДУ...

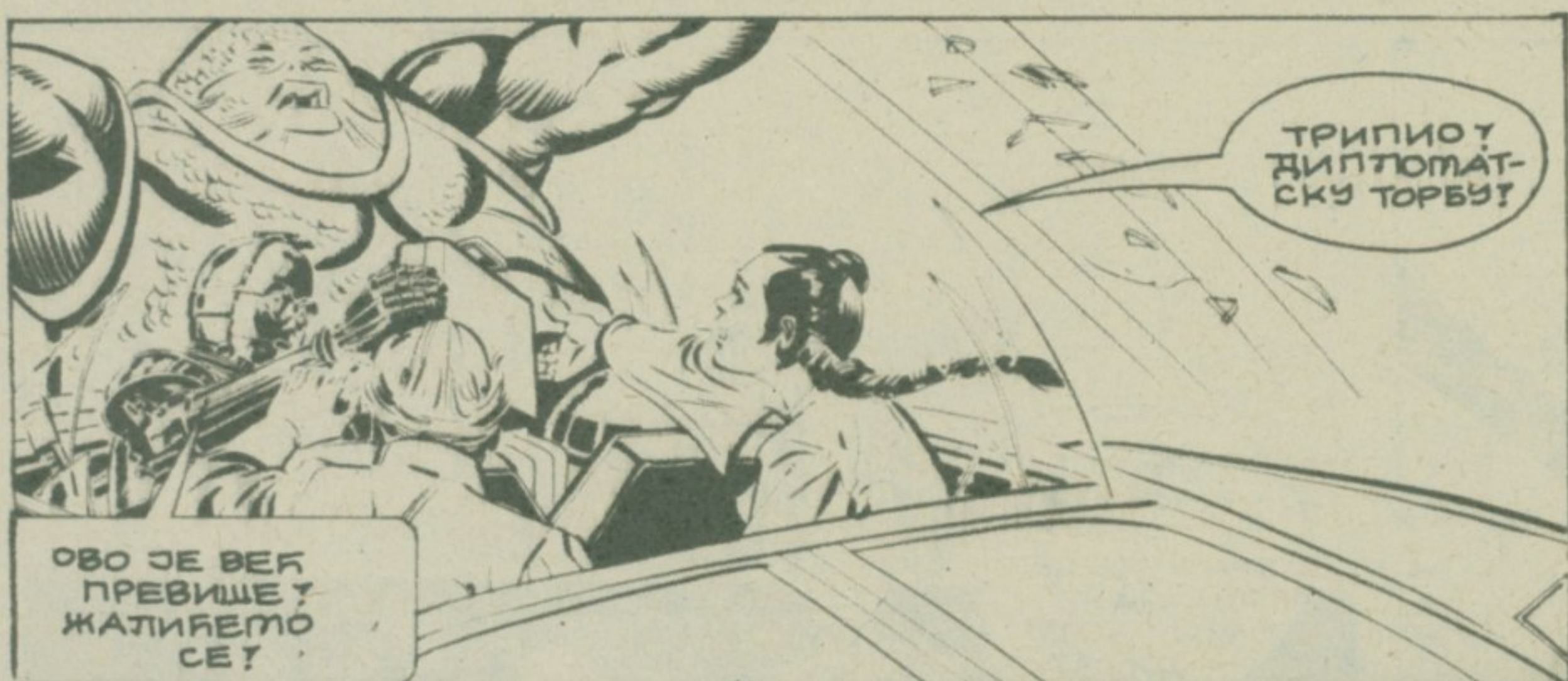
ЕНО ДАРТА
ВЕЈ-
ДЕРА И
ЊЕ-
ГОВИХ
ГОРИ-
ЛА?

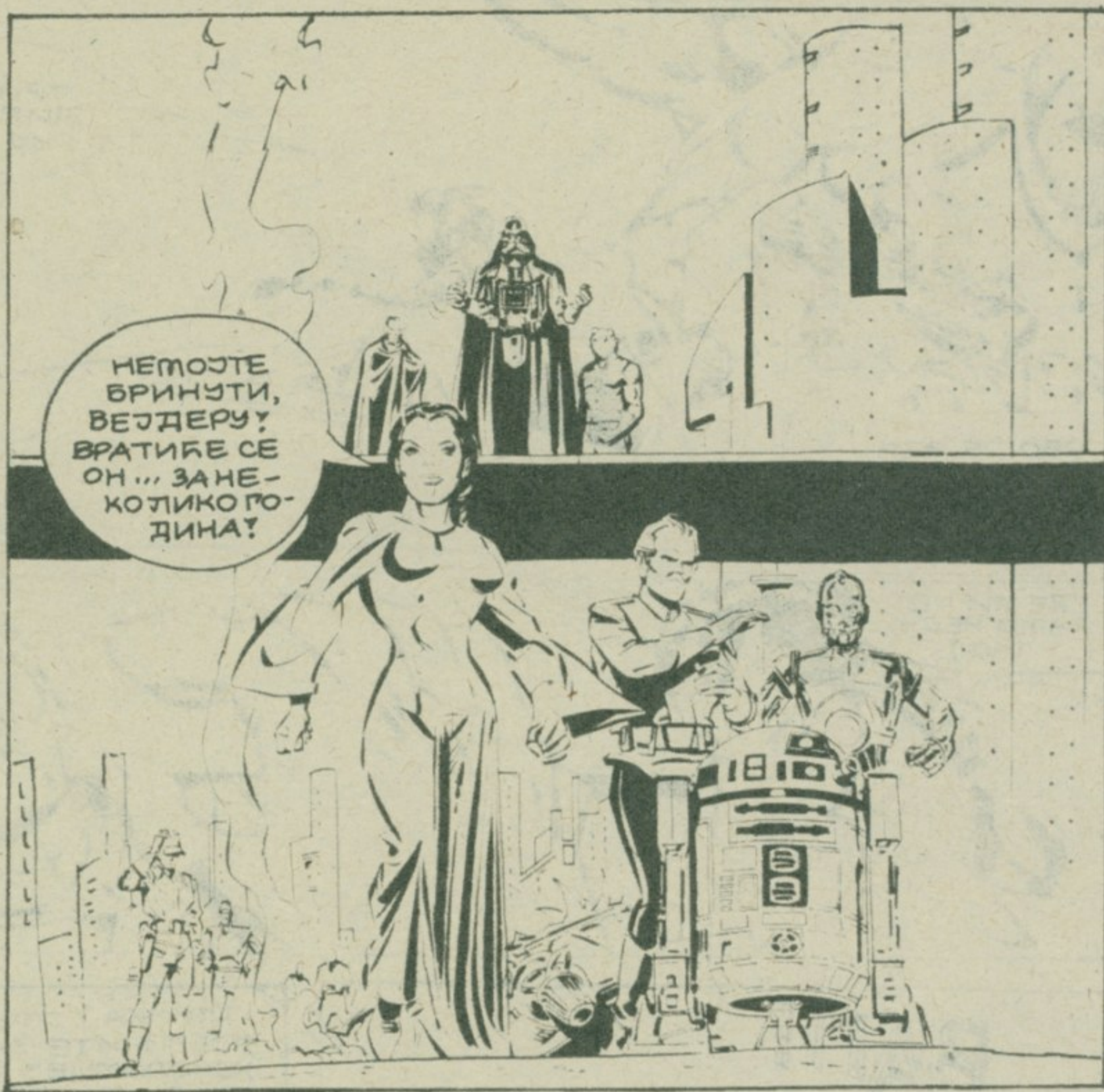

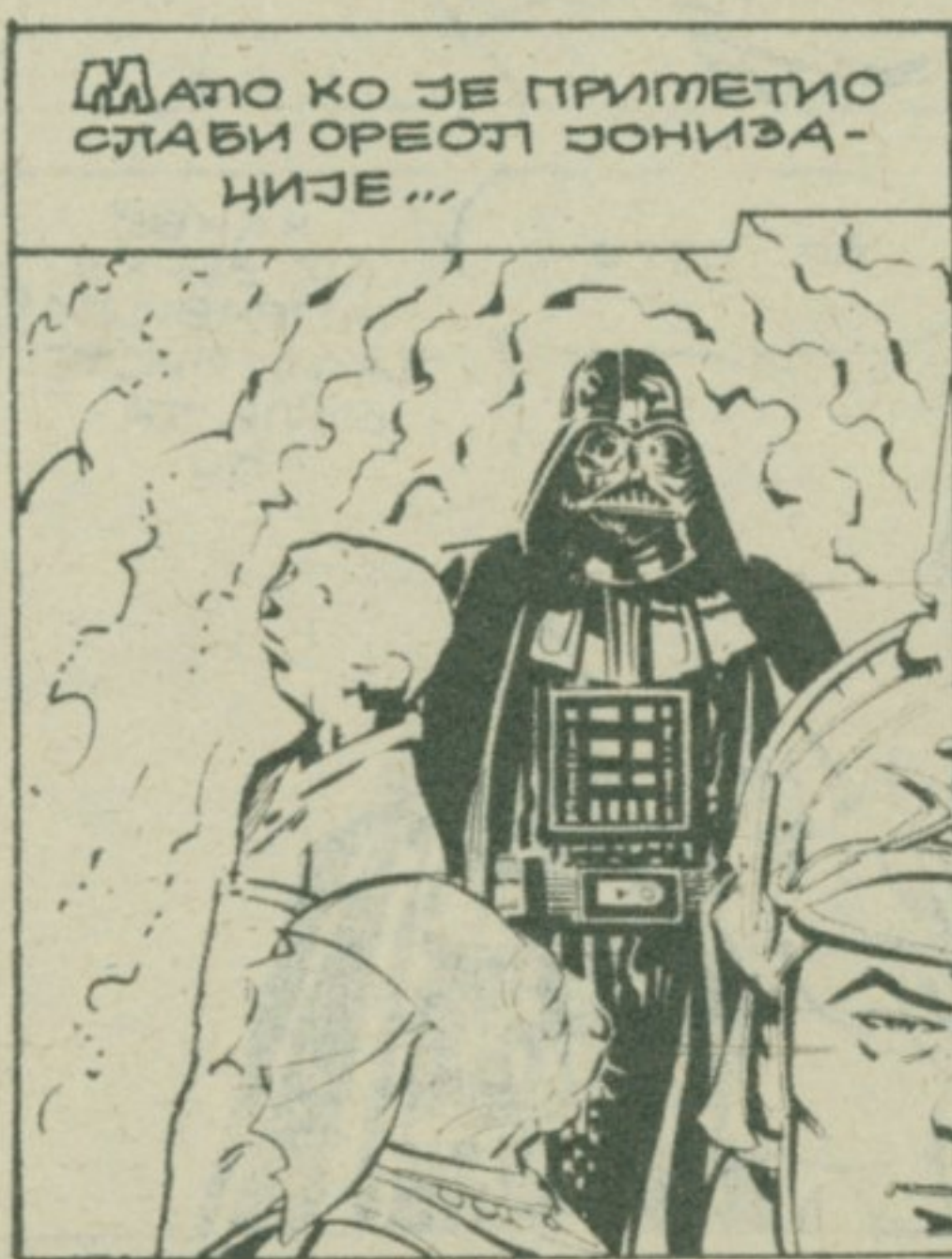
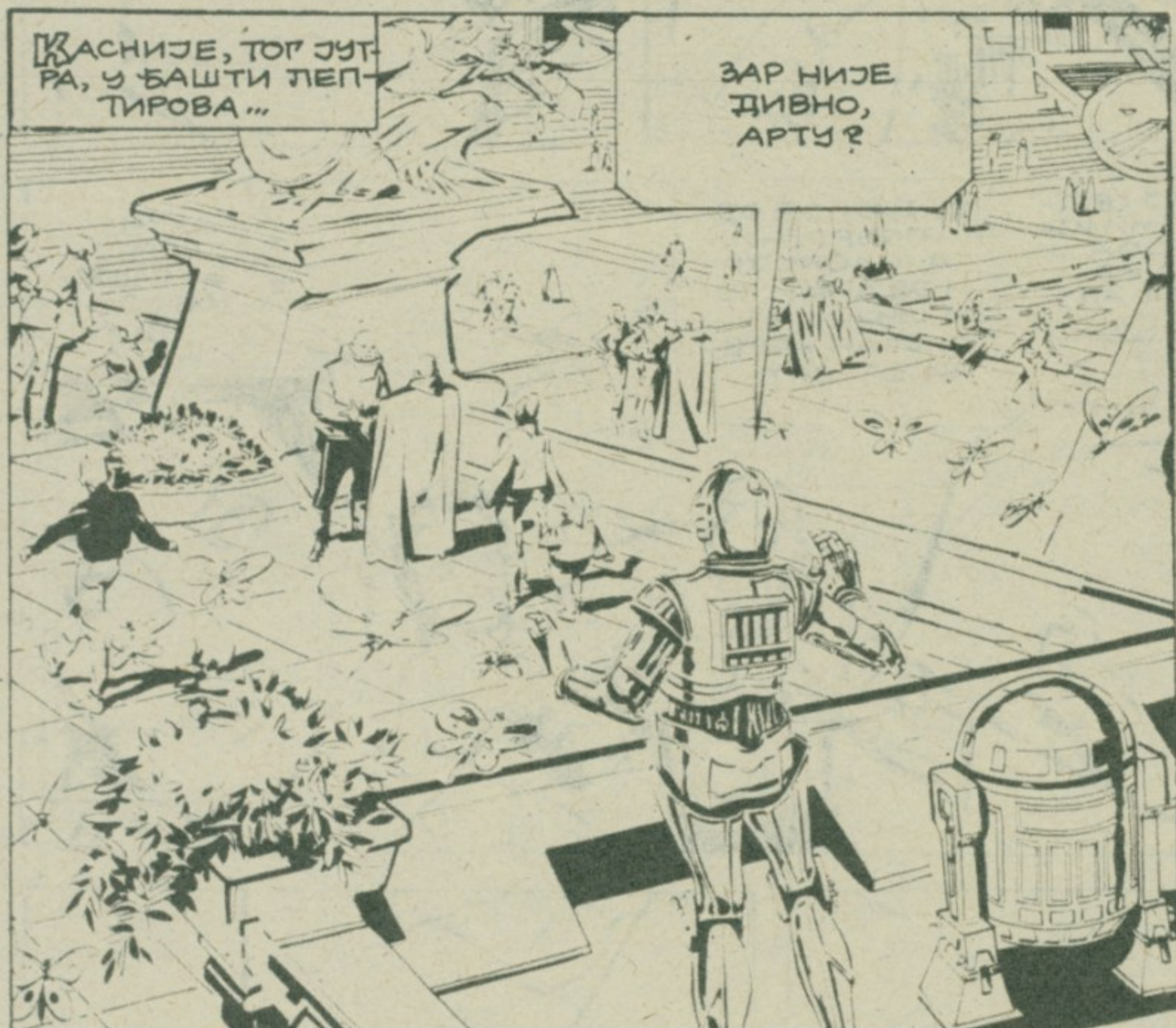
РИИИИИИИ! ВУУУМ!

ОХ, ШТА
НАС
СНАБЕ?

ПРОМЕНЕНОГ ОБЛИКА,
ПРАТИЛАЦ ПОПЕТЕ... УСТЕ-
РИ СЕ... ОСТОТРИ...

... ЗАПАХНУ КРИЛИМА И УТЕША СЕ
МЕЂУ ОСТАЛЕ ЛЕПТИРОВЕ...

ЛЕПТИРОВИ
СУ ТАКО ЛЕПИ...
И ТАКО НЕВИ-
НИ?

МММ?
НЕКИ ОД
ОВИХ СУ СИ-
ГУРНО ПАРИ-
ТЕТИ?

СРАКАКОУ НА ПРИ-
МЕРОВАЈУ НЕМА ГА
НА РОДНОМ СВЕТУ
ВЕК ПЕДЕСЕТ ГО-
ДИНА?

ЕНО И ЖУТО
ПРУПАСТОГ
ХЕЛИКОНИ-
АННА?

НЕ? ОНАЈ СВЕ-
ЛО ЦРВЕНИ ИЗ
ВИНЕПРОФАТАР-
ДИЈА ЈЕ ИЗ
СИСТЕМА АН-
ТАРЕС...

ЈЕДАН ЈЕ ОД
МАЛОБРОЈНИХ
СА ЈАКОМ
И ЈЕДИНИ КО-
ЈИ ЛУЧИ СПР-
ТОНОСАН НЕРВ-
НИ ОТРОВ?

АРТУ?
СПРЕЈ
ЗА ПАШЕ-
ЊЕ ПОЖА-
РА?

ГАРДИ ЈЕ ОСЕТИО
САМО БЛАГИ ПОВЕТА-
РАЊ НА ВРАТУ...

ОХ, КАКО
САМ НЕС-
ПРЕТНА?

ВЕЈДЕРЕ...

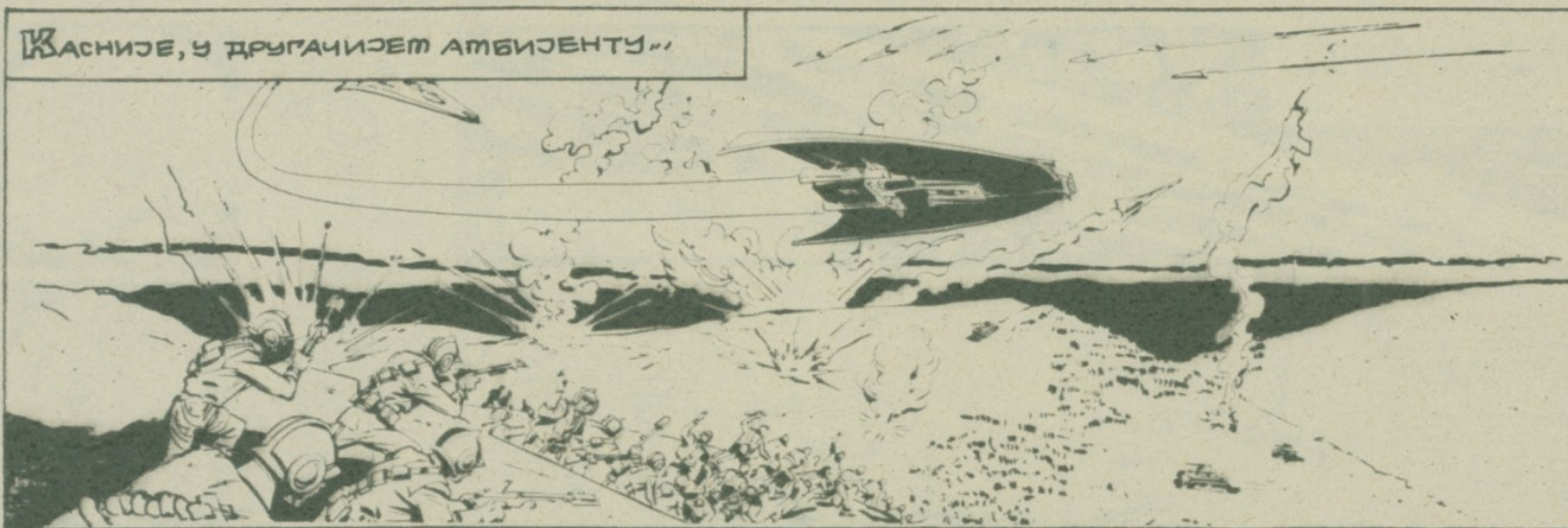
КАКВУ
САМ ЗЕРКУ
НАПРАВИЛА?
ДА ЛИ БИСТЕ
БИЛИ ТА-
КО...

ДОБРИ ВЕЈДЕРЕ?

КАСНИЈЕ, У ДРУГАЧИЈЕМ АМБИЈЕНТУ...

БАХУ ДОСАДНО! МИСЛЕ ДА
МОГУ СПРЕЧИТИ АПРЕСИЈУ
РАЗМЕРЈИ СЕ ВОЈНИМ
ПОТЕНЦИЈАТИМА ПРЕД
ПОСЕТИОЦИМА?

ГЛУПО ЈЕ
ПОКАЗИВАТИ ТО
НЕКОМЕ КО ЈЕ УНИШ-
ТАВАО СВЕТОВЕ? АТИ,
ПРИНЦЕЗА ТО ЗНА?

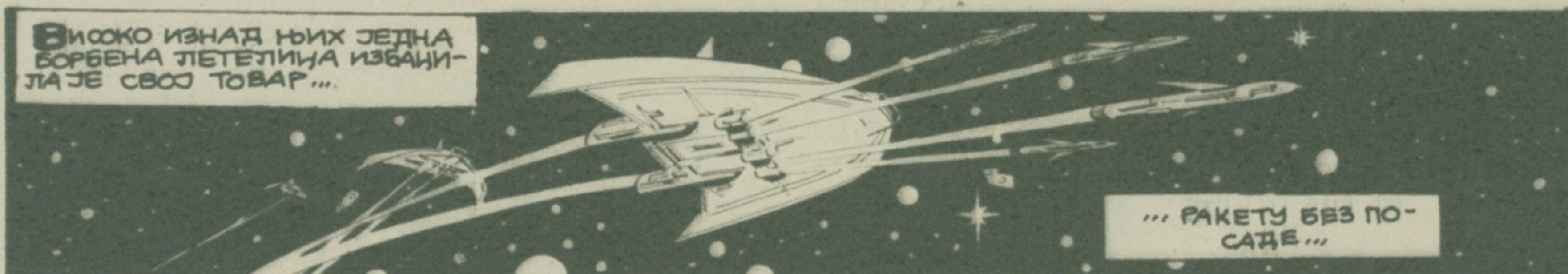
ПРИНЦЕЗО, ВАША
ПОЗЈАМНИЦА НЕЋЕ БИ-
ТИ ОДОВРЕНА ДО СУТ-
РА...

ДОБРО ЗНАТЕ
ДА ЈЕ ОВЕРЈАВА-
ЊЕ СПОРАЗУМА
ДУГО ТРАЈ-
НО?

ВЛЕЕП!

ВИСОКО ИЗНАД ЊИХ ЈЕДНА
БОРБЕНА ЛЕТЕЛИЦА ИЗБАЦИ-
ЛА ЈЕ СВОЈ ТОВАР...

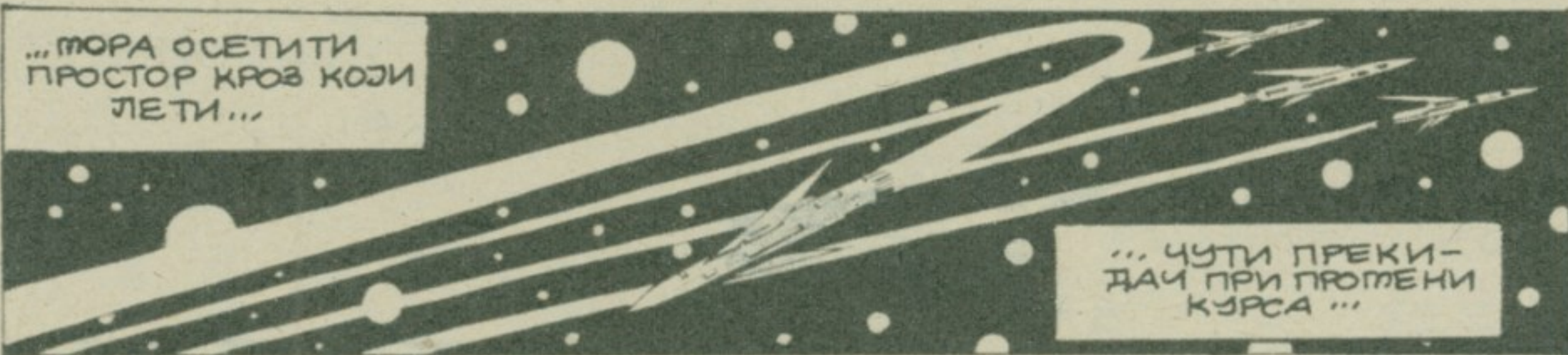
... РАКЕТУ БЕЗ ПО-
САДЕ ...

ДА БИ ПОКРЕНУО НЕКИ
ПРЕДМЕТ, У ОВОМ СЛУЧАЈУ
НЕЖИВЕ ПРИРОДЕ...

... ТЕЛЕКИНЕТИЧАР МОРА
ПОСТАТИ САМ ТАЈ ПРЕДМЕТ...

... МОРА ОСЕТИТИ
ПРОСТОР КРОЗ КОЖИ
ЛЕТИ...

... ЧУТИ ПРЕКИ-
ДАЧ ПРИ ПРОМЕНИ
КУРСА...

ВИД
МОРА
ПОСЕДО-
ВАТИ
ЈАСНО-
ЋУ ЖИ-
ВО-
ТА...

... ОМИРИСАТИ
ЖИРОСТАБИЛИ-
ЗАТОРЕ ВАЗДУ-
ХА...

... ОКУСИТИ
КИСЕЛКАСТ
УКУС ЕКСПЛО-
ЗИВА У БОЏЕ-
ВОЈ ГЛАВИ...

МОРА
ПРЕМОС-
ТИТИ
ПОНОР
ИЗМЕЂУ
ИЛУЗИЈЕ
И СТВАР-
НОСТИ...

... И ПО-
РАВИДЕ-
ТИ?

АЛИ,
ШТА
ЈЕ
ОНДА
СТВАР-
НОСТ?

ДУУМ!

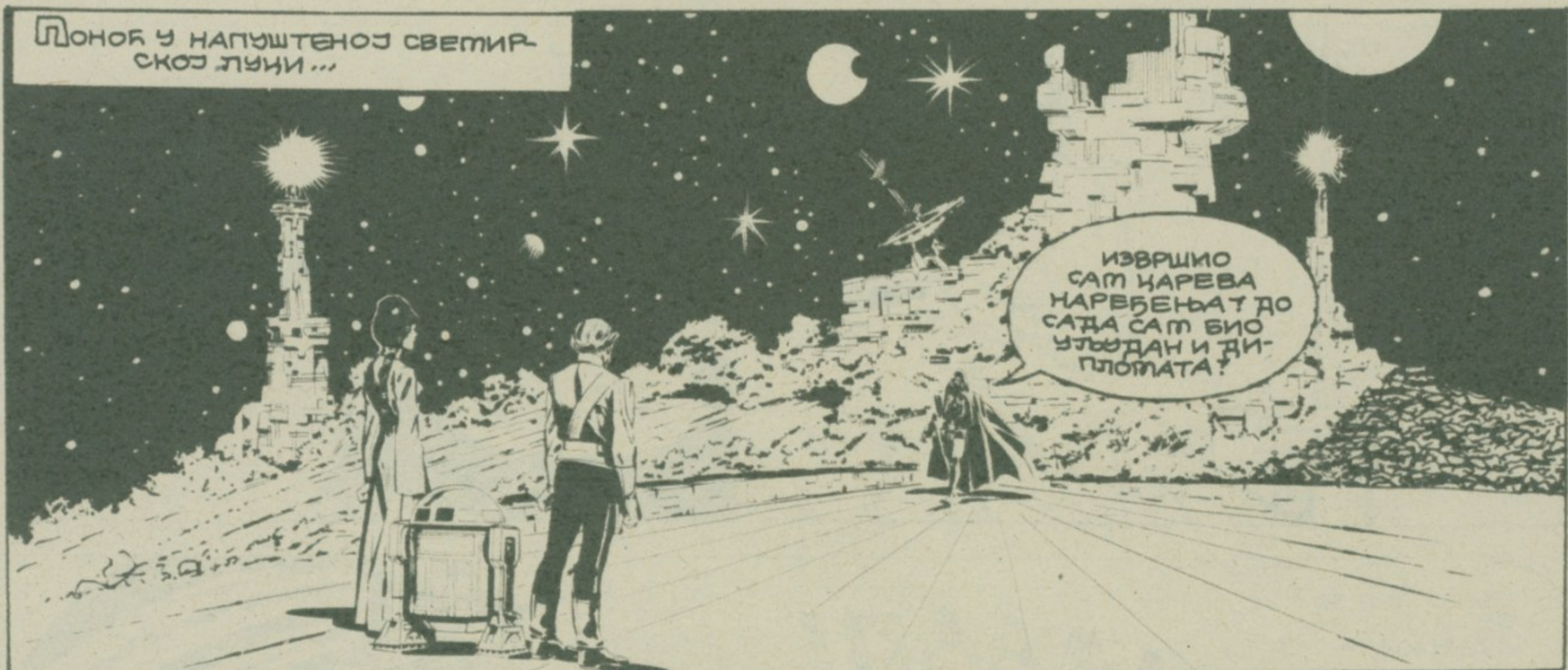
ОХ, ДО БАВО-
ЛАУ АРТУ, ОПЕТ
СИ У КВАРУ??

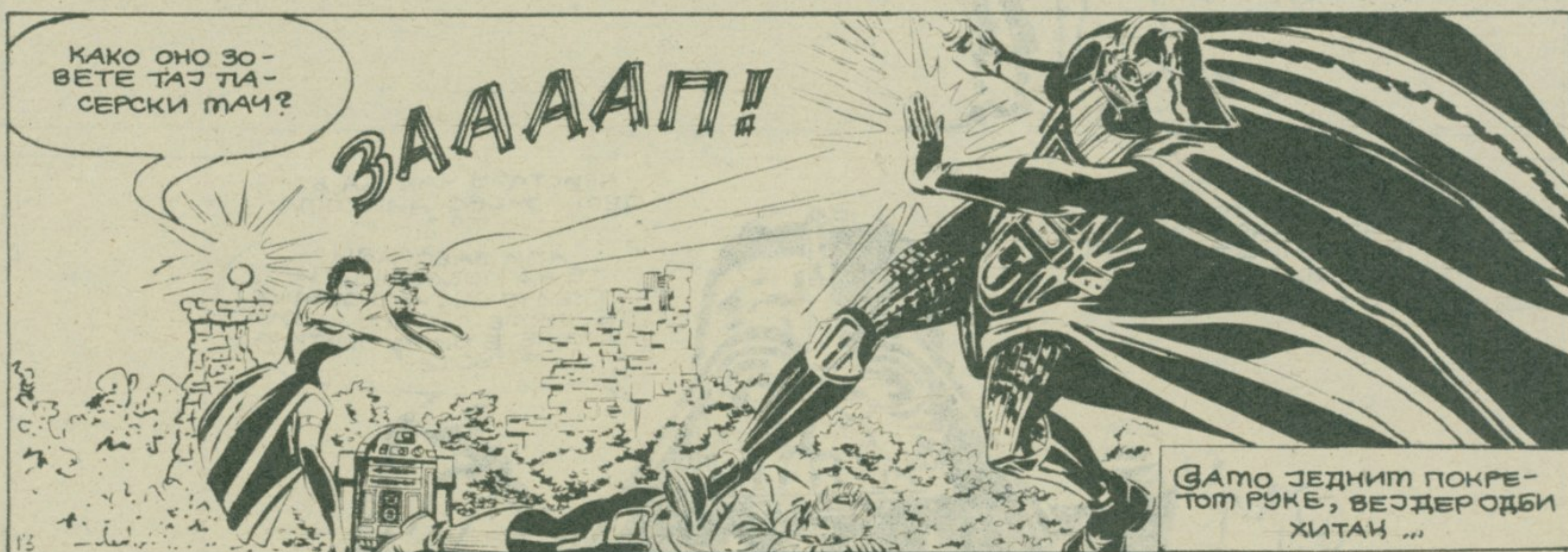
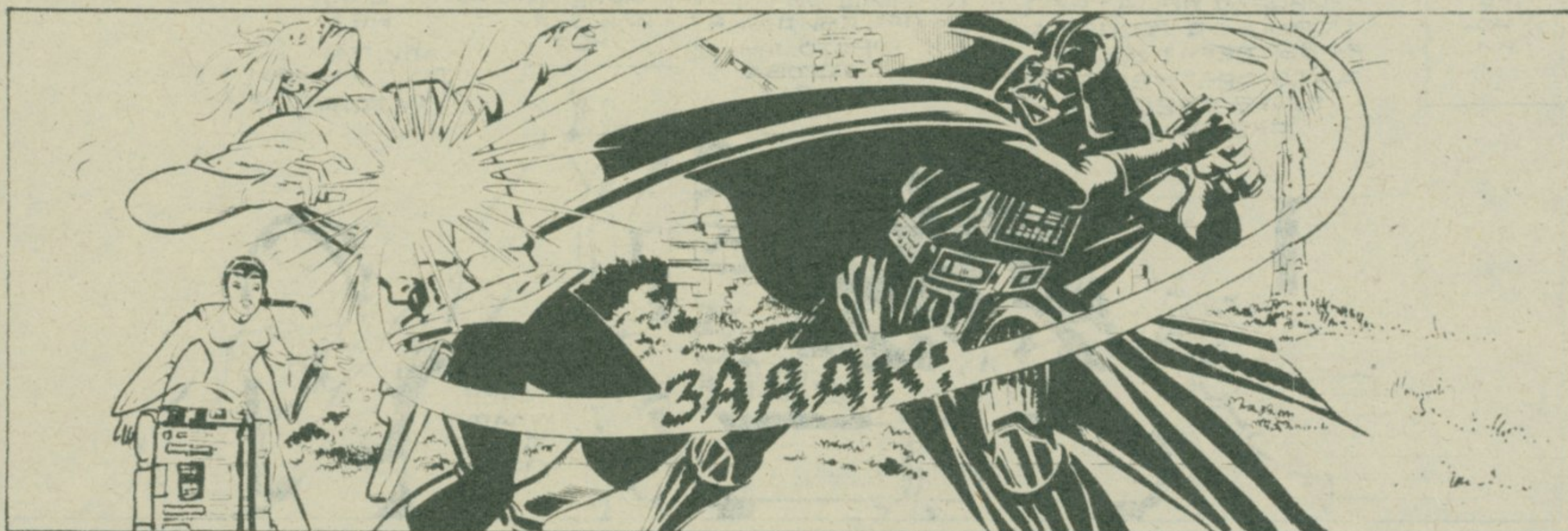
КОЛИКО
ДУГО СИ ПРО-
ЈЕКТОВАО ХО-
ЛОГРАМ ВИ-
ЦЕРРОФА ПРЕ-
КО ВЕЈДЕРО-
ВОР СЛУГЕ?

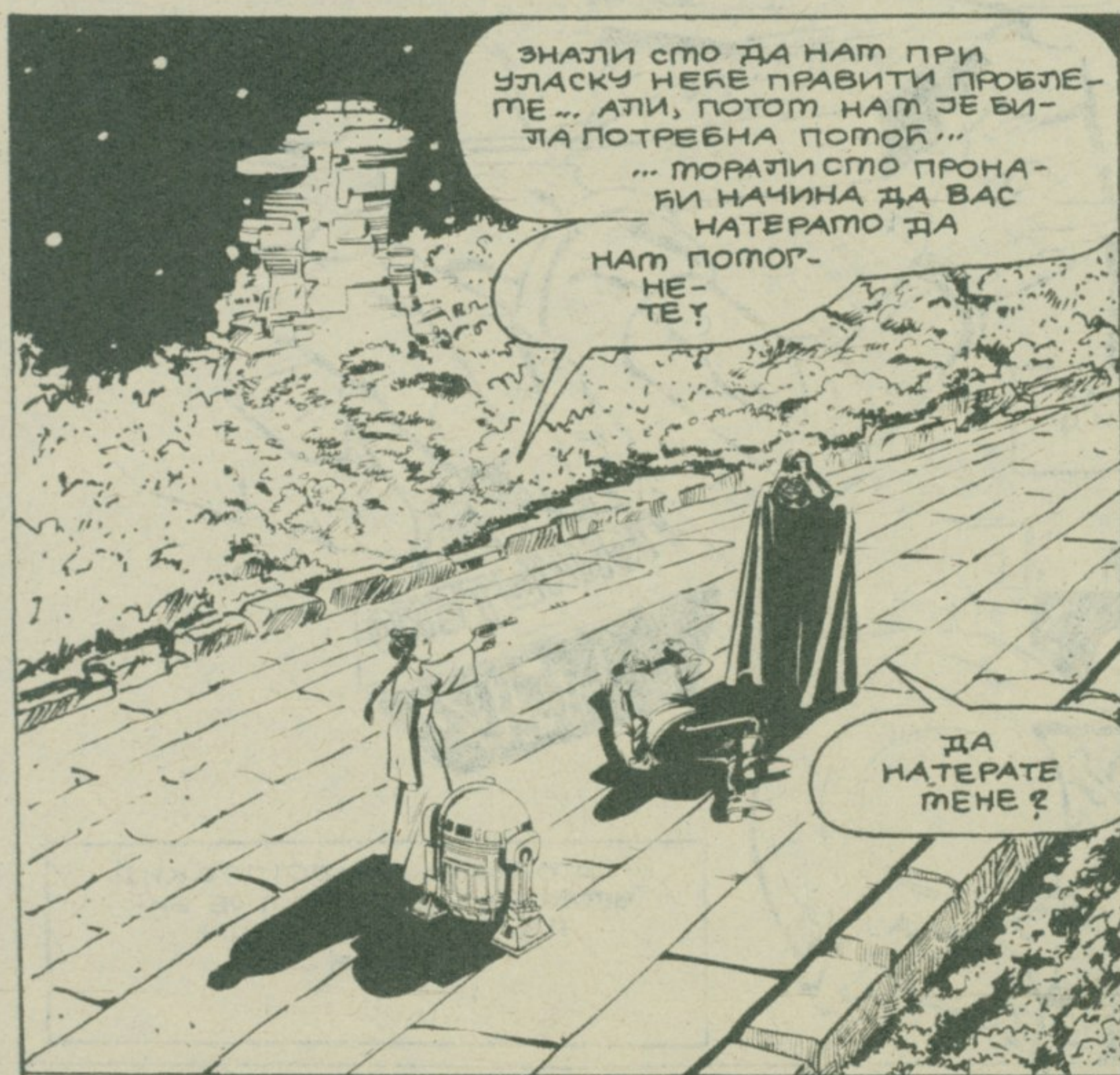
БА-ДИИИТ!

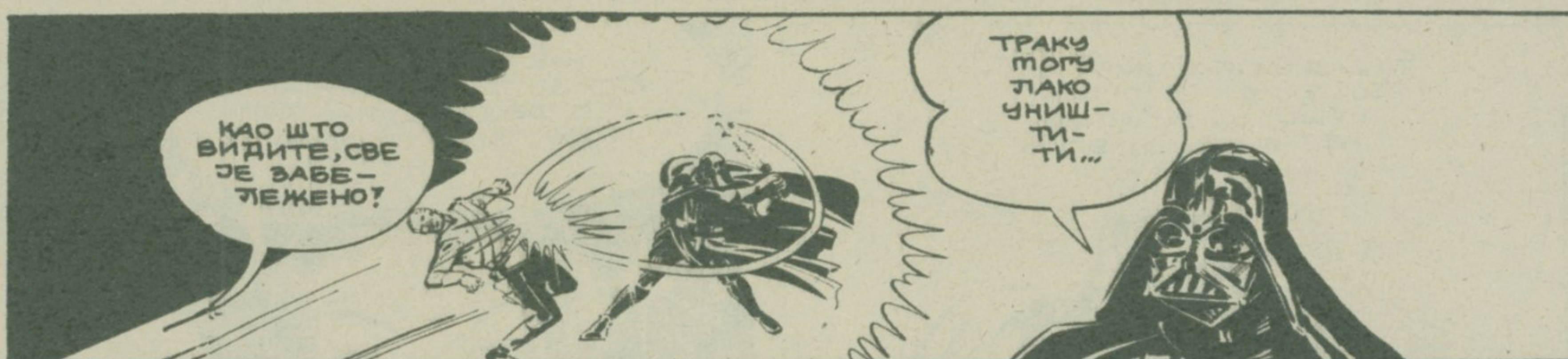
ШТА? ИСТО ОНОЛИКО
ВРЕМЕНА КОЛИКО СИ ПРО-
ЈЕКТОВАО ХОЛОГРАМ СОВАРА
ПРЕКО ТАРДИЈА?

КАО ШТО
ВИДИТЕ, СВЕ
ЈЕ ЗАБЕ-
ЛЕЖЕНО?

ТРАКУ
МОГУ
ЛАКО
УНИШ-
ТИ...

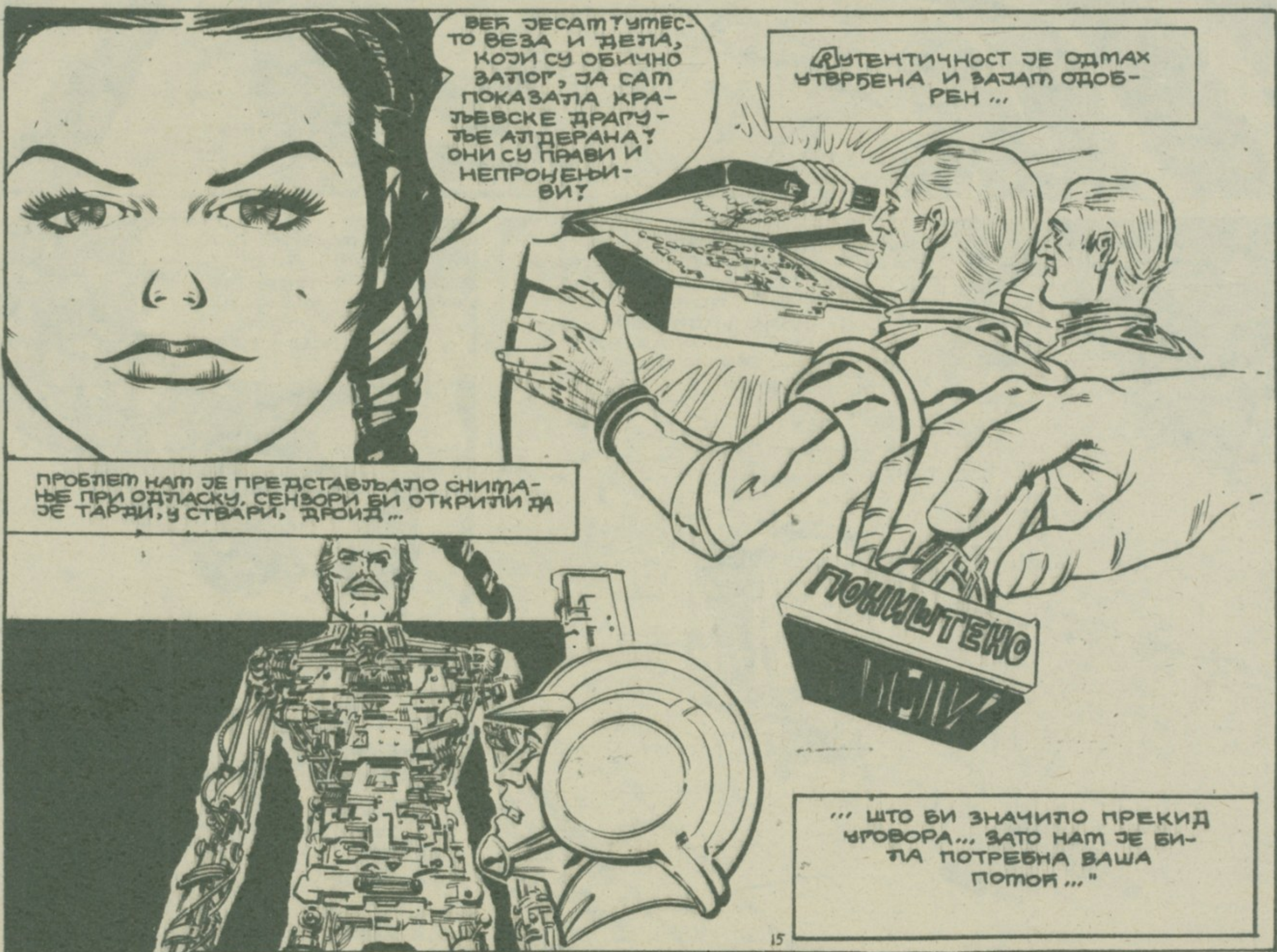

НЕ БАШ, ВЕЗДЕРЕ?
АРУ, ПРИКАЖИ СИ-
МУЛТАНИ ПРЕНОС
РЕКОРДЕРУ
КОЗИМ УПРАВЉА
Ч-3 ПО?

ДА
ВИДИ-
МО...

ОВДЕ Ч-3 ПО
ИСПРЕД ПОЛИЦИ-
ЈЕТ У РУЦИ ДР-
ЖИМ ТРАКУ?

ОВО НЕМА
СПИСЛА? ТАРДИ
ЈЕ ПРТАВ? НЕ МО-
ЖЕТЕ ДОБИТИ ПО-
ЗАСМИЊУ?

ВЕК ЈЕСАМ У МЕС-
ТО БЕЗА И ДЕЛА,
КОЈИ СУ ОБИЧНО
ЗАПОР, ЈА САМ
ПОКАЗАЛА КРА-
ЉЕВСКЕ ДРАГУ-
ЉЕ АЛДЕРАНА?
ОНИ СУ ПРАВИ И
НЕПРОЦЕНИ-
ВИ?

АУТЕНТИЧНОСТ ЈЕ ОДМАХ
УТВРЂЕНА И ЗАЈАМ ОДОБ-
РЕН...

ПРОБЛЕМ НАМ ЈЕ ПРЕДСТАВЉАЛО СНИМА-
ЊЕ ПРИ ОДЛАСКУ, СЕНЗОРИ СУ ОТКРИЛИ ДА
ЈЕ ТАРДИ, У СТВАРИ, ДРОИД...

ПОНИЖТЕНО
NEW

... ШТО БИ ЗНАЧИЛО ПРЕКИД
УГОВОРА... ЗАТО НАМ ЈЕ БИ-
ЛА ПОТРЕБНА ВАША
ПОМОЋ ... "

ВЕЛИКИ ТУЛУМ

љен је уз помоћ читалаца месечника Rock (издање „Политикиног Забавника“) и садржи чак 16 (шеснаест!) песама – хитова 1983. Списак делује заиста импресивно јер су ту, заједно на једној плочи: Бијело дугме, Аз-

Већ је традиција да наша најуспешнија дискографска кућа (бар када је рокенрол у питању) – Југотон, издаје крајем једне сезоне компилацију са најпопуларнијим песмама својих најтиражнијих звезда. Ове године избор материјала за колекцију која се на тржишту појавила под именом „Велики тулум“ обав-

ра, Идоли, Зана, Оливер Мандић, Слађана Милошевић, група Филм, мали Рача, Електрични оргазам, Аниматори, група У шкрипцу, Ксенија, Јапа, Леб и сол, Александар Межек и дует Д'Бојс. Иако ће многим „Велики тулум“ деловати као једноставно промућуран пословни потез са искључиво комерцијал-

ним претензијама, мора се признати да захваљујући чињеници како је готово целокупна југословенска рок продукција прошле године била под окриљем Југотона, ова плоча представља својеврстан документ о догађањима у нашој музичкој продукцији. То потврђује и велики успех сличног издања од пре две сезоне „Сви марш на плес“ које

се још увек продаје и тражи. Између осталих на албуму „Велики тулум“ нашла се, по нама, песма године југословенске рок сцене – композиција групе Филм „Ми нисмо сами“ чији текст овом приликом објављујемо.

ПЕСМА СЕЗОНЕ

★★★★★★★★★★

МИ НИСМО САМИ

Музика и текст: Јура Стублић
Изводи: група Филм

Колико си пута љубила
странца
и била као птица без човјека
који не лети до твојих
висина
и не зна тајну скривену у
теби.

Ти си у тијелу пуном жеља
с уснама жедним
изненађења
а никог нема тко је твој
и ова земља се не зове дом.

У твоје оку је драги камен
или то сузу чуваш за мене
ал' ја сам само сновиђење
који ти каже радуј се.

Не знам кад и не знам гдје
ићи ћемо истом страном
улице
Вјеруј ми душо срест ћемо
се
у свијету тајни
ми нисмо сами.

РОК ПРОТИВ РАСИЗМА

Ове године у Лондону се припрема серија антирасистичких концерата што у концертним салама главног града Велике Британије, што на отвореним просторима погодним за манифестације такве врсте. Први у низу ових наступа био је 14. јануара уз учешће група **Aswad**, **Amazulu**, Винстона Ридија и других. Карте одавале по цени од 3 а слици: састав **Amazulu**

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

РОК И ФИЛМ

Рокенрол и филм су вероватно два најпопуларнија масовна медија друге половине двадесетог века, зато није ни чудо што је често долазило до њиховог спајања у...

1. Само у једном од наведених филмова није играо Дејвид Боуви. Којем?
а) „Срећан Божић Господине“

Лоренс”
б) „Човек који је пао на земљу”
в) „Човек слон”
г) „Глад”
2. Опроштајни концерт групе Бенд забележен је камером Мартина Скорсиза и приказан у филму:
а) „Последњи валцер”
б) „Опроштајни валцер”
в) „Роби Робертсон јаше на југ”
3. Група Булдожер добила је „Златну арену” за музику у филму:

а) „Дечко који обећава”
б) „Живи били па видјели”
в) „Какав деда такав унук”
4. Режиер који је снимио прва два филма са Битлсима зове се:
а) Џорџ Мартин
б) Брајан Епштајн
в) Ричард Лестер
5. Песма коју Боб Дилан пева у филму „Пет Герет и Били Кид” зове се:
а) „Blowing In The Wind”

б) „Knocking On The Heaven's Door”
в) „Sarah”

РЕШЕЊА: 1. в 2. а 3. б 4. в 5. б

РОК ДАТУМ

11. фебруар 1962.

The Beatles снимају за 12 сати све песме за свој први албум. Радови су обављени у лондонским ЕМИ студијама уз помоћ Џона Мартина. Две године касније истог датума први пут свирају у Америци.

РОК ВЕСТИ

Група Fashion која је прошлу годину провела у чудном мировању, враћа се на сцену крајем овог месеца са новим синглом „Eye Talk“ у издању фирме Epic. Ова песма најављује њихов наредни албум, снимљен у Француској прошлог лета, а биће обелодањен под именом „Twilight Of Idols“. Малиган (синти-

сајзери и глас), Дик Дејвис (бубњеви и глас), Дерби (гитара) и Марлон Речи (бас и глас) већ спремају програм за промоционалну турнеју која ће имати револуционарно осветљење. Члан групе Малиган је конструисао два робота који ће се независно кретати по сцени и оперисати светлима. Датуми турнеје биће објављени ускоро.

РОК СПОМЕНАР

Ова на изглед једва пробуђена група грађана на слици био је годинама убедљиво најпопуларнији састав САД, иако у Европи нису постизали ни приближне успехе. Можда сте их ипак препознали – **The Eagles**, некада кантри-рокери, затим све чвршћи, тежи и популарнији. После неколико персоналних промена, бенд се пре три године дефинитивно распао, а сви чланови окренули соло пројектима. У новонасталој ситуацији највише успеха имао је бубњар Дон Хенли који је прошле године запалио свет хитом „**Dirty Laundry**“ (Прљав веш), али ни он није успео да надмаши успех легендарног албума „**Hotel California**“ па се све чешће шушка о поновном окупљању групе.

РОК

ИНТЕРВЈУ

ПОЛ ЈАНГ

Једна од највећих и комерцијално најуспешнијих звезда протекле рокерске сезоне у Енглеској био је певач Пол Јанг (Paul Young) чији се албум „**No Parlez**“ напосто „закуцао“ на сам врх британске топ листе задржавши се више од двадесет недеља међу првих 10. Телефонски разговор са Јангом вођен је док је уметник боравио у Стокхолму ради снимања телевизијског шоа и одржавања „живог“ наступа.

● Како је све почело?

– Од своје осме године узимао сам часове клавира заједно са братом и сестром. Мислим да сам почео да свирам гитару само да бих побегао од клавира. Свирао сам и бас у неколико група, али сам у ствари одувек желео да будем певач.

● Ова амбиција ти се остварила у саставу Q-Tips који није имао претерано много успеха.

– У основи Q-Tips је била гомила момака који су уживали у истој врсти музике и свирали заједно само ради задовољства и забаве.

● Зар нисте имали жељу за хит плочом?

– Не баш. Нисмо много бринули о снимањима. Покушавали смо да свирамо ствари једноставно онако како смо их изводили уживо. Били смо заједно три и по године и доспели у фазу када финансијски нисмо могли дуже да опстанемо. Потписао сам соло уговор са фирмом CBS, надајући се да ћу остати и

са Q-Tips, али није тако испало.

● Зашто на твојим плочама нема више сопствених композиција?

– Више волим да снимим сјајан албум са сјајним песмама, него да ризикујем и снимим дезоријентисану плочу само да би на њој биле моје ствари. Није ми важно да се ради о МОЈИМ песмама, занима ме само интерпретација и представљање композиција. Уосталом, веома је тешко одлучити да ли су твоје сопствене ствари добре или не.

● Уз овако опсежан план обавеза, имаш ли времена да се опустиш?

– О боже! Тако дуго нисам успео да чујем ни половину плоча које сам купио. Ипак успео сам да чујем нови албум Кид Криола. Мислим да је он веома потцењен.

● Чини ми се да би Ен Ленокс из дуета Јуритмикс и ти чинили занимљив дует?

– Многи људи су тог мишљења, али иако би Ени била савршена не бих волео да се упуштам у ту класичну мушко-женску комбинацију. Више бих волео да поделим песму са неким као што је Елвис Костело за кога мислим да има савршено стилизован глас. Певали смо заједно неке вокале на плочи групе Squeeze и то је звучало јако добро.

● Колико се твој живот променио после овог изненадног успеха?

– Најзад сам успео да купим нова кола, што је фантастично. Иначе, ја сам увек био сасвим обичан момак. Једино што никада нисам разумео је фудбал. Покушавао сам да га заволим, ишао сам на утакмице као клинџ, али заиста никада нисам успео да разумем због чега сви око мене вичу.

300

praktičnih saveta

Направите тајно мастило и светлећа слова. Поправите изгребане плоче. Одстраните са лакоћом брадавице, главобољу и бубуљице. Медицински савети и козметика за младе. Очистите мрље, чишћење мотора, мопеда и бицикла и др.

Цена књиге 300 дина.
Адреса: „ИНТЕР УНИОН“
п. факс 25, 11050 Београд
Плаћате поштару кад вам донесе.
Шаљемо и у иностранство.

КУПАЦ ДОБИЈА НА ПОКЛОН ФОТО АЛБУМ 9 x 13.

Z НАРУЧБЕНИЦА

Име и презиме _____

Улица и број _____

Пошт. број и место _____

ЖИВОТИЊЕ У КУЋИ

када, како, зашто? Пас, мачка, хрчак, заморче, птице, акваријум, тераријум. Избор, држање, исхрана, нега... Занимљивости, илустрације...

Цена Едиција у МИНИЈАТУРИ
200 Поштански факс 32
динара 11061 Београд
Плаћате поштару поузећем

НАРУЧБЕНИЦА

Пошаљите ми _____ примерака књиге „Животиње у кући...“ на адресу:

Име и презиме _____

Место _____

Адреса _____

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди – Теорија – Мелодије
2. Нотално свирање
3. Модерна музика, хитови, рок – I и II део

Сваки приручник по 240 дина. Попуст 70 дина за сваки следећи наручени приручник.

Плаћате поштару. **Васиљевић Милун**, поштанск. 11101 Београд.

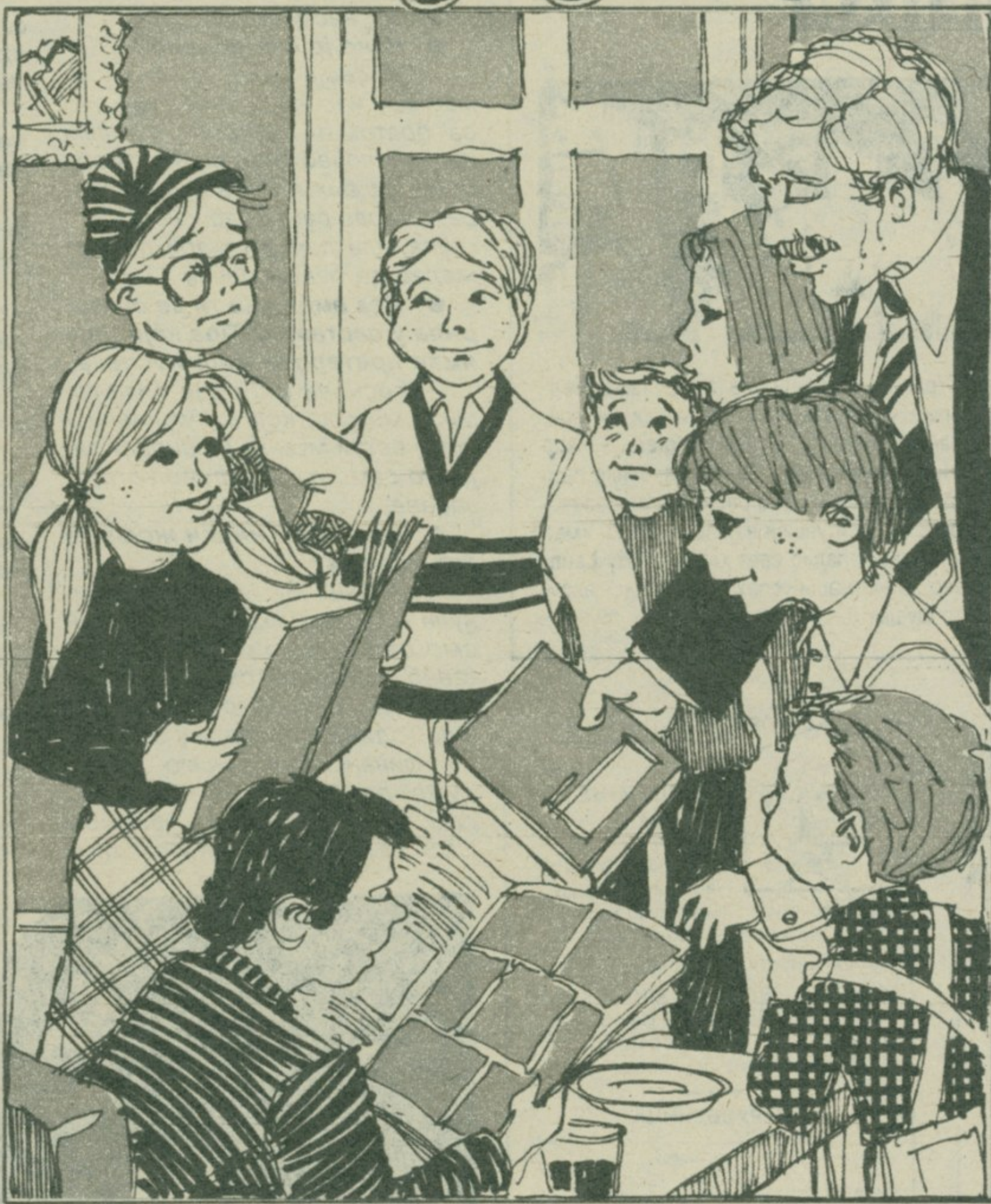
10 ПОЛУГОДИШЊИХ ПРЕТПЛАТА НА „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ добили су: Вонслав Живановић, уч. 4/2 О.ш. „Д. Обрадовић“, Београд, Биљана Марковић, уч. 5. разреда О.ш. „Миша Дудић“, Велево, Зоран Драгић, уч. 3/4 О.ш. „Вук Караџић“, Црвенка, Маја Миленковић, уч. 4/5 О.ш. „Е. Кардељ“, Ниш, Ђурђица Кробоабић, уч. 4б, Палача, Соња Бедековић, О.ш. „Вера Шландер“, Ползела, Ивана Вучуревић, уч. 6. раз. О.ш. „П. П. Његош“, Зрењанин, Лидија Ђорђевић, уч. 5/3, Врање, Наташа Сретеновић, О.ш. „Никодије Стојановић – Татко“, Прокупље, Нада Поповић, уч. 5/3 О.ш. „Јован Поповић“, Обреновац, Љиљана Милановић, уч. 5/4 О.ш. „Јован Поповић“, Обреновац.

10 ПОЛУГОДИШЊИХ ПРЕТПЛАТА НА „МИКИЈЕВ ЗАБАВНИК“ добили су: Дуња Попин, уч. 2/1 О.ш. „Светозар Милетић“, Земун, Јелена Јовановић, уч. 1/2 О.ш. „Веселин Маслеша“, Сарајево, Бојан Којић, О.ш. „И. Л. Рибар“, Забавиште, Крагујевац, Бојана Иванов, уч. 1/3 О.ш. „Старина Новак“, Београд, Марија Ступар, уч. 3/5 О.ш. „Браћа Рибар“, Београд, Урош Томашевић, уч. 2/1 О.ш. „П. П. Његош“, Београд, Дарио Костењак, уч. 2/1 О.ш. „Јосип Броз Тито“, Нови Београд, Светлана Малешчевић, уч. 2/3 О.ш. „Јован Поповић“, Нови Сад, Радован Радловић, уч. 2/3 О.ш. „Миљенко Цветковић“, Сарајево.

100 КЊИГА ЈУГОСЛОВЕНСКИХ И СВЕТСКИХ ПИСАЦА добили су: Корнелија Никчевић, Титоград, Ивана Остриж, уч. 6д, Копривница, Мирела Грозданић, уч. 6А О.ш. „Др Младен Стојановић“, Приједор, Драгана Крстајић, уч. 6/2 О.ш. „Душан Обрадовић“, Жабљак, Виолета Емшова, уч. 2А О.ш. „Страшо Пиниур“, Неготино, Вардар, Раде Смољан, уч. 5д О.ш. „Б. Шимић“, Мостар, Иван Кламפל, уч. 4а О.ш. Иванец, Иванец, Роберт Лешник, уч. 5. разреда, О.ш. „Радо Робић“, Лимбуш, Александра Нацевска, уч. 5а, О.ш. „Крсте Мисирков“, Куманово, Драгана Тодоровић, уч. 5и, О.ш. „Тамара Беговић“, Брчко, Матеј Корошец, уч. 6А О.ш. Оплотница, Оплотница, Ненад Јордовић, уч. 2/1 О.ш. „Моша Пијаде“, Жагубица, Мирјана Стевановић, уч. 2/1 О.ш. „Херој Радмила Шишковић“, Смедеревска Паланка, Елведина Дучић, уч. 5д О.ш. „Никола Тесла“, Горакде, Весна Поробић, уч. 7/6 О.ш. „Браћа Рибар“, Орашје, Валентина Тот, уч. 4. разред, О.ш. „Вељко Ђурићин“, Јарковац, Бојана Крамер, уч. 5ц О.ш. „Братов Бољанчићев“, Марибор, Јасминка Цветановска, уч. 7/4 „Браћа Миладинов“, Куманово, Дарко Бадовић, уч. 5ц О.ш. „Херта Турза“, Карловац, Насер Зоранић, уч. 6/6 О.ш. „Братство“, Нови Пазар, Горан Гавриловић, уч. 5. разред О.ш. „Сретен Младеновић“, Десимирово, Наташа Пантис, уч. 2/1 О.ш. „Жарко Зрењанин“, Госпођинци, Слађана Попов, Банатско Милошево, Тадеја Тројар, уч. 6ц О.ш. „Петар Кавчић“, Шкофја

Ко су добитници 120 лепих награда? претплата на „Политикин“ и „Микијев забавник“ као и сто одабраних књига домаћих и светских писаца?

ЈОШ ПОКЛОНА ЗА ЦРТАЧЕ

Лока, Предраг Николић, Палих бораца 26/1, Куршумлија, Дамир Манце, уч. 3д О.ш. „Братство и јединство“, Сисак, Марина Станојевић, Ријека, Сретен Чинч, уч. 6. разреда О.ш. „Вук Караџић“, Старчево, Слободан Митровић, уч. 5/1, Београд, Данка Костић, уч. 5/5 О.ш. „Радојица Перовић“, Титоград, Небојша Врцељ, уч. 4/2 О.ш. „Браћа Рибар“, Београд, Дамир Трипар, О.ш. „Братство и јединство“, Пореч, Власта Бркић,

уч. 3а О.ш. „И. Л. Рибар“, Валпо, Јелена Трошић, уч. 3. разред О.ш. „Ј. Ј. Змај“, Брус, Марија Димитрић, Старчево, Дејан Тасевски, уч. 6/2 О.ш. „Васил Главинић“, Скопље, Оливера Антонић, уч. 6/2 О.ш. „Димитрије Диша Антић“, Коцељева, Бранислава Пазаревић, уч. 5. разреда О.ш. „Слободан Бајић Паја“, Нови Карловци, Алма Махмутовић, уч. 5. разреда О.ш. „Браћа Рибар“, Теслић, Азра Фаткић, уч. 5/4 О.ш.

„I конгрес УСАОЈ-а“, Бихаћ, Александра Бошковић, уч. 4а О.ш. II групе одредов Нове Фујине, Љубљана, Џенита Хоџић, уч. 5б О.ш. „Иван Г. Ковачић“, Зеница, Никола Каленић, уч. 2/5 О.ш. „Вук Караџић“, Црвенка, Милорад Николић, уч. 5/2 О.ш. „Вук Караџић“, Црвенка, Марко Манчић, уч. 3/1 О.ш. „П. П. Његош“, Београд, Бојан Папић, уч. 5/2 О.ш. „П. П. Његош“, Београд, Ирена Цундрић, уч. 6б О.ш.

„Др Јанеза Менцигеја“, Бохињска Бистрица, Милан Јеличић, уч. 6а О.ш. „Валентина Водника“, Љубљана, Грегор Крамар, уч. 6б О.ш. „Франц Розман Стане“, Љ. Дравље, Жива Остапешки, уч. 4д О.ш. „Похорски одред“, Словенска Бистрица, Јелена Арсин, уч. 5. раз. О.ш. „П. П. Његош“, Зрењанин, Валерија Видић, уч. 5ф О.ш. Лука, Сесвете, Невен Мехинагић, Маглај, Мирослава Икотић, уч. 3 раз. Нови Сад – Криси, Драган Ковачки, уч. 4/2 ОВОО „Ђура Јакшић“, Перлез, Магдалена Бањан, Панчево, Љиљана Јарановић, уч. 5 раз. О.ш. „Нада Матић“, Титово Ужице, Саша Парлић, уч. 6/1 О.ш. „17. новембар“, Призрен, Сретен Ђорђевић, уч. 4/3 О.ш. „Драгиша Луковић – Шпанац“, Крагујевац, Марија Вујачић, уч. 5/2, Титова Митровица, Снежана Јуришин, уч. 5/3 ОВОО „М. Попов“, Н. Милошево, Витка Франковић, уч. 6 раз. О.ш. „Вера Шландер“, Ползела, Србољуб Мијајловић, уч. 6/1, Велика Плана, Нера Ковачев, уч. 4/5 О.ш. „Борис Кидрич“, Оуаци, Сехад Цафић, уч. 5/2 О.ш. „Б. Радичевић“, Титова Митровица, Василије Љиљанић, уч. 5/3 О.ш. „Ј. Ј. Змај“, Ђурђево, Ирена Кљајић, уч. 5ц О.ш. „Здравко Чепар“, Дрвента, Петар Бабић, уч. 6/2 О.ш. „М. Косовац“, Шабац, Зоран Станковић, уч. 6/1 О.ш. „Аца Марковић“, Косово Поље, Наташа Тодоровић, уч. 4/5 О.ш. „Димитрије Тодоровић Каплар“, Књажевац, Ана-Марија Хорјан, уч. 4ц, Нови Загреб, Наташа Симерл, уч. 3ф О.ш. „Хероја Вељка Влаховића“, Љубљана, Биљана Влахов, Земун, Александра Пешић, уч. 4/3 О.ш. „Вук Караџић“, Пирот, Срђан Плавшић, уч. 6/1, Стапар, Зорана Калић, уч. 2/5 О.ш. „Борис Кидрич“, Оуаци, Александра Цветковић, уч. 4/2 О.ш. „Ј. Цвијић“, Београд, Бранкица Герић, уч. 5/2 О.ш. „Стеван Диванин Баба“, Жабљак, Марко Вуксановић, Нови Сад, Јулијана Грујић, О.ш. „Перо Поповић Ага“, Београд, Зоран Марић, Банатски Карловац, Душко Трифуновић, уч. 6/3, Г. Милановац, Горан Илић, уч. 3/2, Азања, Стјепан Гислер, уч. 4д О.ш. „Иван Филиповић“, Осиек, Александар Рељић, уч. 3. разреда, Нови Сад, Оливера Марковић, уч. 4/1, О.ш. „Јован Поповић“, Нови Сад, Маријана Бодор, уч. 6а, Петроварадин, Оливера Савић, уч. 5/1 О.ш. „Олга Петров“, Падинска Скела, Соња Јовићевић, уч. 6/1 „Б. Божовић“, Титоград, Милена Стајић, уч. 6/2 О.ш. „Народни хероји“, Добој, Сања Мићић, уч. 4/3 О.ш. „Б. Радичевић“, Мали Зворник, Татјана Николић, уч. 6/4 О.ш. „Вожд Карађорђе“, Ниш, Ивана Калић, уч. 4/3 О.ш. „Борис Кидрич“, Оуаци, Војислава Читаковић, Вртић, Црвенкапа, Београд, Адмир Вуковић, уч. 1е О.ш. „И. Л. Рибар“, Бихаћ, Маша Шуковић, уч. 1/3 О.ш. „Свети Сава“, Београд, Мила Лошин, Београд, Игор Кухарић, уч. 5а О.ш. „Браћа Хорват“, Загреб, Мојца Горичан, Марибор и Тони Анчин, уч. 4/3 О.ш. „П. П. Његош“, Београд.

ХРАБРОСТ ЈЕ КАО ПЛАНИНА

ИАКО СУ У ЛАВИНИ ИЗГУБИЛИ ВОЋУ И ДРУГА, АЛПИНИСТИ СЕ НИСУ ПРЕДАЛИ ЈЕР ИХ ЈЕ УПРАВО ОН ТАКО УЧИО. ХОЋЕ ЛИ ПО СНЕЖНОЈ МЕЊАВИ, СА ВИСИНЕ ОД БЛИЗУ ЧЕТИРИ ХИЉАДЕ МЕТАРА, УСПЕТИ САМИ ДА СТИГНУ ДО ЛОГОРА?

Било је подне, 4. марта 1979. године. Група од двадесетак студената на челу са Вилемом Анселдом, алпинистом и професором филозофије на Евергрин колеџу у држави Вашингтон, с муком се спуштала низ планину Рејнир. Беснела је мењава... А само дан пре тога све је било мирно и они су без проблема савладали најтежи успон планине високе 4392 метра. Кад је почело невреме, утаборили су се на висини од 3600 метара рачунајући да ће већ сутрадан успети да се врате у логор Мјуир који се налазио око хиљаду метара ниже.

Иако је знао да је време лавина, Вили је за силазак изабрао падину која је управо по томе била позната. У ствари, сви су се сложили да треба што пре да побегну од невремена јер је постојала и опасност да постану жртве хипотермије (опасног снижења телесне температуре). Осим тога, шатори су им били оштећени и било је немогуће да без одговарајућег склоништа проведу још једну ноћ на снегу и леденом ветру.

Сада, на температури од 18 степени испод нуле, док је падао густ снег и дувао ветар брзином од сто километара на час, једва су успевали да се одрже на ногама с раницама тешким двадесетак килограма.

Вили Анселд је био велики љубитељ планина. Још 1963. прочуо се у свету као вођа експедиције која се успешно попела на Маунт Еверест, његовом најопаснијом западном страном. А био је и први који је освојио врх Машербрум, у планинском ланцу Каракорум. У Евергрин колеџу имао је стотине истомишљеника који су уживали у практичним часовима алпинизма. Али, и поред тога било је очигледно да је дошло време да овом спорту каже збогом. Имао је педесетак година, већ га је мучио артритис, а и помало је хромао због повреде зглоба леве ноге. Осим тога, у време када се пео на Маунт Еверест због промрзлина је изгубио девет прстију на стопалима.

Док је са три студента ишао напред и правио пролаз, снег се изненада покренуо испод њихових ногу и јурнуо низ планину. На њега, Цени Дипенброк, Френка Каплана и Питера Милера за тили час сручила се гомила снега и леда: догодило се оно чега су се највише бојали. Среће је имао једино Френк – кроз растресити снег махнуто се пробијао ка површини настојећи да савлада страх и мислећи само на то да не сме да се преда.

Лавина се смирила баш у тренутку кад је успео да пробије отвор и изађе на површину. Био је довољан само још један покрет па да се потпуно ослободи

ледених чељусти. Окренуо се и опазео руку Питера Милера како вири из гомиле снега. Није губио време. Уз крајњи напор успео је да ослободи пријатеља и спасе га од гушења. За Вилија и Цени, међутим, све је било касно – када су их откопали, већ су били мртви.

Остале студенте који су се убрзо окупили на месту несреће лавина је поштедела. Читав час неколико младића је покушавало да вештачким дисањем поврати Вилија и Цени у живот, али све је било узалуд. Сви су занемели: Вили је био тај који их је увесељавао, подизао морал својом храброшћу, речима, песмом и љубављу према животу. Сад је отишао и оставио их на милост и немилост планине и невремена.

Ближила се ноћ, видљивост је била смањена на девет метара. Ако што пре не стигну у логор, може им се догодити да заувек остану у снегу. Из Вилијевог ранца Милер је извадио радио-станицу и одмах ступио у везу са чуварима националног парка планине Рејнир. Затражили су помоћ. Одговорили су им да ни у ком случају не могу да пошаљу хеликоптер јер им то не дозвољавају временски услови. Преостало им је да се сами сналазе.

Група је одлучила да за новог вођу изабере Јана Јолса, стручњака за алпинизам који је већ био навикао на битке са природом. Овај је одмах применио законе планине којима их је научио Вили. А један од њих гласи: „Да би се преживело, треба остати на окупу!“ Узели су ужад и повезали се.

Јан је, између осталог, преузео и бригу о Милеру који је најтеже преживљавао губитак Вилија и Цени – можда и због тога што је и сам био у ситуацији да изгуби живот. Једва је ходао и сваки јачи налет ветра бацао га је на земљу. Јан му је помагао, али то није много вредело јер је Милер већ почео да осећа последице хипотермије и повраћао је. Истовремено су две девојке биле на ивици хистеричног напада... Остали су ћутали и корачали тремо – аутоматски.

На челу колоне одједном је настала пометња: група је наишла на повећу пукотину коју је отворила лавина, а протезала се стотинама метара низ глечер. Јан је био сигуран да ће се све добро завршити тек кад је сам прешао на другу страну и уз помоћ неколико другова разапео три реда ужади која су при преласку била од помоћи осталима. Једина ствар коју су могли да учине била је управо то – да бар ризик смање на минимум.

Вејавица се није стишавала и Јан је знао да уколико убрзо не стигну у логор Мјуир, неки другови неће преживети. У једном тренутку је чак одлучио да у снегу ископају склониште и да се тако заштите од зиме, али је ветар толико снажно дувао да је то било потпуно неизводљиво.

Већ је био мркли мрак кад су одлучили да наставе. Ветар је за тренутак променио правац и пред њима се истог часа указало нешто налик на стену. Сви су се питали откуд гола стена усред снега и леда? Мора да им се привиђа. Тада је један од њих закахио ногом нешто што је личило на цев, у ствари, залеђен конопц причвршћен за клин. Било је очигледно да су стигли у логор.

– Успели смо! – повикао је неко.

Олуја је беснела још пуна два дана, али група је била безбедна. Ништа се више није догодило, осим што су неки били потпуно исцрпљени, а сви заједно – веома тужни због губитка другова. Збијени једни уз друге, да би се што више загрејали, разговарали су о Вилију и Цени и о свему што су преживели. Тако су открили многе ствари: о себи, о другима, о својим могућностима. Био је то разговор који би се допао и самом Вилију.

Кад се олуја најзад стишала, стигла је и помоћ из националног парка. Док су их заједно са погинулим друговима превозили до подножја планине, где су их чекали рођаци и пријатељи, студенти су отпевали једну строфу песме коју је Вили највише волео: *Храброст ништа не може да уништи.*

*Она је као планина
стара и снажна
и вечно ће живети.*

ФАНТАСТИЧНА
ПРИЧА

ЏЕЈМС ШМИЦ

НЕ ЖЕЛИМО ДА ВАМ НАШКОДИМО

Па, интервју није дуго трајао – рече професорова супруга кад се овај вратио кући.

– Да, био је краћи него што сам очекивао – одврати професор нервозно ломећи прсте.

– А... неко је стварно говорио са тим бићем... бар неки од вас?

– Да.

– Па, је ли стварно са неког другог света, Клајве? Добро, знам, не смеш да ми причаш о томе јер је забрањено законом државне безбедности...

– Све ће бити на радију и телевизији за десетак минута, па ћеш сазнати. Цела наша планета ће знати о свему... или, готово свему што се одиграло.

– Чудно! Зашто све то објављујете?

– То је најпаветније што смо могли да смислимо. Биће панике, свакако, али СВИ морају знати.

– Клајве! Преклињем те, шта се десило? Плаши ме твој изглед.

Професор је одсутно, дрхтавих руку, укључио телевизор: – Сви програми на свим каналима широм света ће престати... Да, ствар је запрепашћујућа, опасна, за мене чак и сада несхватљива и неприхватљива... Сећаш ли се познатог антрополога Милта Колдвела? Он се изгубио негде усред аустралијске пуштине пре две године. У ствари није се изгубио него су га они покупили... одвели.

– Они? Хоћеш да кажеш да их има више?

– Па наравно. То објашњава како су научили енглески... Сад је седам минута до шест. Седи, драга. Мислим да ћу за седам минута, док не почне службени програм, стићи да ти испричам шта се одиграло.

Ванземаљски посетилац седео је у свом кавезу. Велике сивкасте руке чврсто су држале шипке. Покрети су му личили на гестове одраслог гориле. По описима очевидца новинари су га назвали „Крас-

тава жаба са Марса“. Заиста је имао неке карактеристике жабе: смежурану кожу и здепасти облик рогате главе. Није било пријатно погледати га. Професор, иначе зоолог, посматрао га је фасциниран постојањем једне дотад невиђене врсте. Оно што му се чинило потпуно несхватљиво био је људски говор којим се биће огласило када су ушли.

– Шта бисте хтели да сазнате? – Глас му је био грлен и неприродан. Завладао је мук. Иако су претходно обавештени да биће говори сви су се запрепастили. Професор је остао у позадини групе. Схватио је одједном да је дубоко уздрман ирационалним леденим страхом од овог страног, немогућег бића. Прекорно је сам себе: он је као један од водећих светских зоолога позван да посматра, оцењује и извести.

Да би се смирио, скренуо је поглед са кавеза на присутне: млади мајор службе безбедности, коме је

поверено испитивање, успавани генерал, лепа стенографкиња коју је мајор представио као своју вереницу, и још неколико научника и пословних људи.

– Имам разлога да будем незадовољан – настављао је грлени глас. – Затворили сте ме у кавез као неку дивљу животињу, а нисте ме ни обавестили о природи ваше оптужбе, тј. моје кривнице. Одвратан изглед гломазне главе натерао је професора да се стресе. Једно црно око уперило је поглед право у њега. Нико у овој соби не може да осети, помисли професор, колико је ово створење ПОГРЕШНО саздано. Све на њему некако одбија, све је против закона природе!

– Ви тврдите самоуверено – наставило је биће обраћајући се младом мајору – да можете да ме натерате да откријем ствари које не желим да кажем у овом тренутку. Варате се. Тело ове врсте не реагује на ваше медицине и дроге.

**- ДОЛАЗИЋЕМО ОВАМО
И ОДЛАЗИТИ ОДАВДЕ
КАКО НАМ СЕ
ДОПАДНЕ. АКО
ПОКУШАТЕ ДА СЕ У ТО
УМЕШАТЕ, БИЋЕ ТО,
ВЕРУЈТЕ, НА ВАШУ
СОПСТВЕНУ ШТЕТУ.**

- Реаговаће на бол - одврати млади мајор љутито.

Тада је професор схватио да није једини код кога је биће изазвало неразуман праисконски страх - мајор се такође плашио.

- Ово тело ће реаговати на бол само ако му ја то дозволим. - Неки од вас овде знају за ефикасност хипнозе у блокирању осећаја бола. Моји методи се не базирају на хипнози, али су далеко ефикаснији. Понављам - за мене не постоји бол ако ја то не желим - тврдио је ванземаљца.

- А да ли желите да осетите уништење свога ткива? - питао је мајор мало крештавим гласом.

Биће је слегло длакавим раменима.

- Или желите да искусите смрт? - мајорово лице зацрвенело се од узбуђења.

Професор је схватио да нико у

тој просторији, баш нико, није тачно знао како да се постави према неком (нечем) тако страном, тако непрепознатљивом као што је ово створење. Зато су сви ћутали и пуштали мајора да на свој, прилично неспретан, начин води разговор.

- Смрт је нешто што ви не можете да ми нанесете, мајоре. Ово је опомена. Нећу више одговарати на ваше претње. Нећу више одговарати ни на каква питања. Уместо тога рећи ћу вам шта ће се сад догодити. Обавестићу своје другове да сте ви, као што смо и претпостављали, ограничени, блесави и да не можете да нам нанесете било какво зло. Ваш свет и цивилизација су за нас од занемарљивог интереса. Ипак, ви сте нека врста новине коју ће многи од нас желети да посматрају. Долазићемо овамо и одлазити одавде како нам се допадне. Ако покушате да се у то умешате, биће то, верујте, на вашу сопствену штету.

- Ма немојте! Јесте ли баш сигурни?! - продрао се мајор дрхтећи целим телом, а онда извадио револвер и испалио све метке у безоблично тело заробљеног ванземаљца. Сви скочише на мајора да му истргну оружје.

- Будало хистерична! - повикао је неко. Али за све је било касно. Кад су обуздали мајора, погледали су тело у кавезу из кога је цурила нека зеленкаста течност. Неко чудно олакшање завладало је међу присутнима.

Лепа стенографикиња почела је да се свлачи. Најпре нико осим професора није ништа приметио, онда је настала тишина. Сви су буђили у девојку. Млади мајор је скочио и почео да је дозива по имену. Узалуд - није обраћала пажњу.

- Упозорио сам вас - рече сада млада жена грленим гласом - да за нас нема смрти. За нас не!

Неко је нешто казао. Професор, као у трансу, није ништа чуо али је разазнао одговор који је долазио из уста девојке:

- Свакако, то је могао да буде било ко од вас, али мени се највише допало ово тело.

Професор је искључио телевизор. Изгубљено је зурio кроз прозор.

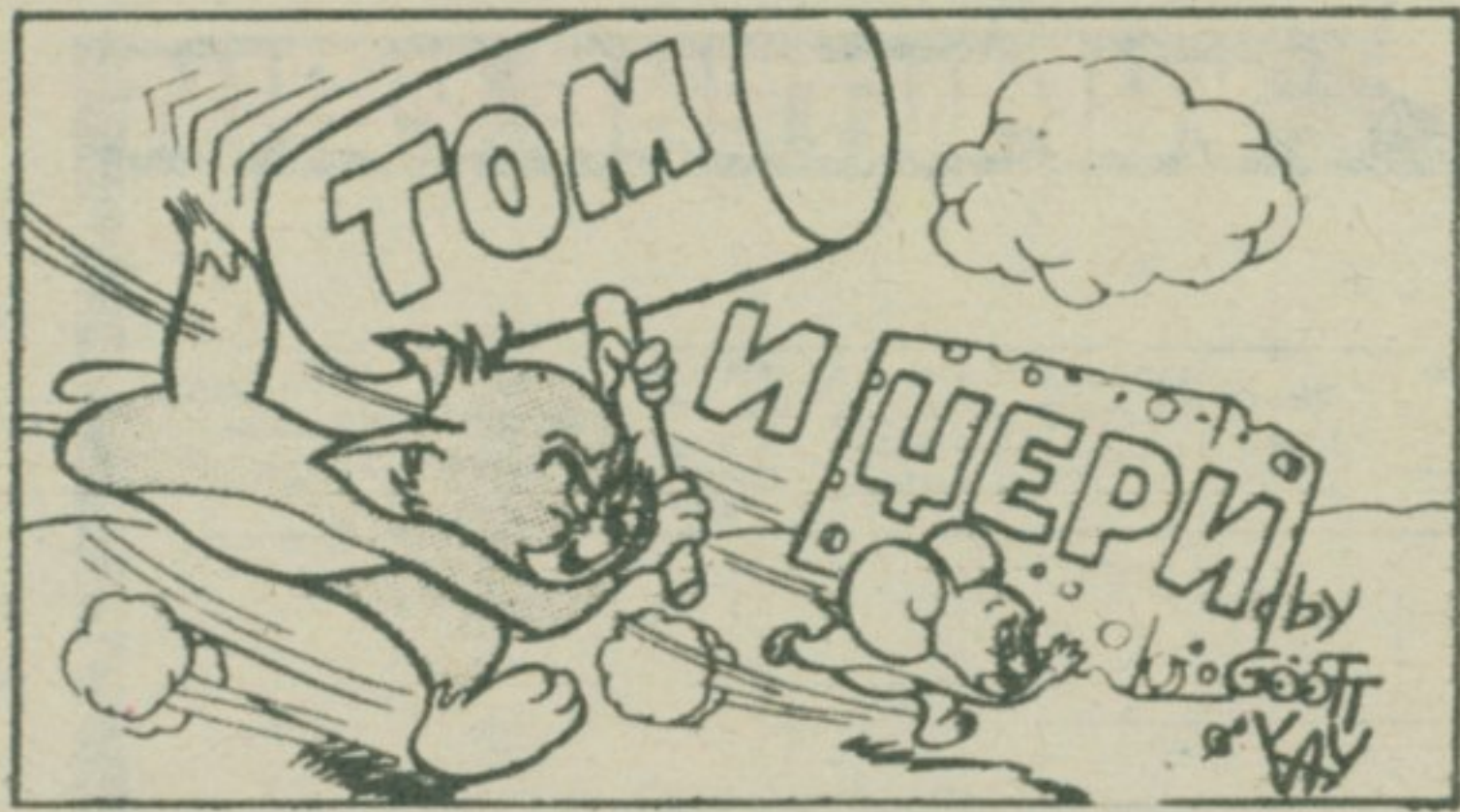
- Е, па сад се све зна. Цео свет зна све о овоме. Веровали они то или не. Неће бити тако страшно ако их не дође много, иако ми не знамо колико их уопште има... Можда милијарде! Ако нико од наших не покуша да им нашкоди и да их омета у посматрању, биће све у реду јер они не желе да нам нашкоде. Свако људско биће на лицу Земље мора да избегава и спречава било какав конфликт са ванземаљцима. Ипак, драга моја, никада нећемо бити сасвим сигурни да им се наш изглед једног дана неће допасти до те мере да ће пожелети да га замене за свој.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	ПОВР- ТАР- СКА БИЗ- КА	ПОЗИВ, ЗОВ	БОЈЕСТ КОЖЕ (МЕД.)	НАПРА- ВА ЗА ПРС- КАЊЕ	ГЛАВ- НА ПУ- КА У СИРИ- ЈИ	У ОЧИ, ОТВО- РЕНО	ФРАНЦ. ПЕВА- ЧИЦА
МНОЖЕ- ЊЕ, РАС- ПЛОБА- ВАЊЕ							
СУДО- ПЕРА, ОПИР- ЊАЧА							
ТКАЊЕ, ТКА- НИНА							
КЕН- ПУР (ПН.)							
"ВОЛТ"		ПРЕВАРА ЗАКИДА- ЊЕ					
"МЕ- ТАР"		ЗАРОБЉЕ- НА ОСОБА					
Р							
ПРЕБАЈ ЗА ПОД- ПАЗИВА- ЊЕ ПЛ- ШИНА	ИЗВРШИ- ТИ АНА- ЛИЗУ ЧЕГА		КАРАК- ТЕРИСТИ- КА ИДЕ- КАВИНЕ ИМЕ НОГ- НА				СВРСТА- ВАЊЕ ПОТИПО- ВИМА
НАШ РЕ- ВОЛУЦИ- ОНАР И ПУЕЛИН ОПШЕН						"ТОНА" "ПРИ- ТЕР"	
СИТНА КИША, КИШИ- ЦА					3, 14... ФРАНЦ. ПИСАН КЛОД		
И ЈЕ- ДАН И ДРУ- ГИ				ФР. ВАР- ЖАН СВЕЧАНА ДВОРА- НА			
НЕВРЕ- ДАН, НЕПТИ- РАН						ВРСТА БИЉКЕ, СЛЕЧ	
НЕГА- НИ- ДА			ОТВОР ЗА ПРОПАЗ АБОНИ- РАТИ				
РАШЧЛА- ЊАВА- ЊЕ							
СТАНОВ- НИК ПИБА- НА							
БИЛО КО				ПЛЕК ПРОТИВ КРВАРЕ- ЊА (МЕД.)	ГЛАВНИЦА ВИВИДЕН ЈАПАН- СКИ НО- ВАЧ		
ФИЛМ КОСТЕ ГЛАВРА- СА		ГРЧКИ БОГ МИ- РА ИМЕ ШЕР- БЕЦИЈЕ					
ПРИКРИ- ВЕНО И МЕЛОВА- ЊЕ							
ГРАД У ИТА- ЛИЈИ							ИМЕ БОК- СЕРА РУКЕВ- СКОГ
МУШКО ИМЕ					АУТО- ОЗНАКА ВАЉЕ- ВА	"АМПЕР" ГЛУПАН, ВОДАЛА (ТУР.)	
ВРСТА ПАСУ- ЉА							
"ИС- ТОК"		НА ДРУ- ГИ НА- ЧИН, ДРУЖИ- ЈЕ					

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Бруклин, разрада, основац, штета, и, Еми, сл, притока, серицит, ете, Ани, Тин, РИ, атонија, Нис, над, Ц, три, а, еп, атом, резиме, сонг, ц, узоран, „Ема“, АД, Аленини, опстанан, Татари, сиротан.

Новост за мамичане,
љубитеље РЕЗ Бамбона!

1
2 РЕЗ 3

У збирку ПЕЗ фигура
долази нова фигурица ПЕЗ ВУЧКО,
маскота зимских олимпијских игара.

Играјте се ПЕЗ ВУЧКОМ –
сладите се ПЕЗ бонбонима!

ЏИМ ИЗ ЏУНГЛЕ:
УШЕЊА

PAUL NORRIS
DON MOORE

ЏИМ ЈЕ БИО ПРИСИЉЕН ДА ПУЦА
У ЧОВЕКА У ЗАСЕДИ...

ГОТОВ ЈЕ,
КОЛУ! БРЗО
ЗА МНОМ!

Paul Norris
2-14

А КУДА
ЊЕМО, ТУАН?

ПРИЊИ ЊЕМО СЕ-
ЛУ СА ДРУГЕ
СТРАНЕ!

УБРЗО СУ СЕ ЗАУСТАВИЛИ
У ЈЕДНОМ ЗАКЛОНУ...
ЏИМ ЈЕ ПОДИГАО НЕКО-
ЛИКО СУВИХ ГРАНЧИ-
ЦА...

САКУПИ ЈОШ
СУВОГ
ГРАЊА,
КОЛУ!

ЈЕ Л' 'ОКЕШ
ДА ЗОВЕШ
ПОМОК?

НЕ, КОЛУ! ХОКУ ДА
СКРЕНЕМ ПАЖЊУ
СТРАЖАРА!

ЏИМ ЈЕ НА НЕКОЛИКО
МЕСТА ЗАПАЛИО ВАТРУ...
А ОНДА ЈЕ ПОЖУРИО НА
СУПРОТНУ СТРАНУ...

ПАЗИТЕ,
ТУАН!

ОВО ЊЕ ГА
УМИРИТИ!

А САДА ЊЕМО ИМ
УПУТИТИ НЕКО-
ЛИКО ЗАПАЉЕ-
НИХ СТРЕЛА...

ОДЛИ-
ЧНА
ИДЕЈА...

ВАТРА КОЈУ ЈЕ ЏИМ ЗАПА-
ЛИО, ИЗАЗВАЛА ЈЕ УЗБУЂЕЊЕ...

ПУЦАЈТЕ У ЖБУЊЕ!
И УХВАТИТЕ ТУ
ДВОЈИЦУ ЖИВЕ
ИЛИ МРТВЕ!

УПОМОК!
ВАТРА
С НЕБА!

ЈУРИШ, КОЛУ!
ДЕВОЈКА ЈЕ У
НАЈВЕКОЈ КОЛИБИ!

Paul Norris
2-21

ЗА ТО ВРЕМЕ У КОЛИБИ...

ТВОЈИ ПРИЈАТЕЉИ СУ
ВЕОМА ВЕШТИ... УПУКУЈУ
НАМ ЦАК И ЗАПАЉЕНЕ
СТРЕЛЕ! АЛИ НЕ ВЕРУЈЕМ
ДА ЊЕ РЕСКИРАТИ
ТВОЈ ЖИВОТ!

ЈУНАЦИ ЗИМСКИХ ОЛИМПИЈАДА

Златна олимпијска медаља била је и остала сан сваког спортисте, не само због своје историјске повезаности са Играма у древној Олимпији већ и због угледа које ово такмичење ужива у свету и које, време то доказује, не може да надмаши ни једно друго које се данас организује у свету. Зато су олимпијски хероји и хероине личности у центру пажње спортске јавности а њихови подвизи надживе и оне који су их остварили, остају легенде ледених површина и снежних стаза.

Наш човек

Један од њих је и Американац Ерик Хајден, родом из Медисона у држави Висконсин, САД. Марк Шпиц је 1972. године у Минхену освојио седам златних медаља у пливању. Ерик Хајден је на Играма у Лејк Плесиду 1980. године победио у свих пет дисциплина брзог клизања. Такав подвиг нико пре њега није постигао, мада је било клизача који су више пута били европски и светски прваци и рекордери.

Спортски пут Ерика Хајдена одређен је у раном детињству. Отац, угледни лекар, научио је Ерика и ћерку Бет вештини клизања на леду и – када су постигли извесне резултате – није жалио ни времена ни новца да деца постану врхунски спортисти. Иначе, словеначке колеге су тада у Лејк Плесиду сазнале и податак да је Ерик Хајден пореклом, по једној од бака, „наше горе лист“ – Словенац.

Ерик Хајден није био анониман пре почетка олимпијских такмичења, штавише, припала му је част да носи америчку заставу на свечаном отварању Игара. Ипак, тек на леденој стази доказао је своју праву вредност – победио је у свим дисциплинама мушког програма: на 500 метара светског рекордера Евгенија Куликова (СССР), на 1.000 метара канадску наду француског порекла Житана Бушена, на 10.000 метара Холанђанина Пита Клајна... Највећег ривала имао је у Норвежанину Карл Арне Стенсхјемету у тркама на 1.500 и 5.000 метара. Ипак, пет пута је победио и пет пута је њему у част свирана америчка химна.

На Зимским олимпијским играма дебитовао је без већег успеха у Инсбруку 1976, тада му је било непуних 18 година, а у

Сарајеву је у својству комментатора америчке ТВ компаније Еј-Би-Си (АБЦ). Сигурно је могао, бар по годинама, да дође и као такмичар, али изабрао је други пут.

Његова годину дана млађа сестра Бет није била успешна као старији брат – освојила је само једну, и то бронзану медаљу на 3.000 метара иза Еве Бјорг Јансен (Норвешка) и Сабине Бекер (ДР Немачка).

Хитронога учитељица

Међутим, иако је Ерик Хајден постигао у Лејк Плесиду фантастичан успех, он није и најбољи брзи клизач који је икада стартовао на олимпијским играма! Лидија Скобликова, учитељица из Чељабинска (СССР) била је још боља.

Лидија је рођена 8. марта 1939. године. Дебитовала је на Олимпијским играма 1960. године у Скво Вилију (САД) и победила у тркама на 1.500 и 3.000 метара иако пре такмичења на Играма није имала ни једну значајнију титулу! Хитронога учитељица побеђује затим на светским првенствима 1963. и 1964. године и трострука је светска рекордерка.

Фаворити понекад затаје када се од њих највише очекује: са Лидијом Скобликовом то није био случај – на следећим Играма у Инсбруку (Аустрија) 1964. године не само да је одбранила „злато“ на 1.500 и 3.000 метара већ је победила и у спринтерским дисциплинама женског програма: на 500 и 1.000 метара! Са четири златне медаље постала је „хероина“ Игара, а са укупно шест завршила спортску каријеру.

Празник на леду

Соња Хени, рођена у Ослу (Норвешка) 8. априла 1912. године, била је и остала највећа уметница у клизању на леду. Први пут је постала олимпијска победница у Сент Морицу (Швајцарска) када јој је било само 16 година. Затим је још два пута била најбоља – 1932. у Лејк Плесиду (САД) и 1936. у Гармишпартенкирхену (СР Немачка).

Десет година је „владала ледом“ као светска шампионка (1927–1936), а првакиња Европе била је од 1931. до 1936. године. Висока само 155 cm и тешка 48 kg, била је права „цепна“ шампионка.

Каријеру је наставила у САД, али као клизачица и глумица. У ствари, њени филмови, а било их је десетак, углавном су имали уметничко-клизачки карактер. Од 1937. до 1956. го-

дине клизала је у професионалним ревијама и оснивач је чувене трупе „Празник на леду“ (Holiday on ice) са којом је наступала широм света и која је и данас веома популарна на свим континентима иако њеног оснивача одавно нема – Соња Хени умрла је од леукемије на путу из Њујорка у родни Осло 13. октобра 1969. године.

Љубавна прича

Исти успех у уметничком клизању постигла је једино још Ирина Родњина из Совјетског Савеза. Са својим првим партнером Алексејем Улановим победила је на Играма у Сапору 1972. године пошто су

још један рекорд Соње Хени.

Током 1979. Ирина се повукла са леда и родила сина, Александра „јуниора“, да би већ 1980. у Лејк Плесиду поново, по трећи пут, постала олимпијска шампионка!

Овој листи олимпијских шампиона – супружника треба додати и плесни пар, такође из СССР, Људмилу Пахомову и Александра Горшкова, победнике из Инсбрука 1976. године.

Данас Бјелоусова и Протопопов живе у Швајцарској а друга два брачна пара остала су уз ледену плочу као тренери најбо-

1935. а Кили 30. августа 1943), вешто су уновчила своја спортска знамења прво рекламирањем разних производа (не само спортских), а потом и оснивањем сопствених фирми. Жан Клод Кили је, поред троструке победе у Греноблу, био и први носилац „кристалне кугле“ Светског купа скијаша 1967. године, а трофеј је одбранио и наредне године.

Док је Жан Клод Кили и данас ненадмашан као такмичар и као појам у француском алпском смучању, славу Тонија Зајлера помрачио је донекле Франц Кламер, олимпијски победник у спусу из Ин-

ДО ТАКМИЧЕЊА У
САРАЈЕВУ ПОДЕЉЕНЕ
СУ УКУПНО 333
ЗЛАТНЕ МЕДАЉЕ –
НЕКЕ ОД ЊИХ ИМАЈУ
ПОСЕБАН СЈАЈ.

претходно, на Светском првенству, надмашили Људмилу Белоусову и Олега Протопопова, двоструке олимпијске шампионе.

Две године касније овај спортски пар се раставио – Алексеј Уланов оженио се Људмилом Смирновом, клизачицом из вице-шампионског пара са Андрејом Сурајкином. Ирина је доживела готово нервног слом, а слично је реаговао и Сурајкин. Но, док је Сурајкин убрзо отишао са леда, Ирина је „преболела“ Уланова и нашла новог партнера у не баш успешном „солисти“ Александру Зајцеву. Та комбинација се показала доврстуком срећном – победили су на Играма у Инсбруку 1976, а ускоро су постали и супружници. У међувремену, десет пута су били светски прваци и тако изједначили

љих совјетских клизача и већ имају доста успеха са својим ученицима.

Исплатило се због Франца

У анале досадашњих „белих“ Олимпијада ушли су као троструки победници (спуст, слалом и велеслалом) и двојица алпских смучара – Аустријанац Антон Тони Зајлер 1956. у Кортини Д'Ампецо (Италија) и Француз Жан Клод Кили у Греноблу 1968. године.

Ова два великана, од којих је Зајлер нешто старији (рођен 17. новембра

сбрука 1976. године. Његову победу савила је чистава Аустрија, а први телеграм-честитку добио је од тадашњег канцелара Бруна Крајског. Међу онима који су му на циљу стиснули руку био је и шведски краљ Густав Адолф и норвешки Олаф. „Исплатило се преузети Игре само због Франца Кламера“ писале су аустријске колеге.

Наиме, Инсбрук је „ускочио“ уместо америчког Денвера који је, одлуком грађана, одбио да организује Игре плашећи се великих новчаних губитака.

Срећа се зове Фортуна

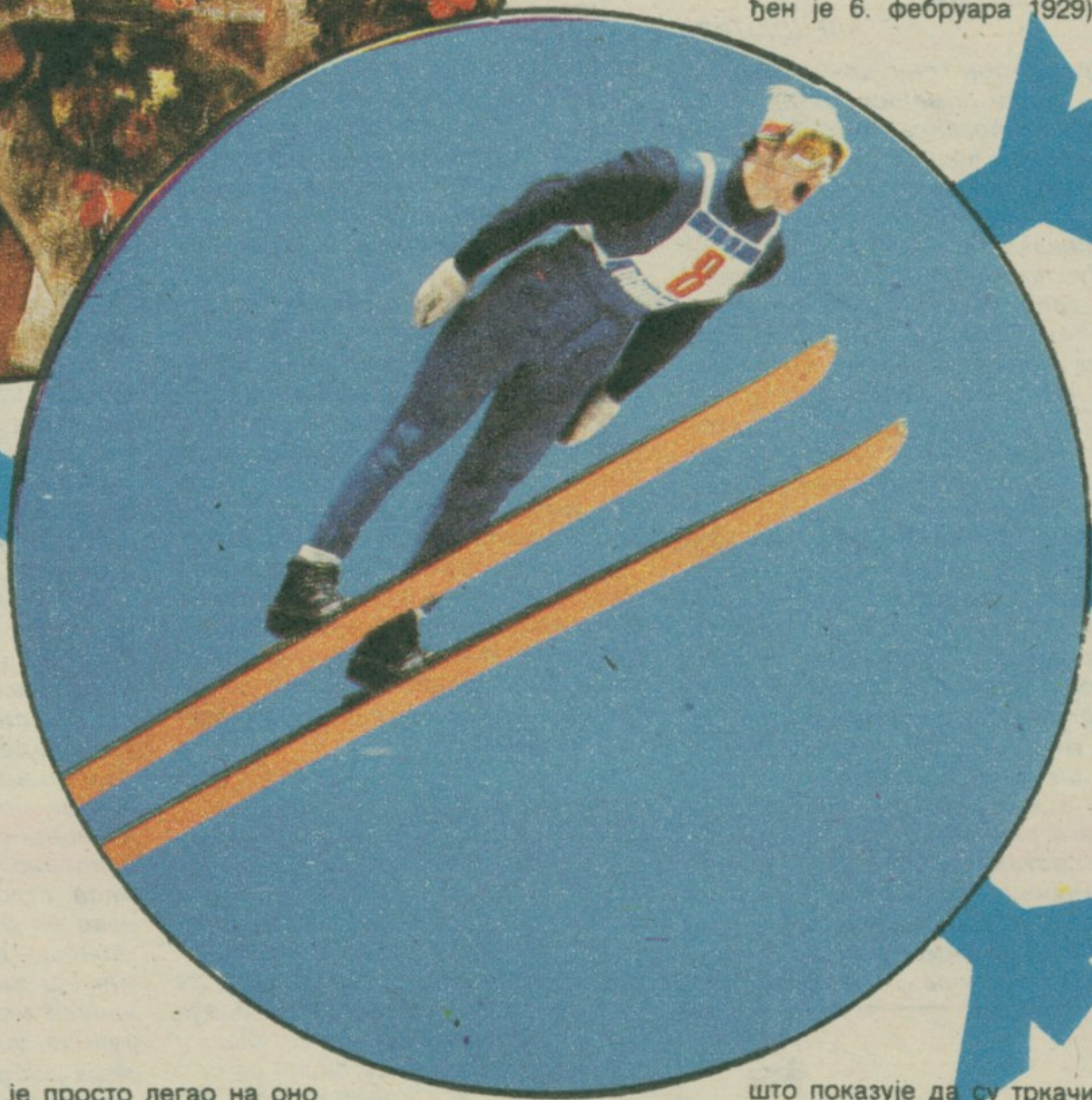
Сапоро, јапански град на леденом острву Хокајдо, био је домаћин Олимпијских игара 1972. године. Домаћини су посебну пажњу посветили такмиче-

конкуренције на Зимским олимпијским играма.

Професорка физичког васпитања из СССР Галина Кулакова најуспешнија је жена на „белим“ Олимпијадама са седам освојених медаља. Први пут се такмичила 1968. године у Греноблу и освојила две „бронзе“, да би четири године касније чак три пута била на победничком постољу: на пет и 10 километара и у штафети. Са 34 године појавила се 1976. у Инсбруку и била трећа на 10 километара, али је остала мрља због одузимања медаље на двоструко краћој пружи због наводног допинга.

Највише медаља уопште, од свих досадашњих зимских олимпијаца, има Швеђанин Сикстен Јернберг – укупно девет (четири златне, три сребрне и две бронзане). Ове успехе остварио је на Играма 1956, 1960. и 1964. године. Тада, 1964, у Инсбруку, имао је већ 35 година (рођен је 6. фебруара 1929)

њима у скијашким скоковима у којима су рачунали на медаље. Наиме, на познатој новогодишњој турнеји „Четири скакаонице“ у Аустрији и СР Немачкој тријумфовао је Јукио Касајо, као први (и последњи) Јапанац у историји овог такмичења и то пошто је победио на прва три надметања, а потом са осталим јапанским репрезентативцима отишао кући, да настави припреме за Игре!

Овде треба рећи да су олимпијске дисциплине искључиво скокови на, такозваној, седамдесетметарској и деведесетметарској скакаоници: „летачи“ и „летаонице“ још нису у олимпијском програму па „ловци на даљине“ и немају много шанси за медаље пред онима који беспрекорно владају техником скока.

Најпре су одржана такмичења на краћој скакаоници и то потпуним тријумфом Јапанаца: Јукио Касаја је био први и донео Јапану до сада прву и једину златну медаљу, сребрна је припала Коноу, а бронзана

Аочију! Трострука победа домаћина! Није тешко замислити са каквом су пажњом и усхићењем очекивани скокови на већој скакаоници који се, по правилу, остављају за последњи дан такмичења као посланица читаве Олимпијаде.

Али, када би у спорту побеђивали само фаворити – изгубио би драг којом привлачи гледаоце. То се догодило и у Сапороу: победник је постао Пољак Војтех Фортуна, специјалиста за летове и то захваљујући срећи! Фортуна је, иначе, митолошка богиња среће.

Шта се, заправо, догодило? Највећи непријатељ скакача је ветар и због тога се његова брзина и снага непрекидно мере. Уколико достигне смер и снагу да угрози сигурност скакача, такмичење се прекида. Врло ретко он може да буде и савезник. Управо то се догодило тога дана у далеком Сапороу: када се одлепио од моста, Форту-

на је просто легао на оно што скакачи популарно зову ваздушни јастук који га је однео до златне медаље!

Објашњавајући фантастичан скок удаљ Боба Бимона у Мексику 1968. године амерички стручњаци су, као могућу помоћ, назначили „вакуум“ који настаје у тренутку непосредно пре пада првих кишних капи на земљу. Ако је Бимону помогао „вакуум“, Фортуни је помогао „јастук“... Ни једном ни другом, а то можда даје за право онима који ове успехе везују за природне феномене, никада по осва-

јању златне олимпијске медаље, није пошло за руком ни приближно да понове такве подвиге. Неком срећа дође у помоћ у правом тренутку и на правом месту...

Остала је мрља

Један од ретких спортова уопште који се, са изузетком старта и циља, одвија готово без присуства гледалаца је смучарско трчање, нордијска дисциплина у којој се такмиче и мушкарци и жене. И баш у тим дисциплинама борили су се и досадашњи апсолутни рекордери у обе

што показује да су тркачи на скијама као вино – што су старији, све су бољи.

Ово су само приче о неким од досадашњих јунака Зимских олимпијских игара. Поменимо, између још многих познатих и славних, Мари Терез Надиг (скијање), Владимира Тихонова (биатлон), Урлиха Велина (нордијска комбинација), Антона Инауера (скокови), Јуке Миета (смучарско трчање). На „белим“ Олимпијадама подељене су до сада 333 златне медаље – иза сваке од њих крије се по једна оваква или слична прича.

Родољуб Марковић

БУКЕТ НА ДАР

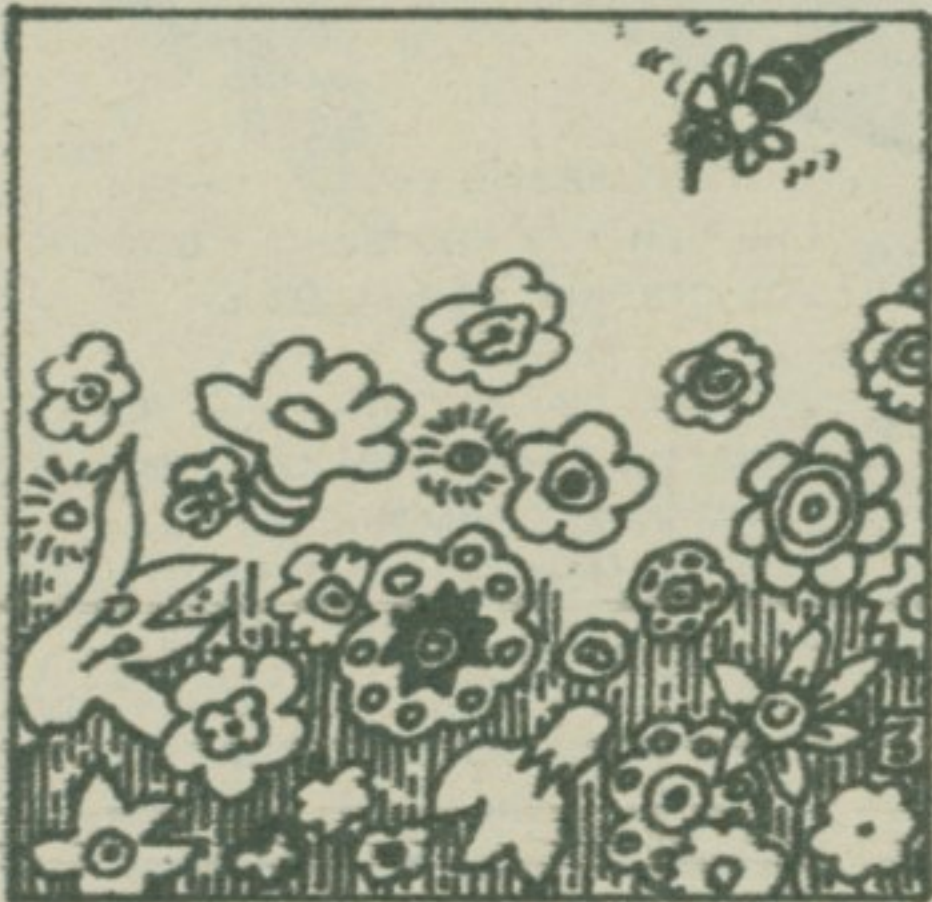
Молим те да ми кажеш коме се све цвеће поклања и у којим приликама?

АЛЕКСАНДРА

Према бон-тону цвеће ћеш на дар понети домаћици само ако си приватно позвана. Ако се ради о службеном позиву, било да је реч о ручку, вечери, неком пријему или контелу, цвеће се у таквим приликама не носи.

Мушкарац поклања само сечено цвеће, никако цвеће у саксији. Цвеће у саксији поклања само жена жени, а и нежењен мушкарац који често одлази у неку кућу и то без позива, може се приликом неког догађаја (празника, рођендана домаћице) одужити цвећем у саксији.

Избор цвећа потпуно се препушта укусу онога ко га дарује. Једино је правило да то буду лепи примери са дугачком дршком, тако да се цвеће може лако ставити у вазу. Правило је такође да букет садржи непаран број цветова. Букет не треба да буде превелик, јер он није надокнада за позив већ је знак пажње. Ипак, постоје нека ограничења при избору: букет састављен само од црвених каранфила или ружа не дарује се туђим женама или девојкама, јер с обзиром на симболику боје може настати неспоразум (међутим, то у

практици ипак није тако). Исто тако љиљани и хризантеме сматрају се цвећем које се носи на гробље, па се не поклањају.

Ако се у госте иде удвоје, онда цвеће увек поклања мушкарац. Омот од хартије треба да се скине још пре него што се позвони на

врата, јер се може догодити да вам отвори домаћица лично, па да не дође до неугодног одмотавања папира. Јер, сматра се да гост поклања цвеће, а не пакет.

Цвеће такође не морате предавати лично, можете га упутити и преко цвећаре, али у том случају морате приложити посетницу на којој треба написати и разлог пажње: захвалност или честитка. Овако се може поступити и према домаћици неког службеног пријема или вечере. Ако се, рецимо, жели исказати посебна захвалност, онда се дан после посете може послати букет цвећа. То се ради једино из практичних разлога јер на службене пријеме одједном долази велики број гостију у кратком временском размаку, па би се домаћица могла наћи у глупој ситуацији са двадесетак или више букета наједном у рукама.

На крају, све је ово ипак бон-тон, званична етикеција: цвеће било оно са кратким или дугачким дршкама, пољско или скупоцено увек ће обрадовати оног ко га прима кад је знак пажње, захвалности, љубави.

ТЕГОВИ И ВИД

Имам 16 година, а вид је почео да ми слаби од четрнаесте. Ликове у даљини не видим јасно па тако кад хоћу неког да препознам морам да стиснем очи ако је тај неко мало даље. Молим да ми одговорите да ли ми се ово дешава због кратковидости или је у питању нека друга болест. Да ли могу вид да побољшам неким средством, рецимо машћу, облогама, капљицама, чајевима и сличним стварима? Може ли у мом случају дизање тегова да ми шкоди?

Д. С.
Козлук

На основу података које си нам послао врло је вероватно да је код тебе реч о кратковидости, мада сличне тегобе и проблеми могу да се јаве и код астигматизма. Твоје стање, тако како јесте, не може да се побољша нити отклони никаквим мастима, капљицама за очи, облогама, чајевима и сл. Уместо тога, неопходно је да се што пре обратиш очном лекару,

који ће те прегледати, одредити диоптрију и на основу ње кориговати твој вид наочарима или контактним сочивима. Да ли ћеш моћи да се бавиш дизањем тегова или неким другим спортом, зависи од висине диоптрије и тренутног стања твојих очију, па је то разлог више да се што пре обратиш лекару.

НЕПОТПУНА АДРЕСА

Молио бих те да ми одговориш шта значи пост рестант? Како да уништим жижак у дрвету јер врела вода у овом случају не помаже. У Београду постоји Катићева улица, па ме занима ко је био Јанко Катић?

РАДЕ МИЛИНОВИЋ
Хајдук Вељкова 35
Кнежевац

Пост рестант (од француског POSTE RESTANTE) је писмо или телеграм који се не разноси већ на пошти чека онога на кога је адресовано да га сам подигне, пошто на њему нема потпуне адресе већ само име и презиме примаоца и ознака „пост рестант“.

Ако желиш да уништиш жижак који ти се угнездио негде у намештају, направи смесу од једног дела калофонијума и два дела воде. Ову смесу загреј на слабој ватри и додај мало боје која одговара боји намештаја у који се увукао жижак. Још топлотом масом испуни и зачепи све рупице које је жижак направио у дрвету, па пусти да се маса стврдне. Затим ова места, како би била што мање уочљива можеш да бајцнујеш или премажеш лаком за дрво. Исто тако жижак можеш уништити и ако у рупице ушприцаш бензин, па их онда добро затвориш воском или гитом за прозоре.

И ево одговора на твоје треће питање: Јанко Катић био је војвода и један од организатора првог српског устанка. Од самог почетка је врло активно сарађивао са Карађорђевићем на дизању и организовању устанка и с њим је учествовао и у првим борбама (освајање Рудника, гоњење Кучук Алије, опсада Београда). Посебно значајну улогу имао је у преговорима с представницима дахија, а нарочито са Бећир-пашом и Сулејман-пашом. Године 1805-1806. истакао се при освајању Карановца, Ужица, Смедерева, при опсадама Београда. Погинуо је 1806. при гоњењу турске војске код села Крњића у шабачком срезу. Јанко Катић је велики утицај имао и при

Вишише недеље

ПОРЕКЛОМ ИЗ АФРИКЕ

Желео бих у једном од следећих бројева да сазнам нешто о бенцу. Од чега је направљен, колико има жица, користе ли се трзалице итд.

БОРБЕ МАРИЋ
Титово Ужице

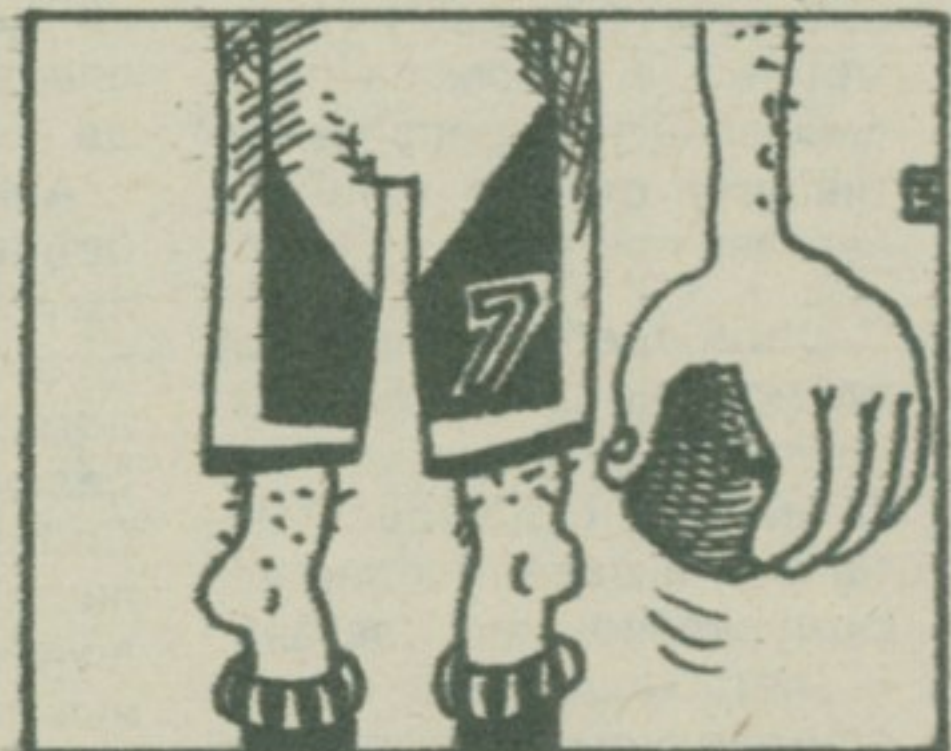
Бенцо је инструмент до-некле сродан гитари. Има дуг врат и округли труп пресвучен кожом. У Северну Америку су га донели црнци робови тако да овај инструмент заправо води порекло од једног сличног афричког инструмента по имену мбанзе. Бенцо има најчешће пет или шест жица и може се свирати прстом али исто тако и трзалицама. Ушао је у цез саставе као карактеристичан инструмент за извођење акордичке пратње, а срећемо га и у познатој Гершвиновој опери „Порги и Бес“.

раду старешинских скупштина. У последње време и он је сматрао да је потребно ограничити Карађорђевићу власт.

ВИШИ ОД НАЈВИШЕГ

Желим да знам ко је највиши регистровани кошаркаш у Југославији, а ко у свету

Имам четрнаест година и висок сам 193 см. Интересује ме колико ћу још времена расти и до које ви-

сине. Отац ми је висок 193 см, мајка 165, а у породици највиши је деда, око 198 см.

САША
Светозарево

Највиши регистровани кошаркаш у Југославији је Стојко Вранковић, деветнаестогодишњи студент из кошаркашког клуба „Задар“, а висок је 215 центиметара. Највиши кошаркаш на свету је совјетски играч Владимир Сизоменко који има чак 2 метра и 37

центиметара. Он кошарку игра за кијевски клуб „Стронтељ“.

Што се твог раста тиче не можемо ти тачно рећи до које ћеш висине расти и колико дуго. Сваки човек највише расте у време пубертета – од дванаесте до петнаесте године. То значи да ти тренутно највише растеш. Углавном се расте све до двадесет прве године, када раст престаје. Додуше, од 21. до 27. године може се још мало порастати, али углавном највише за један центиметар... После двадесет седме човека почиње да се смањује.

Очигледно је да ћеш ти бити висок на свог оца и деду. Ипак, твоја висина је за четрнаестогодишњег дечака велика, па ако још наставиш да растеш „к’о из воде“ не би било лоше да се обратиш лекару специјалисти, то јест ендокринологу, који ће ти све објаснити и видети да ли се можда ради о неком поремећају.

И на крају наше питање теби: тренираш ли кошарку?

ДОЗВОЛА ЗА ТРАКТОРИСТУ

Поводом Зорановог писма из броја 1661 желео бих да вас упитам да ли са 14 година могу добити дозволу за управљање рад-

ном машином. то јест трактором. Напомињем да одлично познајем саобраћајне прописе, а дозвола ми је преко потребна.

ВЛАДИМИР ЧОЛАКОВИЋ
Бачка Паланка

Иако ти је дозвола преко потребна и добро познајеш саобраћајне прописе, на жалост дозволу још не можеш добити. Мораћеш да сачекаш још две године и тек кад напуниш шеснаест, моћи ћеш да полажеш испит за вођњу трактора.

ГОСТИ ПЕНЗИОНЕРА

Молио бих те да ми кажеш где се у Новом Саду налази друштво нумизматичара и да напишеш нешто о вредности мађарске новчанице из 1849. године на којој је угравирано: KET. PENGŐ FORINTA.

ГОРАН ОРЕШЧАНИН
Славка Родића 47
Сремска Каменица

Новосадски нумизматичари састају се недељом (од 10 до 12 часова) у Дому пензионера, Поштарска 66.

Новчаница која те интересује, зависно од очуваности, вреди од 50 до 150 динара.

КЊИГЕ ЗА ВАШ УСПЕХ У ЖИВОТУ...

1. A. M. Semorie:

„И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕР ПАМЋЕЊЕ“

У издање. Програмирани приручник технике памћења и учења, којим можете вишеструко повећати своје памћење и способност учења.

И књига – „МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ ПАМЋЕЊА“ (202 стр.) Дим. 500.- ИИ књига „ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА“ (228 стр.) Дим. 500.-

ПРАКТИЧНЕ, ЛАКО СХВАТЉИВЕ И СВИМА ПРИСТУПАЧНЕ МЕТОДЕ БРЗОГ, ЛАКОГ И ТРАЈНОГ УЧЕЊА И ПАМЋЕЊА свих врста података и знања.

Комплет (обе књиге заједно) Дим. 900.- Формат 17 x 24 cm. 430 стр. преко 150 илустрација, 15 самотестова.

2. S. Yesudien – E. Melch:

„ЈОГА И СПОРТ“

Комплетан, практичан и веома приступачан приручник НАТНА ЈОГЕ, древне и широм света потврђене јединствене уметности Истока стицања и очувања доброг здравља током целог живота. Ко жели ДОБРО ЗДРАВЉЕ, ЛЕПУ ЛИНИЈУ, ПСИХИЧКИ МИР И СНАГУ треба да проучи ову веома распрострањену књигу преведену на 19 језика света у преко два милиона примерака.

Цена Дим. 500.-, целни формат, 224 стр. преко 70 илустрација.

3. S. Yesudien:

„ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“

– Виши курс НАТНА ЈОГЕ, наставак књиге „ЈОГА И СПОРТ“

Програмирани приручник примене најбољих метода Natna Joge за сваку седмицу у години. СПЕЦИЈАЛНИ РЕГИСТАР И ДИЈАГНОСТИЧКИ ИНДЕКС за преко 140 обољења омогућају ефикасну примену најбољих метода за поједине органе и обољења.

Цена Дим. 500.-, целни формат, 220 стр. преко 250 илустрација.

Комплет (обе књиге „ЈОГА И СПОРТ“ и „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“ заједно) Дим. 900.-

Све су књиге штампане латиницом, на фином офсет папиру са корицама у више боја. ГАРАНЦИЈА: Сваком незадовољном читаоцу наших књига одмах враћамо новац, ако неоштећену књигу врати у року од 5 дана након пријема. Код испорука за иностранство заручунавамо поштарину и паковање.

БИБЛИОТЕКА
САЗНАЊА

НАРУЧБЕНИЦА ПОЛ. ЗАБ. – 1984.

1. СУПЕРПАМЋЕЊЕ	Ком.
2. ЈОГА И СПОРТ	Ком.
3. ЈОГА И ЗДРАВЉЕ	Ком.

АДРЕСА НАРУЧИОЦА (испуни читко, штампаним словима)

Име и презиме

Улица и број

Пошт. бр. и место

КЊИГЕ ПЛАЋАТЕ ПОУЗЕЋЕМ – ПОШТРУ КОД ПРЕУЗИМАЊА

Наручите на адресу:
„БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА“ п.п. 20/70, 11031 БЕОГРАД 8.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаци, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јеласвета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић, Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 276,00 динара, полугодишња 552,00 динара, годишња 1.104,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 552,00 динара, полугодишња 1.104,00 динара, годишња 2.208,00 динара.

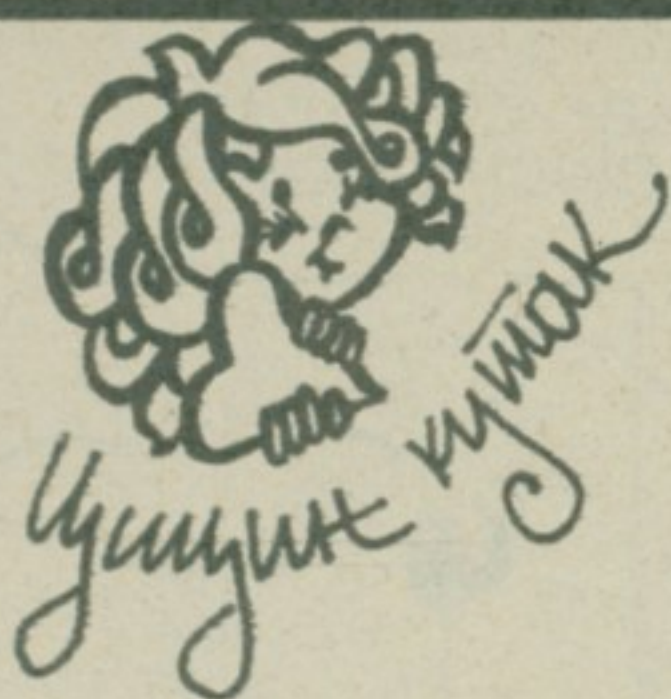
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	35.-
СР НЕМАЧКА	DM	88.-
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	75.-
ФРАНЦУСКА	Ffr	248.-
ШВЕДСКА	Skr	255.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ВУЧКОВА ИГРА

Играју два и више играча, што је већи број, занимљивија је, али не преко 6, јер тада игра постаје преспора. Сваки играч има различит пион или дугме и помера га за онолико колико покаже коцкица која се баца наизменце. Кад се стане на одређено поље, мора да се испуни неки задатак везан за то поље. Задатке прочитајте на списку доле. Побеђује онај који пређе сва поља до 39 и назад, односно од СТАРТА до ЦИЉА у правцу назначеном стрелицом. Ево задатака за сва поља:

1. Брзо клизање – јуриш као метак, помери се за два поља напред.
2. Пао си у снег – чучи испод стола један круг бацања.
3. ТВ пренос олимпијских такмичара – одрецитуј песмичку за гледаоце.
4. Спуст – истрчи што брже можеш из стана и врати се док сви броје до 20. Ако будеш спор, ченаћеш следећи круг.
5. Чека те мечка иза дрвета – сакриј се под сто и тако из чувећег положаја бацај коцкицу на сто.
6. Златна медаља – три места унапред.
7. Санкање – сео си наопано на санке, бацај коцкицу са леђа преко рамена.
8. Одмориште – ништа се не догађа.
9. Погодила те грудва – бацај коцкицу жмурећи.
10. Слободан стил – скочи са столице.
11. Одмор у хотелу – одспавај један круг на кревету.
12. Одмориште – ништа се не догађа.
13. Време је за чај – отрчи у купатило или кухињу и попиј чашу воде.
14. Обавезни ликови у уметничком клизању – заузми неку лепу позу тако да сви аплаудирају.
15. и 16. Одморишта.
17. Жичара – погни се на столицу и с висине бацај коцкицу.
18. Сребрна медаља – иди два поља напред.
19. Велеслалом – трчећи обиђи сав намештај у соби.
20. Зима је јака – навуци капу, шал и рукавице и тако играј један круг.
21. Уметничко клизање – отпевај и одиграј слободан састав (као балетску тачку).
22. Озебао си – због отежаних услова добијаш право да још једном бацаш коцкицу.
23. и 24. Одморишта.
25. Хонеј – узми кашкицу, па њоме бацај коцкицу.
26. Вејавица – кад бациш коцкицу, погледај број супротан ономе који се види, односно онај број који се не види него лежи на столу па се за толико помери.
27. Одмориште.
28. Свечани банкет – задај нешто неком од играча (да отпева, одрецитује или одглуми).
29. Боб – лежећи на земљи пређи с краја на крај собе.
30. Скокови – скачући пређи с краја на крај собе.
31. Одмориште.
32. Сакрио си се, забушаваш на такмичењу – бацај број и за толико се помери уназад.
33. Слалом – обрни се три пута око стола.
34. Последње место – да не би патно, нека те пољуби онај на кога покажеш прстом. Ако неће, пропусти два круга, а ти играш још једном.
35. Ходање на скијама – идући ногу пред ногу обиђи брзо све собе.
36. Снежко – док сви броје до 20, мораш да нацрташ снежика, ако не стигнеш врати се два места уназад.
37. Бронзана медаља – иди једно место унапред.
38. Пикадо – гађај коцкицу кликером (може и лоптицом или каменчићем), па који број покаже када је погодиш за толико се помери. Ако је не погодиш, остајеш где си.
39. Одмориште и окретиште – са 39. иде се поново на 38. па на 37... уназад све до циља.

РЕНТ-А-СВАБАЛИЦА

Мајк Липшулц из Лос Анђелеса зарађује за живот свађањем и за сада му иде сасвим лепо.

Фирма „Рент-а-свађе-лица“ постоји осам месеци, а опслужује све оне који то не умеју сами. Муке с шефом? Липшулц ће му у туђе име рећи пар речи... Проблеми с ауто-механичарем? Липшулц зна како се са њима разговара.

Као свака фирма и ова

има свој ценовник. Најобичнија „телефонска свађа“ кошта пет долара. За петнаест долара Липшулц ће својеручно уручити дотичној особи једну од четрнаест врста погрдних диплома, рецимо „Психокерамичку награду“ за лудаче или похвалницу за „Неувиђањог тиквана“ намењену неизлечиво непакљивима. Ко хоће може да потроши и више: за тридесет долара Мајк обећава „свеобухватно разматрање сваког проблема“.

ЗА ТРЕЗНЕ И ОНЕ ДРУГЕ

Мада се налази далеко од италијанског града Пизе, један паб у енглеском градићу Хинклију, недалеко од Дадлија, с правом зову „Пизански паб“. Разлог није тешко докучити: зграда у којој је смештен одступа од вертикалне осе читавих 10° и подсећа на легендарни Крианторан у Пизи. А кад је саграђен, каку познаваоци, све стране су биле строго вертикалне и онда је, пре неких 150 година, једна страна почела да тоне. За оне који попију чашу више проблема вероватно нема јер је паб тек онда „на свом месту“, али је муча са онима који се купу да пре доласка овде алихол нису ни омирисали.

ДАЉЕ ОД ТЕЛЕВИЗОРА

Као што је познато, штетно је седети у близини телевизора, нарочито за децу. Да би одвикао гледаоце од такве штетне навике, проналазач Мин Шенван изумео је специјални уређај.

На кутију телевизора поставља се мали ултразвучни одашиљач који одређује растојање између човека и апарата. Чим то растојање постане мање од дозвољеног, укључује се релеј који пали сигналу лампицу. Истовремено се на телевизијском екрану појављују сметње у слици. Ако посматрач на то не реагује и не повећа растојање, телевизор се сам искључи. Овај уређај већ може да се купи у Енглеској.

